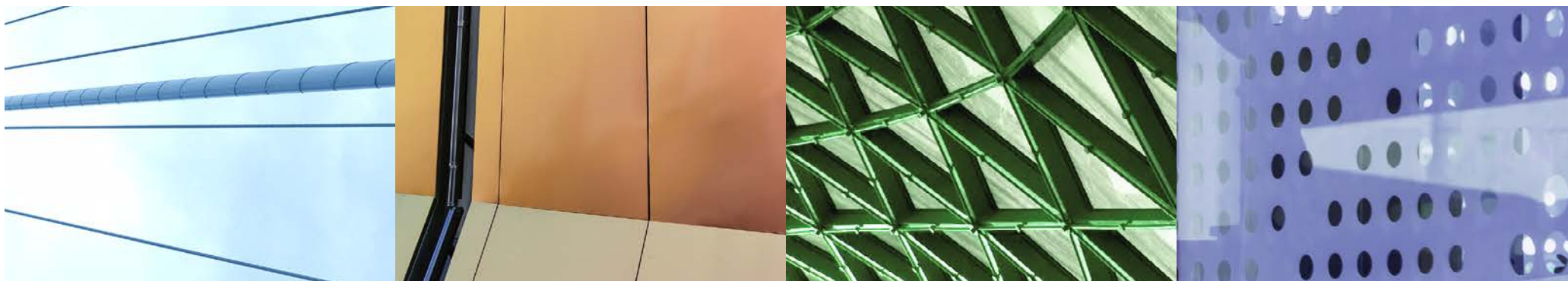


FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS KOMISIJAS
2016. GADA UN DARBA PĀRSKATS

FKI
FINANŠU UN
KAPITĀLA
TIRGUS
KOMISIJA



SATURS

IEVADS	4	Banku sektors.....	16
VĪZIJA, MIŠIJA, VĒRTĪBAS	5	Apdrošināšanas sektors	24
PRIEKŠSĒDĒTĀJA IEVADVĀRDI	6	Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības	28
PADOMES ZIŅOJUMS	9	Maksājumu iestādes un elektroniskās naudas iestādes	29
PAR FKTK ĪSUMĀ.....	12	Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki.....	31
GADA PĀRSKATĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI.....	13	Valsts fondēto pensiju shēma	33
FKTK DARBĪBA 2016. GADĀ.....	14	Privātie pensiju fondi un pensiju plāni	35
UZRAUDZĪBA	15	Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēji	37
Uzraudzības principi.....	15	Finanšu instrumentu tirgus	38

Atbilstības uzraudzība	39	Noguldījumu garantiju fonds.....	55	Personāla skaitliskais sastāvs un izmaiņas.....	69
Finanšu pakalpojumu un informācijas sistēmu drošība.....	41	Apdrošināto aizsardzības fonds	56	Dienesta komandējumi.....	70
Klientu sūdzību par tirgus dalībnieku darbību izskatīšana	41	Finanšu instrumentu tirgus klientu (ieguldītāju) aizsardzība	57	Personāla demogrāfiskais sadalījums un vecuma raksturojums.....	70
LICENCĒŠANA	43	Finanšu stabilitātes nodevas administrēšana.....	57	Personāla kvalifikācija	71
NOREGULĒJUMA MEHĀNISMS	46	SADARBĪBA	58	Personāla kvalifikācijas paaugstināšana	71
REGULĒJOŠO PRASĪBU IETVARA IZMAIŅAS.....	48	KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU UN KLIENTU IZGLĪTOŠANA.....	62	Personāla darba izpildes novērtēšana.....	71
Nacionālie normatīvie akti.....	48	2017. GADA SVARĪGĀKIE UZDEVUMI	65	FKTK STRUKTŪRA.....	72
Makroprudenciālie instrumenti.....	51	FKTK PĀRVALDĪBA UN ORGANIZĀCIJA	68	FKTK DARBĪBAS FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS	74
Eiropas Komisijas iniciatīvas 2016. gadā	53	PERSONĀLA POLITIKA.....	69	IEKŠĒJAIS AUDITS	79
GARANTIJU SISTĒMA.....	55				



IEVADS



VĪZIJA, MISIJA, VĒRTĪBAS

FKTK VĪZIJA

Eiropas Savienības (ES) kopējā tirgū integrēts un stabils Latvijas finanšu tirgus, kuru raksturo profesionāla, stingra un taisnīga uzraudzība.

FKTK MISIJA

Regulēt un pārraudzīt finanšu un kapitāla tirgu un tā dalībnieku darbību, veicināt ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību un finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti.

FKTK VĒRTĪBAS

Atbildība – mēs apzināmies savas darbības ietekmi uz individuālo tirgus dalībnieku darbības rezultātiem un finanšu sistēmu kopumā un esam atbildīgi par ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību un finanšu un kapitāla tirgus attīstību un stabilitāti.

Atvērtība – mēs savā darbībā esam atvērti dialogam pirms lēmumu pieņemšanas, pieejami un uz sadarbību orientēti, kā arī spējam uzdrīkstēties un prast pielietot zināšanas, rodot risinājumus visdažādākajiem izaicinājumiem.

Atklātība – ikvienu savu lēmumu mēs izskaidrojam sabiedrībai saprotamā veidā, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos informācijas atklāšanas ierobežojumus.

PRIEKŠSĒDĒTĀJA IEVADVĀRDI



Jauns atbildības līmenis

Laika posms jau pirms šī pārskata gada bija uzskatāms par robežšķirtni jaunai kārtībai Latvijas finanšu sektorā, jo tika īstenotas svarīgas pārmaiņas gan saistošajā normatīvajā bāzē, gan uzraudzības pieejā. Līdz ar to 2016. gadā ar pilnu atbildību strādājām augstāku prasību apstākļos.

Šis bijis tiešām saspringta darba posms, kurā FKTK bija jāpieņem daudz svarīgu lēmumu un savā atbildības jomā jānodrošina pozitīvs sarunu iznākums mūsu valstij, lai

iestātos pasaules attīstīto valstu organizācijā – OECD. Un mēs to paveicām: pagājušā gada 11. maijā Latvija saņēma OECD padomes uzaicinājumu pievienoties šai organizācijai. Pirms tam teju pusgadu nopietni strādājām, lai novērstu nepilnības, uz kurām mums bija norādījuši starptautiskie eksperti. Līdz aprīlī OECD Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupa atzinīgi novērtēja veiktās pārmaiņas un mēs vienojāmies par turpmāko rīcību. Tādējādi nostiprinājām Latvijas finanšu sektora uzrauga starptautisko reputāciju. Arī ASV viceprezidents Džo Baidens vizītes laikā Latvijā uzsvēra progresu mūsu valstī, kas panākts, mazinot neatbilstošu darījumu apjomu Latvijas banku sistēmā. Šī bija pirmā reize, kad stratēģiskie sabiedrotie mūs tik pozitīvi novērtēja.

Tagad esam pasaules attīstīto valstu vidū, un mūsu standarta latiņa ir uzlikta ļoti augstu. Uzraudzības starptautiskās reputācijas nostiprināšanas darbs būs jāturpina, ņemot vērā šo jauno valstisko dimensiju, arī finanšu sektoram ar to jārēķinās.

Tomēr sektora uzraugs veic savus ikdienas pienākumus neatkarīgi no svarīgiem pagrieziena punktiem valsts dzīvē. FKTK ir pārdomāti veidots mehānisms, kas pieņem efektīvus un arī stingrus lēmumus, kad tādi ir nepieciešami. 2016. gadā no ierastās komforta zonas nācās izkāpt gan uzraugam, gan tirgus dalībniekiem. Vairākām Latvijas komercbankām un to atbildīgajām amatpersonām tika piemērotas būtiskas soda sankcijas par nepilnībām iekšējās kontroles sistēmās un neatbilstošu risku uzraudzību ārvalstu klientu apkalpošanā. 2016. gadā anulējām licenci AS "TRASTA KOMERCBANKA", kura ilgstoši neievēroja regulējošos normatīvus. Pirmo reizi FKTK gatavoja priekšlikumu licences anulēšanai Vienotā banku uzraudzības mehānisma (VUM) ietvaros, un Eiropas Centrālās bankas (ECB) pieņemtais lēmums apliecināja mūsu rīcības pamatotību un atbilstību konstatētajai situācijai. Arī šādā ziņā šis bija jauns posms. Tomēr šāds lēmums par AS "TRASTA KOMERCBANKA" bija izņēmuma gadījums Latvijas finanšu sektorā. Kopumā finanšu sektorā valda kārtība un stabilitāte. Tieši tāpēc valstī ir īpaši veidota valsts iestāde – FKTK –, kuras pienākums ir diskrētā veidā par to rūpēties.

2016. gadā vienlaikus ar iepriekš minētajiem procesiem trīs ASV uzņēmumi veica neatkarīgas pārbaudes 12 Latvijas bankās, kuras galvenokārt apkalpo ārvalstu klientus. Arī tas notika pirmo reizi. Labā ziņa pēc pārbaudes bija tāda, ka situācija bija tuvu tai, kādu prognozējām, katrā ziņā ne sliktāka. Pēc tam katra pārbaudītā komercbanka saņēma FKTK rekomendācijas, kā ieviest nepieciešamās korekcijas, lai novērstu konstatētos trūkumus. Būtiski, ka visas atklātās problēmas ir risināmas. Tagad ir noteikti

konkrēti uzdevumi ilgākam laikam, kas jāveic atbilstoši uzraudzības prasībām un katras bankas stratēģiskajiem mērķiem. Šādas atbilstības pārbaudes turpmāk plānojam veikt regulāri, ik pēc diviem trim gadiem.

Aktīvu ziņā nozīmīgākais Latvijas finanšu sektora segments, bez šaubām, ir komercbankas. Tomēr par jaunu stratēģisku pieeju meklēšanu un esošo biznesa modeļu diversifikāciju ir jādombā visiem Latvijas finanšu tirgus dalībniekiem. Ekonomiskā izaugsme valstī ir mērena, biznesa vide strauji mainās, un konkurence inovatīvo pakalpojumu piedāvājuma jomā pieaug, turklāt administratīvo izdevumu samazināšanas iespēja, lai nodrošinātu gaidīto peļņas līmeni, jau izsmelta.

Analizējot Latvijas banku peļņas līmeni 2016. gadā, secinājām: ja nebūtu vienreizējā darījuma efekta (*VISA Europe* akciju pārdošana), tad, salīdzinot ar iepriekšējo periodu banku sektorā, 2016. gadā ir bijis kopējās peļņas zīmīgs kritums (- 19%). Ar taktiskiem īstermiņa risinājumiem šādā situācijā nebūs pietiekami. Protams, ienākumi joprojām būs, un šis segments pelnītspēju saglabās, taču transformācijas process no klasiskajiem pakalpojumu modeļiem uz jaunām formām ir sācies, un tas ir nopietnu pārmaiņu posms. Turklāt Latvijas bankās 2016. gadā notikušas izmaiņas arī piesaistīto noguldījumu struktūrā. Tagad balstāmies no iekšzemes klientiem piesaistītajā finansējumā, ārvalstu klientu biznesa segmentam jau 2016. gada vidū sarūkot līdz 43% no visu noguldījumu apjoma.

Ejot kopsolī ar laiku, esam ieinteresēti mūsu finanšu pakalpojumu eksportā. To nosaka gan Latvijas ģeogrāfiskais stāvoklis, gan citi faktori – ievērojams tirgus dalībnieku skaits, to rīcībā esošie darbinieku

un tehnoloģiju resursi, uzkrātā pieredze, valodu zināšanas un prasme strādāt ar ārvalstu klientiem. Lai šo potenciālu izmantotu racionāli, nodrošinot finanšu sektora sekmīgu ilgtermiņa darbību, ir laikus jāanalizē saistītie riski, tajā pašā laikā rodot līdzsvaru starp tehnoloģiju attīstību un riska līmenim atbilstošu regulējumu, risku pārvaldību un piemērotu atbilstības kontroli. Tas ir jautājums par mūsu finanšu sektora starptautisko konkurētspēju; domāsim, kā to veicināt īstenotajā uzraudzības procesā – kur nepārcensties ar uzrauga iejaukšanos, ļaujot brīvāku attīstību.

Valsts līmenī konceptuālais darba ietvars nākamajiem gadiem mums ir noteikts. 2017. gada februārī Ministru kabinets apstiprināja Finanšu sektora attīstības plānu trim gadiem (2017-2019). Ir panākta vienošanās, ka Latvijai kā OECD valstij, ilgtermiņā nodrošinot galvaspilsētai Rīgai reģionāla un starptautiska finanšu centra statusu, būs jāņem vērā jaunie apstākļi un jāveic noteikti uzdevumi. Jauni standarti nepieciešami arī sektora personāla resursa pārvaldē – speciālistu kompetences līmeņa regulāras pilnveides nodrošināšana, jaunas izglītības programmas un tam atbilstošas tirgus dalībnieku investīcijas.

FKTK darba apjoms aug ar katru gadu – mums jānodrošina sadarbība un informācijas apmaiņa ar visām partnerorganizācijām Eiropas telpā, arī visās pozīcijās, kur strādājam kopā ar Eiropas Centrālās bankas speciālistiem, tagad arī līdzdalība OECD darba grupās. Jauni uzdevumi ir jaunas funkcijas iestādei un arī jauni darbinieki. 2016. gadā esam izveidojuši 18 jaunas darba vietas. Tāpēc atbilstoši pārveidojām iestādes struktūru un palielinājām sektora maksājumus saistībā ar

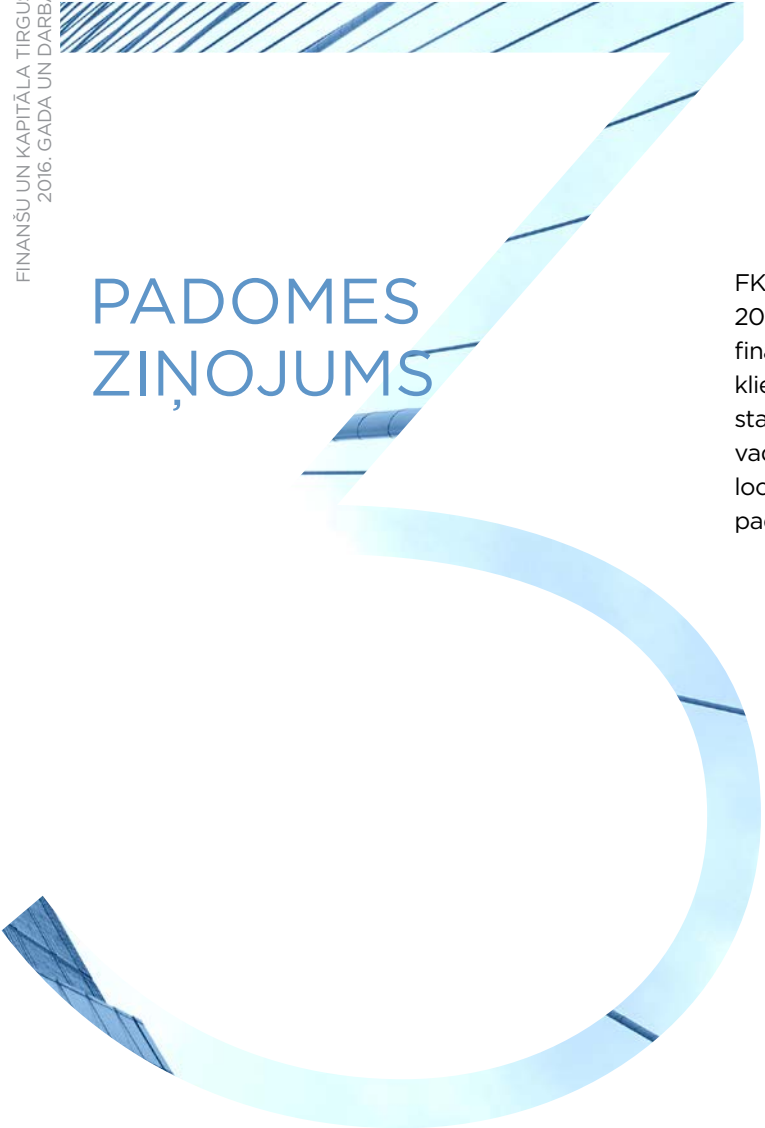
uzraudzības funkciju nodrošināšanu. Nākamajos gados šī tendence turpināsies, un mēs savlaicīgi informēsim tirgus dalībniekus par plānotajām izmaiņām. Tas nepieciešams, lai pielīdzinātu FKTK atalgojuma sistēmu finanšu nozares vidējam atalgojumam.

FKTK 2016. gada sniegums pierāda, ka spējam paveikt mums uzticētos uzdevumus valsts attīstībai svarīgos pagrieziena punktos, spējam mainīties, spējam labot nepilnības, spējam radikāli un ātri rīkoties, kad tas ir nepieciešams. Tas liecina par iestādes potenciālu, izturību un elastību, piemērojoties jaunajiem attīstības izaicinājumiem un augstākas atbildības līmenim. Šāda pieredze mūs iedrošina turpmākai iecerēto pārmaiņu vadībai. FKTK darbiniekiem vēlos pateikties par ieguldīto darbu, jo atkal viens svarīgs ceļa posms ir veikts kopīgiem spēkiem!

Pēters Putniņš

FKTK priekšsēdētājs





PADOMES ZIŅOJUMS

FKTK kā autonoma valsts iestāde darbojas kopš 2001. gada 1. jūlija, regulējot un uzraugot Latvijas finanšu un kapitāla tirgu, nodrošinot tirgus dalībnieku klientu interešu aizsardzību un veicinot visas nozares stabilitāti, konkurētspēju un attīstību. FKTK darbu vada tās padome, kas sastāv no pieciem padomes locekļiem – FKTK priekšsēdētāja, viņa vietnieka un trim padomes locekļiem.

2016. gadā notika ievērojamas izmaiņas FKTK vadības sastāvā. Gada sākumā, 28. janvārī, Latvijas Republikas Saeima no FKTK priekšsēdētāja amata pēc paša vēlēšanās atbrīvoja Kristapu Zakuli, savukārt 11. februārī FKTK priekšsēdētāja amatā Saeima iecēla līdzšinējo FKTK priekšsēdētāja vietnieku Pēteru Putniņu. Gada beigās, 27. oktobrī, FKTK priekšsēdētāja vietnieces amatā Saeima iecēla Guntu Razāni. 2016. gadā nemainīgi padomē turpināja darbu Uzraudzības departamenta direktore Jeļena Ļebedeva, Juridiskā un licencēšanas departamenta direktors Gvido Romeiko un Regulējošo prasību un statistikas departamenta direktore Ludmila Vojevoda.

FOTO: FKTK padome 2017. gada sākumā

**Pēters Putniņš****Gunta Razāne****Jeļena Ļebedeva****Ludmila Vojevoda****Gvido Romeiko**

Svarīgāko jautājumu izskatīšanai un lēmumu pieņemšanai FKTK priekšsēdētājs reizi nedēļā sasauc un vada padomes sēdes. 2016. gadā notika 45 FKTK padomes sēdes, kurās tika pieņemti 223 lēmumi (2015. gadā – 51 sēde, kurā tika pieņemti 238 lēmumi).

Lai sekmētu finanšu un kapitāla tirgus pārraudzības efektivitāti, nodrošinot FKTK sadarbību ar finanšu sektora profesionālajām asociācijām, regulāri tiek rīkotas arī Konsultatīvās finanšu un kapitāla tirgus padomes sēdes. 2016. gadā notika sešas šādas sēdes, kurās tika izskatīti 33 finanšu un kapitāla tirgum saistoši normatīvo aktu projekti (2015. gadā – 37 projekti).

2016. gada 4. novembrī apritēja divi gadi, kopš tika izveidots Vienotais banku uzraudzības mehānisms, un Latvijas nozīmīgo banku uzraudzības jomā turpinājās FKTK darbinieku aktīva līdzdalība Eiropas Centrālās bankas VUM kopējo uzraudzības darba grupu darbā un uzraudzības prakses veidošanā. Trīs Latvijas bankas – "Swedbank", "SEB banka" un "ABLV Bank" – uzrauga ECB, un šo sistēmiski nozīmīgo banku uzraudzība tiek īstenota, sadarbojoties ECB un FKTK darbiniekiem, un tas ir nozīmīgs banku ikdienas uzraudzības pamats. FKTK turpināja uzraudzīt mazāk nozīmīgās bankas, savukārt ECB arī šādu banku uzraudzībai turpināja noteikt vienotas pamatnostādnes un vadlīnijas.

FKTK, nodrošinot tirgus dalībnieku nepārtrauktu uzraudzību, veica standarta uzraudzības pasākumus, proti, tirgus dalībnieku darbības rezultātu monitoringu pēc finanšu pārskatu analīzes, kā arī klātienēs pārbaudes. Kopumā 2016. gadā FKTK veica 34 tirgus dalībnieku klātienēs pārbaudes, t.sk. 22 pārbaudes bankās, vienu maksājumu iestādē un divas

elektroniskās naudas iestādēs, divas ieguldījumu pārvaldes sabiedrībās, trīs krājaizdevu sabiedrībās, tāpat tika veikta viena alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieka pārbaude, viena valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāja darbības klātienēs pārbaude, viena privātā pensiju fonda pārbaude, kā arī viena apdrošināšanas brokera pārbaude. FKTK pārbaūžu ietvaros tika veiktas arī informācijas sistēmu klātienēs pārbaudes sešās bankās.

2016. gadā pirmo reizi tika sākota un gada nogalē pabeigta neatkarīga pārbaude 12 Latvijas bankās, kuras koncentrējas uz ārvalstu klientu apkalpošanu. Pārbaudi veica ASV konsultāciju uzņēmumi "Navigant Consulting Inc.", "Exiger LLC" un "Lewis Baach Kaufmann Middlemiss" pēc vienotas metodoloģijas atbilstoši ASV regulējošajām prasībām noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas (NILLTFN) jomā. Šīs pārbaudes mērķis bija pilnveidot šo banku iekšējo kontroles sistēmu darbību NILLTFN jomā. Plānots, ka bankas līdz 2017. gada beigām veiks norādītos pasākumus trūkumu novēršanai.

Regulārās uzraudzības NILLTFN jomā ietvaros FKTK 2016. gadā četrām kredītiestādēm piemēroja soda naudu par NILLTFN likuma prasību neievērošanu kopumā 5 933 636 eiro apmērā, kā arī noteica tām virkni pienākumu, kas veicami, lai sakārtotu un pilnveidotu banku iekšējās kontroles sistēmas. Papildus tam tika piemērota soda nauda vienam bankas valdes loceklim 25 000 eiro apmērā, savukārt vienā gadījumā par NILLTFN atbildīgajam valdes loceklim tika izteikts brīdinājums.

Pēc FKTK ierosinājuma ECB 2016. gada 3. martā pieņēma lēmumu anulēt AS "TRASTA KOMERCBANKA" licenci. FKTK iesniedza šādu priekšlikumu ECB izskatīšanai, jo banka ilgstoši bija pieļāvusi nopietnus pārkāpumus vairākās svarīgās bankas darbības jomās. Bankas licences anulēšanai sekoja FKTK padomes lēmums par noguldījumu nepieejamību bankā un informācija par valsts garantēto atlīdzību izmaksu kārtību un laiku – valsts katram klientam katrā Latvijas bankā garantē 100 000 eiro noguldījumu nepieejamības gadījumā. Pēc AS "TRASTA KOMERCBANKA" licences anulēšanas bankai bija pietiekami likvidie aktīvi, lai nodrošinātu visu garantēto atlīdzību klientiem, un 95.4% "TRASTA KOMERCBANKA" noguldītāju garantiju sistēma noguldījumus sedza 100% apmērā.

2016. gada septembrī FKTK pieņēma lēmumu aizliegt Igaunijas Versobank AS sniegt finanšu pakalpojumus Latvijā – piesaistīt jaunus klientus Latvijas teritorijā, kā arī pieprasīja bankai izbeigt līgumattiecības ar jau esošajiem klientiem. Lēmums aizliegt sniegt jebkādus finanšu pakalpojumus Latvijā tika pieņemts, jo Versobank AS bija ilgstoši pārkāpusi Kredītiestāžu likumā noteikto kārtību, kas nosaka, kā citā dalībvalstī reģistrēta kredītiestāde var uzsākt pārrobežu pakalpojumu sniegšanu Latvijā ar filiāles starpniecību. Versobank AS ilgstoši bija sniegusi finanšu pakalpojumus Latvijā ar fizisku klātbūtni, ko apliecināja virkne fakti.

2016. gadā ar grozījumiem NILLTFN likumā tika paplašināts to personu loks, uz kurām attiecināma politiski nozīmīgas personas definīcija, tādēļ

kredītiestādes 2016. gadā veica savu klientu anketēšanu, lai noskaidrotu, vai to klienti atbilst politiski nozīmīgu personu kategorijai. FKTK izstrādāja ieteikumus bankām politiski nozīmīgu personu, to ģimenes locekļu un ar tām cieši saistītu personu noskaidrošanai, izpētei un darījumu uzraudzībai. Šīs vadlīnijas bankas izmanto, lai pildītu likumā noteikto prasību regulāri apkopot informāciju par saviem klientiem.

Pārskata gadā notika izmaiņas FKTK struktūrā – nolūkā stiprināt NILLTFN uzraudzības jomu tika izveidota jauna struktūrvienība – Atbilstības kontroles departaments. Jaunais departaments veic finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku uzraudzību saistībā ar NILLTFN, izstrādā šīs darbības jomas normatīvos aktus, kā arī nodrošina nacionālo un starptautisko sankciju prasību ievērošanu. Atbilstības kontroles departamentā darbojas piecas daļas – Banku uzraudzības daļa, Nebanku uzraudzības daļa, Darījumu analīzes daļa, Normatīvā nodrošinājuma daļa un Sankciju un atbilstības kontroles daļa. Savukārt, lai stiprinātu iekšējā audita, stratēģiskās un ikgadējās plānošanas, risku vadības, projektu vadības un iekšējās kontroles funkcijas, Iekšējā audita un kvalitātes vadības daļas reorganizācijas rezultātā tika izveidota Iekšējā audita daļa un Stratēģiskās plānošanas un risku vadības daļa.

2016. gada 4. aprīlī OECD Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupa sniedza OECD Padomei pozitīvu viedokli par Latvijas gatavību pievienoties OECD, novērtējot Latvijas veikumu prioritāro rekomendāciju ieviešanā. Darba grupas atzinums apliecināja Latvijas uzraudzības institūciju un

finanšu sektora paveikto NILLTFN jomā kā kvalitatīvu un termiņā veiktu uzdevumu. Savukārt 7. septembrī FKTK priekšsēdētājs Pēters Putniņš saņēma Ministru kabineta Atzinības rakstu par nozīmīgu ieguldījumu, nodrošinot veiksmīgu Latvijas iestāšanos Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā jeb OECD.

Ar 2016. gada 1. janvāri ES darbību sāka vienotais neregulējuma mehānisms un Vienotā neregulējuma valde, kas pieņem lēmumus par to, kā rīkoties, ja grūtības rodas kādai no eirozonas kredītiestādēm. Vienotā neregulējuma mehānisma mērķis ir nodrošināt grūtībās nonākušu eirozonas banku neregulējumu ar minimālām izmaksām un samazināt tā iespējamo ietekmi uz kopējo ekonomisko situāciju. Par neregulējumu atbildīgā iestāde Latvijā ir FKTK, un tā ir atbildīga par neregulējumu plānu sagatavošanu, neregulējuma darbību veikšanu jeb tādu iestāžu glābšanu, kuru neregulējums ir nepieciešams sabiedrības interesēs, vai par lēmumu pieņemšanu par neregulējuma nepiemērošanu.

Ar mērķi nodrošināt Latvijas finanšu un kapitāla tirgus stabilitā izaugsmi, FKTK, pamatojoties uz ES institūciju izdotajiem normatīvajiem aktiem, kā arī, ņemot vērā Latvijas finanšu sektora specifiku un dinamisko vidi, piešķirto pilnvaru ietvaros arī 2016. gadā turpināja pilnveidot finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku tiesisko regulējumu. Svarīgākie no izstrādātajiem un apstiprinātajiem grozījumiem finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku regulējumā apkopoti sadaļā "Regulējošo prasību ietvara izmaiņas".



23 bankas un ārvalstu banku filiāles
34 krājaizdevu sabiedrības
6 privātie pensiju fondi un to **17** pensiju plāni
19 apdrošināšanas sabiedrības un ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles
12 ieguldījumu pārvaldes sabiedrības un **27** fondi
20 valsts fondēto pensiju shēmas ieguldījumu plāni

7 alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki un
16 fondi
4 ieguldījumu brokeru sabiedrības
84 apdrošināšanas brokeru sabiedrības
29 maksājumu iestādes
15 elektroniskās naudas iestādes
 finanšu instrumentu tirgus, fondu birža, depozitārijs

GADA PĀRSKATĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI

AAF – Apdrošināto aizsardzības fonds

AIFP – alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks

AKUI – Arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūcija

CET1 – pirmā līmeņa pamata kapitāla rādītājs

DAP – darbības atjaunošanas plāns

DIN – darba izpildes novērtēšana

EAAP – Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde

EBI – Eiropas Banku iestāde

ECB – Eiropas Centrālā banka

EEZ – Eiropas Ekonomikas zona

ES – Eiropas Savienība

ESRK – Eiropas Sistēmisko risku kolēģija

EVTI – Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde

FATF – Finanšu darījumu darba grupa
(*Financial Action Task Force*)

FinTech – informācijas tehnoloģijās balstītas
finanšu pakalpojumu inovācijas

FITL – Finanšu instrumentu tirgus likums

FKTK – Finanšu un kapitāla tirgus komisija

GA – garantētā atlīdzība

IKP – iekšzemes kopprodukts

KPR – kapitāla pietiekamības rādītājs

LSR – likviditātes seguma rādītājs

MVU – mazie un vidējie uzņēmumi

NGF – Noguldījumu garantiju fonds

NILLTFN – noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas
un terorisma finansēšanas novēršana

OCTAA – obligātā civiltiesiskās atbildības
apdrošināšana

OECD – Ekonomiskās sadarbības un attīstības
organizācija

PKR – pretcikliskā kapitāla rezerve

PNP – politiski nozīmīga persona

PRIIP – Privāto ieguldījumu un apdrošināšanas
ieguldījumu produkts

ROE – kapitāla atdeves rādītājs

SRB – Vienotā noregulējuma valde
(*Single Resolution Board*)

SREP – uzraudzības pārbaudes un novērtējuma
process

TKB – AS "TRASTA KOMERCBANKA"

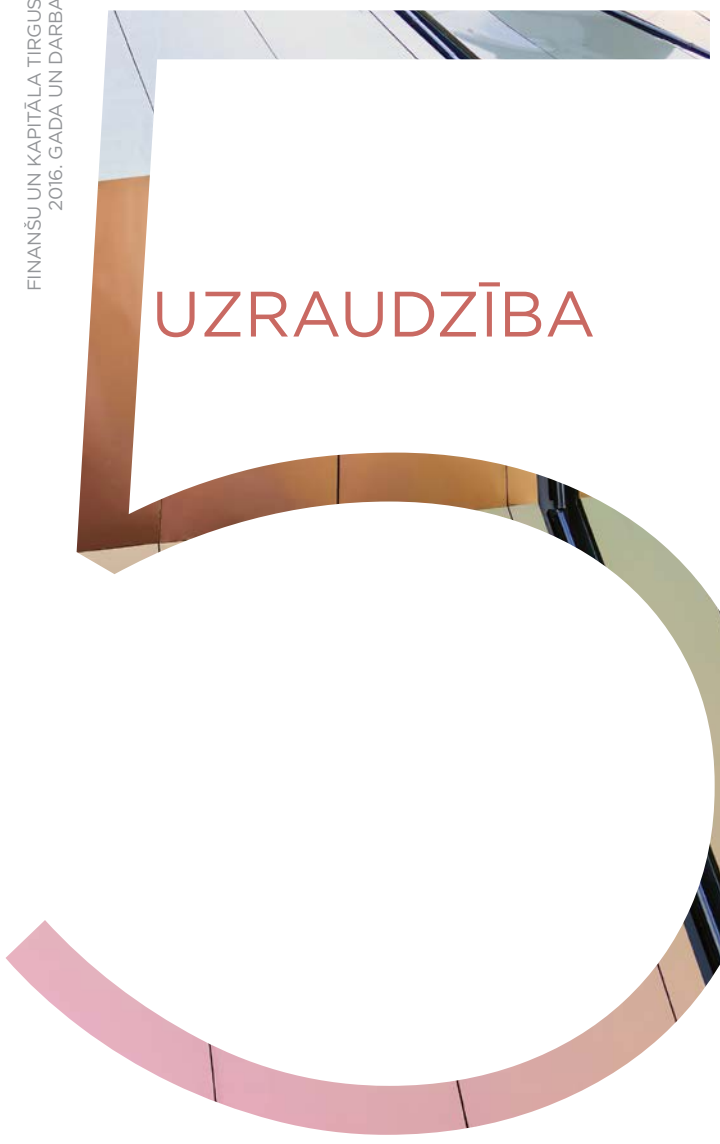
VFPS – valsts fondēto pensiju shēma

VNF – Vienotā noregulējuma fonds

VUM – Vienotais uzraudzības mehānisms

The background of the page is an abstract, low-angle photograph of a modern building's facade. It features large, rectangular panels in shades of yellow, orange, and red, separated by dark, diagonal lines that create a sense of depth and perspective. The lighting is bright, casting soft shadows and highlighting the metallic or polished texture of the panels.

FKTK DARBĪBA 2016. GADĀ



UZRAUDZĪBA

Uzraudzības principi

FKTK ciešā sadarbībā ar Eiropas Centrālo banku Vienotā uzraudzības mehānisma ietvaros un ar Eiropas uzraudzības iestādēm un atbilstoši labākajai starptautiskajai kredītiestāžu uzraudzības praksei un darbības pamatprincipiem regulē un pārrauga finanšu un kapitāla tirgu.

Uzraudzības galvenais princips ir iespējami savlaicīgi identificēt problēmas finanšu tirgū vai individuāla tirgus dalībnieka darbībā, lai nekavējoties sniegtu uzrauga viedokli un rekomendācijas vai pieprasītu novērst un samazināt problēmas.

Uzraudzība ir stabilas finanšu sistēmas viens no galvenajiem pīlāriem, kas papildina finanšu tirgu pašregulāciju un katras finanšu iestādes iekšējās kontroles mehānismus. Uzraudzības pamatmērķis ir nodrošināt, ka katra uzraugāmā iestāde tiek profesionāli un piesardzīgi pārvaldīta atbilstoši tās darbības specifikai un risku lielumam.

Ar mērķi veicināt ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību un finanšu un kapitāla tirgus stabilitāti FKTK veic nepārtrauktu un visaptverošu tirgus dalībnieku uzraudzību:

- pamatojoties uz risku novērtējumu un finanšu tirgus tendencēm, nosaka katras finanšu nozares

uzraudzības prioritātes nākamajam gadam;

- pamatojoties uz noteiktajām prioritātēm, izstrādā uzraudzības programmas gan katrai nozarei, gan katram tirgus dalībniekam;
- uztur pastāvīgu dialogu ar tirgus dalībniekiem un profesionālajām asociācijām par jaunām prasībām un tendencēm sektoros un ar tām saistītiem riskiem un problēmu jautājumiem;
- nodrošina jaunu tirgus dalībnieku ar stabilu kapitāla bāzi un skaidru un dzīvotspējīgu stratēģiju ienākšanu tirgū;
- neklātienē analizē tirgus dalībnieku darbību raksturojošos rādītājus, riskus un risku pārvaldīšanas sistēmas, pastāvīgi pievēršot uzmanību finanšu rādītāju kvalitatīvajām un kvantitatīvajām izmaiņām, regulējošo prasību ievērošanai un korporatīvās pārvaldības efektivitātei;
- savas kompetences ietvaros nodrošina patiesas un skaidras informācijas atklāšanu par tirgus dalībnieku darbību;
- veic klātienē pārbaudes;
- savas kompetences ietvaros vērtē finanšu pakalpojumu kvalitāti un nodrošina klientu aizsardzību;
- regulējošo prasību neievērošanas gadījumos savlaicīgi piemēro tirgus dalībniekiem preventīvus un korektīvus pasākumus.

FKTK nepārtraukti pievērš uzmanību visu tirgus dalībnieku uzraudzībā izmantoto metožu pilnveidošanai.

Banku sektors

Vispārīgā informācija

2016. gada beigās Latvijā darbojās 16 bankas un septiņas ES dalībvalstu banku filiāles. Pēdējos gados pilnveidotais banku regulējums un kapitāla prasības ir padarījušas banku sektoru stabilāku un labāk kapitalizētu nekā pirms krīzes.

2016. gada martā pēc FKTK ierosinājuma Eiropas Centrālā bankalēma par AS "TRASTA KOMERCBANKA" licences anulēšanu. Savukārt *Pohjola Bank Plc* Latvijas filiāle, līdzīgi kā pārējie šīs finanšu grupas uzņēmumi, mainīja nosaukumu un kopš 2016. gada aprīļa Latvijā darbojas ar nosaukumu *OP Corporate Bank Plc* filiāle Latvijā.

Latvijas banku darbību 2016. gadā ietekmēja ārējā un iekšējā makrofinansiālā vide.

” Līdz ar stabilu tautsaimniecības izaugsmi, pozitīvu darba tirgus attīstību un mājāsaimniecību ienākumu līmeņa pakāpenisku pieaugumu turpināja uzlaboties gan iekšzemes uzņēmumu, gan mājāsaimniecību maksātspēja un līdz ar to arī kredītportfeļa kvalitāte.

Virš 90 dienām kavēto kredītu īpatsvars banku sektora kopējā kredītportfelī ir atgriezies pirmskrīzes līmenī, un pēckrīzes slikto kredītu izstrādes process faktiski ir noslēdzies. Saglabājas stabils iekšzemes klientu noguldījumu atlikuma pieaugums.

Iekšzemes noguldījumu apjoma kāpums liecina ne tikai par augošu klientu maksātspēju, bet iespējamu piesardzību, ņemot vērā ekonomiskās izaugsmes tempu palēnināšanos gada pirmajā pusē, ko savukārt ietekmēja gan nestabila ārējā vide, gan kavēšanās ar ES fondu līdzekļu apguves sākšanu, kas pēdējos gados noteica arī piesardzīgo kreditēšanas izaugsmi. Lēnā kreditēšanas izaugsme un zemās procentu likmes noteica pieaugošos izaicinājumus banku sektoram saglabāt peļnītspēju esošā līmenī, ko papildus aizvien vairāk ietekmē ierobežotās izmaksu samazināšanas iespējas.

Latvijas ekonomikas izaugsmes tempa pieaugums pārskata gada pēdējā ceturksnī (kopumā gadā sasniedzot 2%), labvēlīga ārējā pieprasījuma prognoze, aktīvāka ES fondu līdzekļu apguve, investīciju aktivizēšanās, kā arī stabila patēriņa pieauguma tendences saglabāšanās ļauj prognozēt tālāku izaugsmes tempu paātrināšanos. Lai gan straujākas tautsaimniecības izaugsmes ietekmē var prognozēt augošu pieprasījumu pēc kredītresursiem, tomēr vidējā termiņā bankām saglabājas būtiski izaicinājumi. Tos nosaka gan augošā konkurence no nebanku finanšu pakalpojumu sniedzēju puses atsevišķos pakalpojumu segmentos, gan arī pakāpeniska tirgus sašaurināšanās negatīvu demogrāfijas tendenču ietekmē.

” 2016. gads Latvijas bankām bijis zīmīgs ar būtiskām ārvalstu klientu noguldījumu izmaiņām. Stingrāku NILLTFN prasību ieviešana sekmējusi ārvalstu klientu bāzes pārskatīšanu, bankām pārtraucot sadarbību ar klientiem, kuri neatbilst jaunajām prasībām.

Lai gan būtiski sarucis ārvalstu klientus apkalpojošo banku biznesa apjoms, tas ļāvis banku sektoram kopumā kļūt stabilākam. Bankas saglabā augstu kapitalizācijas un likviditātes līmeni.

Latvijas finanšu sektoram nozīmīgi riski joprojām ir saistīti ar ārējās makrofinansiālās vides nenoteiktību attiecībā uz *Brexit*, ASV jaunās administrācijas politiku un gaidāmo vēlēšanu rezultātiem vairākās ES valstīs. Nenoteiktībai ieilgstot, tā var negatīvi ietekmēt Latvijas ekonomikas izaugsmes pozitīvo tendenču prognozes.

Lai gan banku peļnītspēja 2016. gadā kopumā pieauga, tomēr to lielā mērā veicināja vienreizēji darījumi ar *VISA* akcijām, kad *VISA Europe* mainīja savu stratēģiju un atpērka sava uzņēmuma akcijas no tām bankām, kas klientiem izsniedz *VISA* maksājumu kartes. Vienlaikus bankām bija jāsedz izdevumi saistībā ar NILLTFN jomas un tās kapacitātes stiprināšanu. Pastāvošie izaicinājumi peļnītspējas noturēšanai līdzšinējā līmenī saglabājās, un gaidāms, ka bankas uz tiem fokusēsies arī 2017. gadā. Vienlaikus, saglabājoties aizvien augstam kapitalizācijas un likviditātes līmenim, ir nostiprinājies

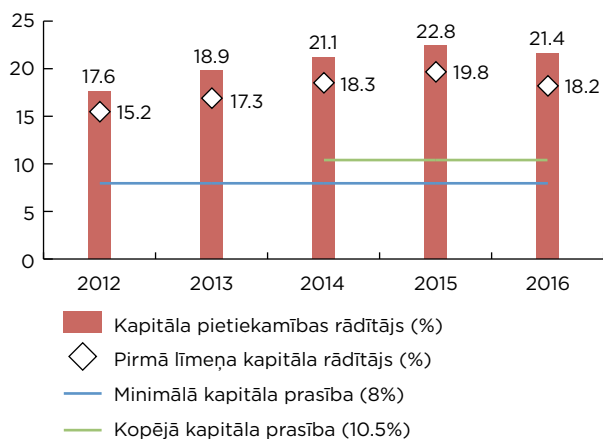
un pieaudzis šoku absorbētspējas līmenis Latvijas bankās.

Banku sektora darbības rādītāji

Banku kapitalizācijas līmenis saglabājās augsts, un 2016. gada beigās kopējais kapitāla pietiekamības rādītājs (KPR) sasniedza 21.4%, savukārt pirmā līmeņa pamata kapitāla (CET1) rādītājs – 18.2%. Atsevišķām bankām optimizējot kapitālu grupas ietvaros, banku sektorā kopumā gada laikā bija vērojams neliels kapitāla pietiekamības rādītāju samazinājums (KPR par 1.4 procentpunktiem, bet CET1 par 1.6 procentpunktiem). Individuālām bankām 2016. gada beigās KPR bija robežās no 14.6% līdz 37.6%, savukārt CET1 no 11.7% līdz 37.5%.

1. attēls.

Banku kapitāla pietiekamības rādītājs (%)



Pietiekami augstā līmenī bankas nodrošina arī sviras rādītāju¹, un pārskata gada beigās tas sasniedza 9.6%, savukārt individuālām bankām tas bija robežās no 6.1% līdz 17.6% (Bāzeles Banku uzraudzības komitejas novērošanas periodam līdz 01.01.2017. noteiktā minimālā robeža ir 3%).

Banku likviditāte. Neskatoties uz būtisku ārvalstu klientu noguldījumu samazinājumu, bankām likvidie aktīvi bija pietiekamā apmērā, lai segtu tekošās saistības un joprojām saglabātu augstu FKTK noteikto likviditātes rādītāju, t.i., 61.9% decembra beigās (minimālā likviditātes rādītāja prasība – 30%).

2015. gada 1. oktobrī ES stājās spēkā vienots likviditātes seguma rādītājs (LSR) bankām, t.i., bankas "likvīdo aktīvu" attiecība pret tās "neto likviditātes izejošajām naudas plūsmām" 30 kalendāro dienu stresa periodā. Bankām līdz 2016. gada beigām tas bija jānodrošina vismaz 70% apmērā. Latvijas banku sektora vidējais LSR decembra beigās sasniedza 341.4%, savukārt individuālām bankām tas bija robežās no 144% līdz 936%, tādējādi būtiski pārsniedzot minimālās prasības.

Ārvalstu noguldījumu sarukuma ietekmē kopējā banku sektora kredītu un noguldījumu attiecība palielinājās, decembra beigās sasniedzot 71% (2015. gada beigās – 63%). Iekšzemes noguldījumiem pieaugot straujāk nekā iekšzemes kredītportfelim, kredītu un noguldījumu attiecība gada laikā samazinājās no 115% līdz 105%, kas nozīmē, ka tikai nelielu daļu no iekšzemes kredītportfeļa bankas finansē no ārvalstu resursiem (galvenokārt mātes banku aizdevumi).

Pelnītspēja. Banku peļņas² apmērs 2016. gadā sasniedza 453.8 milj. eiro (2015. gadā – 416 milj. eiro), tostarp ar peļņu darbojās visas 16 Latvijas bankas un trīs (no kopumā septiņām) ārvalstu banku filiāles (to tirgus daļa kopējos banku sektora aktīvos veidoja 98%).

Vienīgais peļņas pieaugumu ietekmējošais faktors pārskata gadā bija Latvijas bankām piederošo VISA Europe akciju atpiršana, kas kompensēja gan galveno banku ienākumu posteņu samazinājumu

(saruka gan tiešie procentu ienākumi, gan tiešie komisijas naudas ienākumi, attiecīgi par 4% un 3%), gan pieaugošos izdevumus uzkrājumiem nedrošiem parādiem (par 26%). Izslēdzot VISA darījuma pozitīvo ietekmi, banku sektora tiešie pamatdarbības ienākumi, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, saruka par 3%, savukārt gūtās peļņas apmērs kritās par gandrīz 20% un bez šī darījuma tā būtu ap 335 milj. eiro.

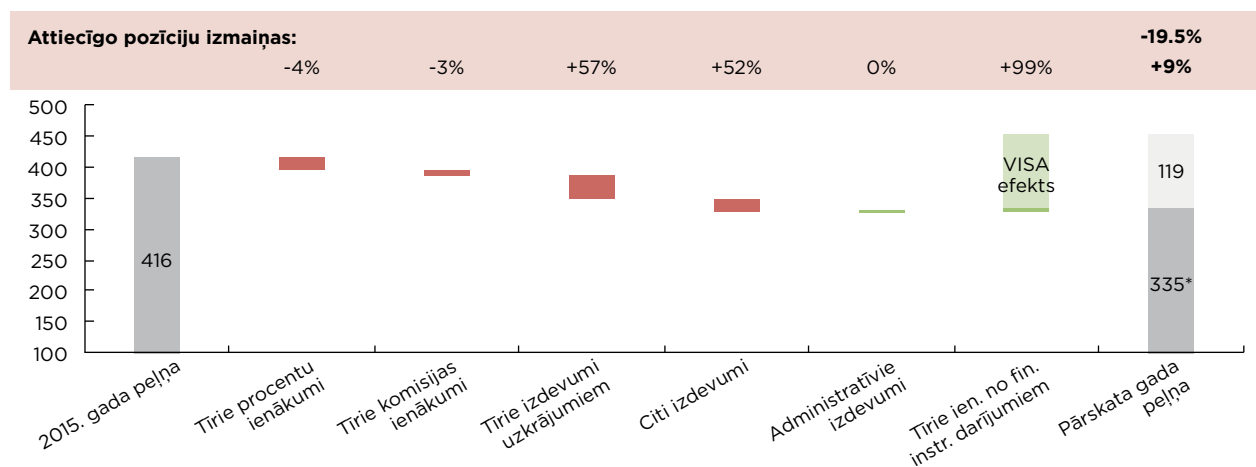
Banku sektora kapitāla atdeves rādītājs (ROE) decembra beigās sasniedza 14.3% (2015. gada beigās – 12.5%), savukārt, izslēdzot VISA darījuma ietekmi (pēc FKTK aprēķiniem), ROE bija –10.4%.

¹ Sviras rādītāju aprēķina kā kredītiestādes pirmā līmeņa kapitālu, dalītu ar tās kopējo riska nesvērto aktīvu apmēru.

² Neauditēta.

2. attēls.

Ienākumu un izdevumu izmaiņu ietekme uz peļņas pieaugumu 2016. gadā (milj. eiro)



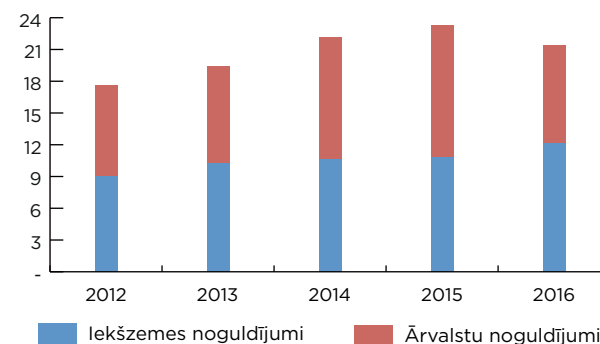
Noguldījumu apmērs. 2016. gada laikā vienlaicīgi ar būtisku ārvalstu noguldījumu atlikuma samazinājumu (par 26.3% jeb 3.3 mljrd. eiro) bija vērojams veselīgs iekšzemes noguldījumu pieaugums (par 12.6% jeb 1.4 mljrd. eiro). Ārvalstu noguldījumu sarakumu ietekmēja ne vien stingrāku NILLTFN prasību ieviešana, bet arī vājā ekonomikas attīstība klientu izcelsmes valstīs un AS "TRASTA KOMERCBANKA" licences anulēšana 2016. gada martā. Savukārt kavēšanās ar ES fondu apguvi un nenoteiktība ārējā vidē veicināja pastiprinātu iekšzemes līdzekļu uzkrāšanu, kā rezultātā būtiski auga iekšzemes mājāsaimniecību un privāto nefinanšu uzņēmumu noguldījumi.

Pretēji iekšzemes un ārvalstu noguldījumu tendenču rezultātā ārvalstu noguldījumu īpatsvars gada laikā samazinājās no 53.4% līdz 42.8%, un lielāko daļu

noguldījumu Latvijas bankās pārskata gada beigās veidoja iekšzemes klientu noguldījumi.

3. attēls.

Banku klientu noguldījumu dinamika (mljrd. eiro)



Banku piesaistītais finansējums. Iekšzemes noguldījumu pieaugums noteicis mazāku nepieciešamību piesaistīt finansējumu no monetārajām finanšu institūcijām – tas gada laikā sarucis par 4.6%, tādējādi mātes banku finansējums pakāpeniski tiek aizstāts ar iekšzemes noguldījumiem.

Lai sabalansētu bilances termiņstruktūru, bankas turpināja emitēt ilgtermiņa obligācijas. Emitēto parāda vērtspapīru apmērs gada laikā pieauga par 4% jeb 27 milj. eiro un decembra beigās sasniedza 710 milj. eiro.

Kredītportfelis.

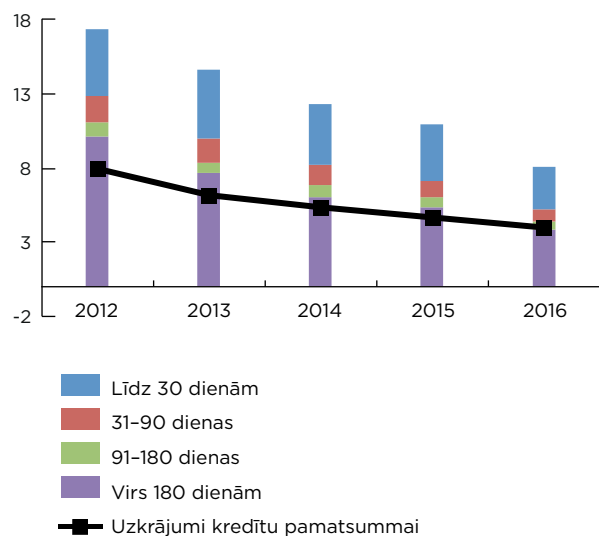
2016. gadā kredītportfelis pirmo reizi kopš pirmskrīzes laikiem uzrādīja pieaugumu (3.1% apmērā). Būtiski palielinājās no jauna izsniegto kredītu apmērs gan mājokļa iegādei iekšzemes mājāsaimniecībām (par 46.1%), gan iekšzemes nefinanšu uzņēmumiem (par 32%).

Iekšzemes nefinanšu uzņēmumu kredītportfeļa gada pieauguma temps atkal bija pozitīvs (+0.9%), savukārt iekšzemes mājāsaimniecību kredītu atlikuma samazināšanās temps saruka līdz -1.6% (2015. gadā – -4.2%). ASV dolāra kursa kāpums attiecībā pret eiro lielā mērā ietekmēja ārvalstu klientu kredītportfeļa pieaugumu (par 3.1%), savukārt ar ASV dolāra vērtības izmaiņu korekcijām ārvalstu klientu kredītportfelis pieauga tikai par 1.3%.

Kredītportfeļa kvalitāte. Pārskata gada laikā kredītportfeļa kvalitāte turpināja uzlaboties, un ilgāk par 90 dienām kavēto kredītu īpatsvars banku kopējā kredītportfelī samazinājās no 6% līdz 4.4%, faktiski sasniedzot pirmskrīzes līmeni. Uzlabojums bija vērojams iekšzemes mājsaimniecību un uzņēmumu kredītportfelī, savukārt ārvalstu klientu kredītportfelī vairāk par 90 dienām kavēto kredītu īpatsvara pieaugumu (no 8.9% līdz 9.6%) ietekmēja nelabvēlīga ekonomiskā situācija to rezidences valstīs. Kopējais kavēto kredītu īpatsvars kredītportfelī gada laikā samazinājās no 10.9% līdz 8.1%.

4. attēls.

Kavētie kredīti un uzkrājumi (% no kredītportfeļa)



Arī pārstrukturēto kredītu apmērs gada laikā saruka (par 81 milj. eiro jeb 6.4%) līdz ar šajā kredītu kategorijā no jauna iekļauto kredītu apjoma samazināšanos. Pārstrukturēšana galvenokārt bija nepieciešama ārvalstu klientu kredītiem, un šādu kredītu apjoms attiecīgajā portfelī gada laikā nedaudz pieauga (+6 milj. eiro jeb 1.8%). Savukārt iekšzemes klientu kredītportfelī pārstrukturēto kredītu apjoms samazinājās par 87 milj. eiro jeb 9.4%. Nebūtiski saruka arī norakstīto kredītu apmērs.

Banku uzraudzības pasākumi

FKTK 2016. gadā turpināja stiprināt intensīvās uzraudzības ietvaru, kura mērķis ir veikt uz risku izvērtējumu balstītus un uz rezultātu orientētus uzraudzības pasākumus un nodrošināt FKTK iespēju laikus iejaukties banku darbībā un veikt nepieciešamos pasākumus iespējamu un esošu problēmu novēršanai vai zaudējumu samazināšanai.

Pamatojoties uz kredītiestāžu darbības risku un finanšu sistēmas tendenču novērtējumu, 2016. gada sākumā FKTK noteica banku uzraudzības prioritātes.

2016. gadā noteiktās banku uzraudzības prioritātes:

- biznesa modeļa ilgtspējas un pelnītspējas vērtēšana un dialoga uzturēšana ar tirgus dalībniekiem;
- atbilstības riska vērtēšana un mazināšana;
- kredītriska vērtēšana un iespējamo problēmu agrīna identificēšana, liekot uzsvāru uz problemātiskajiem kredītiem un koncentrācijas risku;
- vadības riska stratēģijas, riska apetītes un pārvaldīšanas vērtēšana.

Pamatojoties uz prioritātēm, tika noteikts minimālais uzraudzības pasākumu apjoms, un, ņemot vērā esošos resursus, tika izstrādāts 2016. gada uzraudzības pasākumu plāns, kas ietver gan klātienēs, gan arī neklātienēs uzraudzības pasākumus.

Biznesa modeļa ilgtspējas un pelnītspējas vērtēšana un dialoga uzturēšana ar tirgus dalībniekiem. Šīs prioritātes īstenošanai tika veikta virkne neklātienēs pasākumu saskaņā ar apstiprināto uzraudzības pasākumu plānu:

- tika analizēti banku iesniegtie pārskati, darbības radītāji un cita uzraugu rīcībā esošā informācija, tika novērtēti banku būtiskie riski, sagatavoti ikceturkšņa ziņojumi FKTK padomei. Tika izvērtēts banku kapitāla pietiekamības novērtēšanas process un atbilstoši banku biznesa modeļiem noteiktas minimālās kapitāla pietiekamības un likviditātes prasības. Tāpat tika veikti kredītriska, likviditātes un maksājumu stresa testi. Stresa testu rezultāti tika izmantoti, saglabājot un nosakot jaunus korektīvos pasākumus;
- 2016. gadā tika sākts visu banku darbības stratēģiju pārskatīšanas process, lai novērtētu banku ilgtspēju un pelnītspēju. Viens no būtiskiem elementiem šajā procesā ir 2016. gadā ASV konsultantu veiktā neatkarīgā pārbaude NILLTFN jomā un banku izstrādātie pasākumi iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanai. Šie faktori var būtiski ietekmēt banku kopējo stratēģiju un biznesa modeli. Ņemot vērā šī procesa darbietilpīgumu un sarežģītību, kā arī nepieciešamo laiku, lai bankas pārdomāti pārskatītu stratēģijas, būtiskākais darbs, veicot kompleksu visu

banku stratēģiju pārskatīšanu, gaidāms 2017. gadā;

- 2016. gadā tika sākta banku darbības atjaunošanas plānu (DAP) novērtēšana jaunā kvalitātē – atbilstoši EBA un ECB izstrādātajai metodoloģijai. Vairāku banku DAP ir konstatēti būtiski trūkumi. Ņemot vērā, ka DAP ir svarīgs elements bankas stabilas un nepārtrauktas darbības nodrošināšanā, FKTK pieprasīja divu mēnešu laikā bankām uzlabot DAP. Atkārtots DAP novērtēšanas cikls turpināsies 2017. gadā;
- atbilstoši banku iesniegtajiem dokumentiem 2016. gadā tika izskatīti iesniegumi par jauniem finanšu pakalpojumiem.

” Gan izskatītie iesniegumi, gan banku konsultēšanās ar FKTK par iespējām ieviest jaunus finanšu pakalpojumus liecina par tendenci pielāgoties mūsdienu prasībām banku darbībā un koncentrēties uz jauniem pakalpojumiem, kuri izveidoti kā alternatīva klasiskajam termiņdepozītam, kā arī saistīti ar dažādām inovācijām (piemēram, e-komercija, *FinTech* elementu izmantošana) un klientu attālinātu identificēšanu.

Atbilstības riska vērtēšana un mazināšana. Šīs prioritātes īstenošanai tika veiktas divas horizontālās pārbaudes:

- banku iekšējās pārvaldības horizontālā pārbaude, pastiprināti pievēršot uzmanību risku novērtēšanai un iekšējās kontroles funkciju (t.sk. risku direktora, darbības atbilstības funkcijas un iekšējā audita funkcijas) neatkarībai un darbības efektivitātei;
- jauno produktu un pakalpojumu ieviešanas procesu horizontālā pārbaude.

Vienlaikus 2016. gadā neklātienas uzraudzības ietvaros tika organizētas regulāras tikšanās ar katras bankas valdes locekļiem (vidēji četras tikšanās gadā) un risku direktoriem (vidēji divas tikšanās gadā), lai uzturētu un attīstītu dialogu ar bankām, dziļāk izprastu banku stratēģijas un biznesa modeļus, kā arī stiprinātu banku iekšējās kontroles funkcijas. Plānveida sapulcēs ar banku valdes locekļiem lielākoties tika pārrunāti bankas darbības rezultāti, peļņitspēja, kapitāla situācija un spēja īstenot bankas stratēģiju. Savukārt, tiekoties ar banku risku direktoriem, sarunas centrā bija bankas būtiskākie riski, risku pārskati, risku pārvaldības un kontroles kvalitāte, iespējamie jaunie finanšu pakalpojumi, kurus bankas plānoja ieviest, un FKTK veikto pārbažu rezultāti.

Kredītriska vērtēšana un iespējamo problēmu agrīna identificēšana, liekot uzsvāru uz problemātiskajiem kredītiem (kavētie, pārstrukturētie) un koncentrācijas risku. Šīs prioritātes īstenošanai 2016. gadā tika veikta horizontālā pārbaude ar mērķi novērtēt lielo riska darījumu kontroles pasākumus un kredītu

pārstrukturēšanas procesus bankās.

Līdztekus 2016. gadā turpinājās kredītportfeļa pastiprināts neklātienas uzraudzības monitorings, un sešām bankām tika noteikti korektīvie pasākumi par kredītportfeļa struktūru un apjomu, kā arī nepieciešamības gadījumā, pamatojoties uz uzraugu vērtējumiem, tika pieprasīts veikt kapitāla korekciju vai izveidot papildu uzkrājumus problemātiskajiem aktīviem.

Vadības riska stratēģijas, riska apetītes un pārvaldīšanas vērtēšana. Šī prioritāte tika ņemta vērā, nosakot mērķus banku iekšējās pārvaldības horizontālajai pārbaudei, vērtējot risku direktoru lomu un to, kā banku valde un padome:

- pilda savus pienākumus, īpaši jautājumos par bankas un grupas stratēģijas noteikšanu, pārraudzību un pārvaldības kārtību (*Governance arrangements*);
- pildot uzraudzības un vadības funkcijas, ir izveidojusi komitejas ar atbilstošu sastāvu un nodrošina, ka tās efektīvi atbalsta valdi un padomi lēmumu pieņemšanā, bankas komitejas tiek atbilstoši pārvaldītas un to darbība tiek efektīvi pārraudzīta;
- saņem un izskata ziņojumus par galvenajiem riskiem, stratēģijas īstenošanas gaitu un svarīgāko informāciju, kas nodrošina atbilstošu lēmumu pieņemšanu.

Neklātienas uzraudzības ietvaros, vērtējot banku veikto kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesu, tā rezultātus un banku DAP, tika pievērsta uzmanība bankas attīstības plāniem, risku novērtēšanas procesiem un tam, vai bankas noteiktais nepieciešamā

kapitāla līmenis atbilst tās risku profilam.

2016. gadā FKTK turpināja aktīvi piedalīties ECB VUM procesos banku uzraudzības jomā. Norisinājās intensīvs darbs ECB VUM izveidotajās darba grupās, lai apzinātu pastāvošās uzraudzības metodes, identificētu un pārņemtu labāko uzraudzības praksi, pēc iespējas vienādojot uzraudzības pieeju, tostarp nodrošinot proporcionalitātes principu. Minēto procesu ietvaros FKTK gan apmainījās ar pieredzi ar citu valstu kolēģiem, gan piedalījās ECB VUM dokumentu izstrādē, kuri turpmāk būs par pamatu vienotu uzraudzības mehānismu noteikšanā un labākās uzraudzības prakses veidošanā un ieviešanā visā eirozonā.

Latvijas nozīmīgo banku ("Swedbank", "ABLV Bank" un "SEB banka") uzraudzības jomā turpinājās FKTK darbinieku aktīva līdzdalība ECB VUM kopējo uzraudzības darba grupu darbā un uzraudzības prakses veidošanā.

Savukārt Latvijas mazāk nozīmīgo banku sektorā FKTK turpināja pildīt savas uzraudzības funkcijas un vienlaikus cieši sadarbojās ar ECB VUM, sniedzot pēc iespējas pilnīgāku priekšstatu par šo sektoru un FKTK izmatotajām uzraudzības metodēm un praksi.

2016. gadā banku uzraudzība nemainīgi balstījās uz savstarpēji saistītām metodēm – banku darbības rezultātu neklātienas monitoringu, pamatojoties uz finanšu pārskatu un citas FKTK rīcībā esošās operatīvās informācijas analīzi, un klātienes pārbaudēm.

Banku darbības rezultātu neklātienas monitoringa

FKTK 2016. gadā veica intensīvu banku darbības neklātienas uzraudzību un monitoringu, kas balstās uz banku regulāri iesniegto pārskatu analīzi un uz šādu papildu operatīvo pārskatu, informācijas un ziņojumu par banku darbību analīzi:

- ikdienas pārskats par noguldījumu dinamiku;
- atskaite par saistībām pret radniecīgajām finanšu iestādēm;
- banku kredītkomiteju, valdes un padomes sēžu protokoli, kā arī banku iekšējā audita ziņojumi par veiktajām pārbaudēm,
- ziņojumi par risku un stresa testu rezultātiem.

Bankas tika aicinātas arī prezentēt FKTK daļu no minētās operatīvās informācijas, tādējādi veicinot FKTK un banku savstarpējo dialogu.

Viens no galvenajiem uzraudzības principiem nemainīgi ir uz riskiem balstīta uzraudzība. Ievērojot šo principu, FKTK, izmantojot informāciju, kas atspoguļota banku iesniegtajos pārskatos, un citu tai pieejamo informāciju, ik ceturksni vērtēja banku darbības rezultātus, risku līmeni, to pārvaldīšanas kvalitāti un, pamatojoties uz šo risku monitoringa rezultātiem, plānoja nepieciešamos uzraudzības pasākumus, tostarp klātienes pārbaudes.

FKTK, pamatojoties uz banku darbības analīzes rezultātiem un FKTK veikto pārbažu rezultātiem, jau vairākus gadus veic banku risku novērtēšanu, piešķirot katrai bankai reitingu, kas atbilst tās risku lielumam un to pārvaldīšanas kvalitātei.

Reitingu sistēma ir līdzeklis, ko FKTK izmanto, lai identificētu, analizētu un novērtētu uzraugāmo institūciju darbībai piemītošos riskus (t.i., novērtētu riska profilu) un noteiktu risku pārvaldības metožu kvalitāti, pietiekamību un atbilstību iestādes darbības apmēriem un sarežģītībai.

Reitingu sistēmas svarīgākie mērķi ir:

- novērtēt uzraugāmo institūciju darbībai piemītošos riskus un risku pārvaldīšanas sistēmas;
- ieviest standartizētu uzraudzības pieeju risku identificēšanai, analīzei un novērtēšanai;
- apkopot novērtējuma rezultātus pārskatāmā veidā (t.i., piešķirot katrai uzraugāmajai institūcijai reitingu);
- nodrošināt efektīvu un mērķtiecīgu uzraudzības plānošanu;
- nodrošināt uzraudzības procesa nepārtrauktību un caurskatāmību;
- sekmēt attīstītākas pieejas risku pārvaldīšanai ieviešanu uzraugāmajās bankās;
- veicināt komunikāciju un dialogu ar bankām.

Reitinga piešķiršanas procesa rezultātā katrai uzraugāmajai institūcijai uzraudzības vajadzībām tiek piešķirts reitings no 1.0 līdz 4.0, kurā 1.0 ir visaugstākais vērtējums, bet 4.0 – viszemākais vērtējums. Atbilstoši institūcijai piešķirtajam reitingam tiek plānota tās uzraudzība – institūcijai, kuras vērtējums ir visaugstākais (institūcijas darbībai piemīt zems risks, un risku pārvaldīšana ir pietiekama), nepieciešamie uzraudzības pasākumi ir minimāli, savukārt institūcijai, kuras vērtējums ir viszemākais (institūcijas darbībai piemīt augsts risks, un risku pārvaldīšana ir vāja), nepieciešama pastāvīga un pastiprināta uzraudzības kontrole.

2016. gadā, pamatojoties uz FKTK pārbaūžu rezultātiem un neklātienē veiktās banku darbības analīzes rezultātiem, piecām bankām tika pārskatīts reitings. Kopumā 2016. gada beigās bankām bija piešķirti šādi reitingi:

REITINGA SKALA	1-2	2,1-3	3,1-4
Banku skaits:	3	12	1

2016. gadā kredītrisks, likviditātes risks, operacionālais risks un stratēģijas un biznesa risks bija identificēti kā banku darbības galvenie riski. Īpaša uzmanība tika pievērsta banku darbības stratēģijām, biznesa modeļiem un pelnītspējai.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

Īstenojot banku darbības uzraudzību, FKTK 2016. gadā izteica vienai bankai brīdinājumu par trūkumiem bankas iekšējās kontroles sistēmā un par informācijas

nesniegšanu FKTK. FKTK arī veica korektīvos pasākumus, nosakot četrām bankām papildu prasības kredītriska jomā.

Grupu uzraudzība

FKTK 2016. gadā sadarbojās ar dalībvalstu kredītiestāžu uzraudzības iestādēm, kuras atbilstoši normatīvo aktu prasībām īsteno kredītiestāžu grupu uzraudzību. FKTK darbinieki 2016. gadā piedalījās piecās dalībvalstu kredītiestāžu uzraudzības iestāžu kolēģijās, t.sk. vadīja vienu uzraudzības iestāžu kolēģiju kā atbildīgā uzraudzības iestāde. Divu Latvijas nozīmīgo banku gadījumā līdz ar ECB VUM izveidošanu uzraudzības iestāžu kolēģijās ECB VUM piedalās dalībnieka statusā, savukārt FKTK šajās uzraudzības iestāžu kolēģijās ir novērotāja statuss, kas ļauj FKTK piedalīties uzraudzības iestāžu kolēģijas darbā un nodrošina pieeju FKTK īstenotās uzraudzības darbā nepieciešamajai informācijai.

Nozīmīgākie virzieni kolēģiju darbā 2016. gadā bija uzraudzības pasākumu koordinēšana, banku iekšējā kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa un risku profila novērtēšana grupas līmenī, kā arī banku izstrādāto DAP novērtēšana.

Klātienes pārbaudes kredītiestādēs

2016. gadā FKTK veica 22 pārbaudes bankās, kurās īpaša uzmanība tika pievērsta kapitāla pietiekamības novērtēšanai, kreditēšanas procesam, kā arī risku vadības funkcijām – kredītriska, operacionālā riska, likviditātes riska, stratēģijas un biznesa riska

pārvaldīšanai un darbības atbilstības kontroles funkcijai (t.sk. četras klātienes pārbaudes tika veiktas nozīmīgajās bankās). Pārbaūžu laikā konstatētie trūkumi un neatbilstības tika pārrunātas ar banku vadību, un tika saskaņoti pasākumu plāni nepieciešamo uzlabojumu ieviešanai. Pēcpārbaudes monitorings tiek veikts neklātienes uzraudzības ietvaros, kontrolējot pasākumu plāna izpildi trūkumu novēršanā.

Horizontālās neklātienes pārbaudes

2016. gadā tika veiktas trīs horizontālās neklātienes pārbaudes. Horizontālās neklātienes pārbaudes notika visās sešpadsmit bankās, kuras darbojas Latvijā. Horizontālās pārbaudes viens no mērķiem ir gūt visaptverošu ieskatu viena riska, kādas darbības jomas vai kādā to aspektā vienlaicīgi. 2016. gadā horizontālās pārbaudes aptvēra tādus jautājumus kā:

- banku iekšējās kontroles sistēmu atbilstība normatīvo aktu prasībām;
- banku lielie riska darījumi un to kvalitāte;
- banku pārstrukturēšanas un jauno produktu ieviešanas un kontroles process.

” Horizontālo pārbaūžu rezultāti ļāva FKTK gūt visaptverošu ieskatu par pārbaudāmiem jautājumiem, identificēt banku darbībā kopējās tendences un praksi un noteikt pamatprasības labākas prakses veidošanai.

Pamatojoties uz pārbaudes rezultātiem, FKTK izstrādāja bankām labākas prakses rekomendācijas, kā arī izmantoja tās, veicot individuālo banku ikdienas uzraudzību.

Kapitāla pietiekamība

Banku kapitalizācijas līmenis saglabājās augsts, un 2016. gada beigās sektora kopējais kapitāla rādītājs sasniedza 21.4%, savukārt pirmā līmeņa pamata kapitāla (CET1) rādītājs bija 18.2%. Banku sektora kapitāla kvalitāti augstā līmenī nodrošina banku pašu kapitāla galvenā sastāvdaļa – CET1 kapitāls, kas Latvijas banku gadījumā pašlaik sakrīt ar pirmā līmeņa kapitālu.

Vairākas bankas 2016. gadā izmantoja iespēju stiprināt kapitāla bāzi, iekļaujot tajā kārtējā darbības gada (starpposma) auditēto peļņu. Kapitalizācijas līmeņa paaugstināšanos veicināja arī banku kredītportfeļa kvalitātes pakāpeniska uzlabošanās un nelielie kreditēšanas attīstības tempi. 2016. gadā apmaksāto pamatkapitālu palielināja piecas bankas kopumā par 15.1 milj. eiro.

FKTK uzraudzības procesa ietvaros pievērsa uzmanību un vērtēja banku izveidoto uzkrājumu pietiekamību paredzamajiem zaudējumiem. Pozitīva starpība starp paredzamo zaudējumu apmēru un saskaņā ar grāmatvedības standartu prasībām izveidotajiem uzkrājumiem tika ņemta vērā, novērtējot banku kapitāla pietiekamību. 2016. gadā korekcijas kapitāla pietiekamības aprēķinā tika veiktas astoņās bankās.

Papildus minimālajām kapitāla pietiekamības prasībām bankas veica iekšējo kapitāla pietiekamības

novērtēšanu, lai pārliecinātos, ka bankas kapitāls apmēra, elementu un to īpatsvara ziņā ir pietiekams bankas pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo un varbūtējo risku segšanai, kā arī tiek nodrošināta pietiekama kapitāla rezerve iespējamu bankas darbībai būtiski nelabvēlīgu scenāriju iestāšanās gadījumā.

Uzraudzības pārbaudes un novērtējuma procesa ietvaros visās bankās 2016. gada laikā tika izvērtēts banku veiktais kapitāla pietiekamības novērtēšanas process, tā rezultāti un banku iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa atbilstība normatīvo aktu prasībām.

FKTK veikto pārbažu rezultāti atklāja jomas, kurās bankām bija nepieciešami uzlabojumi (t.sk. banku pašreizējai un plānotajai darbībai piemītošo būtisko risku segšanai nepieciešamā kapitāla apmēra noteikšanas kārtība, stresa testos izmantotās metodes un to rezultātu analīze). Atsevišķos gadījumos FKTK pieprasīja aktualizēt iekšējā kapitāla pietiekamības novērtēšanas procesa rezultātus un iesniegt tos atkārtoti. Vienlaikus FKTK turpināja dialogu ar vairākām bankām par to biznesa modeli, stratēģiju un kapitāla plānošanas procesu.

Banku kapitāla pietiekamības vērtēšanas gaitā FKTK pievērsa pastiprinātu uzmanību tam, vai banku kapitāla pietiekamība ir atbilstoša banku turpmākās darbības stratēģijai, ar plānoto bankas darbību

saistīto risku lielumam un šo risku pārvaldīšanas metodēm. Uzraudzības procesa ietvaros, konstatējot paaugstinātu risku uzņemšanos, 2016. gadā saskaņā ar Kredītiestāžu likumā uzraugam piešķirtajām tiesībām 15 bankām tika noteikts pienākums uzturēt augstāku pašu kapitāla līmeni nekā minimālās kapitāla prasības.

Risku vadības funkcija

Bankām, sniedzot finanšu pakalpojumus, jānodrošina ne tikai katras biznesa vienības vai darbības veida efektivitāte, bet arī bankas darbībai svarīgās kopīgās risku vadības funkcijas izveide un efektīva īstenošana. FKTK, 2016. gadā veicot banku darbības pārbaudes, turpināja pievērst pastiprinātu uzmanību katra būtiskā riska pārvaldīšanas kvalitātei. Katras risku vadības funkcijas novērtējumā tika ņemts vērā attiecīgā riska lielums un izmaiņu ietekme uz bankas darbību kopumā, kā arī iekšējās kontroles sistēmas efektivitāte un vadības darba efektivitāte, identificējot, mērot un pārvaldot attiecīgo risku. Īpaša uzmanība tika pievērsta tam, vai bankas, pārvaldot būtiskos riskus, izmanto tādus rīkus kā stresa testi un scenāriju analīze, kā arī tika vērtēta šo stresa testu un izvēlēto scenāriju kvalitāte un atbilstība katras bankas specifikai. Nepieciešamības gadījumā bankām tika lūgts veikt uzlabojumus.

Vienotais uzraudzības mehānisms

2016. gada 4. novembrī apritēja divi gadi, kopš tika izveidots Vienotais banku uzraudzības mehānisms jeb VUM. Tā trīs galvenie mērķi ir:

- Eiropas banku sistēmas drošības un stabilitātes nodrošināšana;

- finanšu integrācijas un stabilitātes paaugstināšana;
- saskaņotas uzraudzības nodrošināšana.

2016. gadā VUM tiešajā un netiešajā uzraudzībā bija 26 triljoni eirozonas banku sektora aktīvu, 2.6 reizes pārsniedzot eirozonas IKP. Pavisam īsā laikā VUM ir kļuvis par lielāko banku uzraugu pasaulē. Bez ECB VUM ietvaros darbojas 26 kompetentās iestādes (19 nacionālās kompetentās iestādes un septiņas nacionālās bankas) no 19 ES dalībvalstīm. Kopā uzraudzībā ir iesaistīti apmēram 6000 darbinieku. 2016. gadā ECB tiešajā uzraudzībā bija 126 nozīmīgās bankas (82% no eirozonas banku sektora aktīviem), savukārt nacionālo kompetento iestāžu uzraudzībā bija ap 3500 mazāk nozīmīgās bankas (18% no eirozonas banku sektora aktīviem).

Trīs Latvijas bankas – "Swedbank", "SEB banka" un "ABLV Bank" – uzrauga ECB. Šo banku uzraudzība tiek īstenota, ECB un FKTK darbiniekiem līdzdarbojoties izveidotajās kopējās uzraudzības grupās, kas ir nozīmīgo banku ikdienas uzraudzības pamats. FKTK turpināja uzraudzīt mazāk nozīmīgās bankas, savukārt ECB šādu banku uzraudzībai turpināja noteikt vienotas pamatnostādnes un vadlīnijas.

2016. gadā ECB aktīvi darbojās pie ienākumus nenesošo kredītu jautājuma (*non-performing loans*), izstrādājot attiecīgas vadlīnijas bankām. Tika veikti dažādi pasākumi, lai uzlabotu eirozonas banku sektora maksātspēju, kā arī aktīvi darbojās vienotu uzraudzības standartu pilnveidē, uzlabojot vienu no galvenajiem banku uzraudzības rīkiem – uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesu (SREP).

FKTK priekšsēdētājam piedaloties ECB Uzraudzības valdē, arī FKTK līdzdarbojās VUM lēmumu pieņemšanas procesā, pieņemot lēmumus gan par visām VUM tiešā uzraudzībā esošajām nozīmīgajām bankām, gan arī par metodoloģiskiem jautājumiem, kas nosaka banku uzraudzības procesu īstenošanas kārtību eirozonā kopumā. 2016. gadā ECB Uzraudzības valde pieņēma 1800 lēmumus (1191 lēmums licencēšanas jautājumos, 192 lēmumi pašu kapitāla jautājumos un 130 lēmumi attiecībā uz SREP), notika 28 valdes sēdes un lēmumprojekti tika saskaņoti un apstiprināti 1708 rakstveida procedūru ietvaros. FKTK eksperti izvērtēja un sniedza savu redzējumu gan par valdes sēdēs izskatāmajiem jautājumiem, gan rakstveida procedūrās virzītajiem dokumentiem.

Atbilstoši VUM darbības principiem, kas paredz visu dalībvalstu iesaisti uzraudzības plānošanas un īstenošanas procesos, FKTK eksperti pastāvīgi piedalījās ECB izveidotajās komitejās un darba grupās, sniedzot savu ieguldījumu ECB uzraudzības vienotās metodikas izstrādē un tālākā normatīvā regulējuma saskaņošanā Eiropas banku savienības telpā.

FKTK ekspertu un vadības līdzdalība, kā arī intensīvā informācijas apmaiņa ar ECB arī 2016. gadā saglabājās kā viens no lielākajiem izaicinājumiem, tomēr gūtais ieskaits dalībvalstu īstenoto uzraudzības procesu norisē ir bijis neatsverams un sekmējis pieredzes apmaiņu, tādējādi nodrošinot vienotu labākās prakses piemērošanu banku uzraudzībai visā eirozonā.

Apdrošināšanas sektors

Apdrošināšanas sektora darbības rādītāji

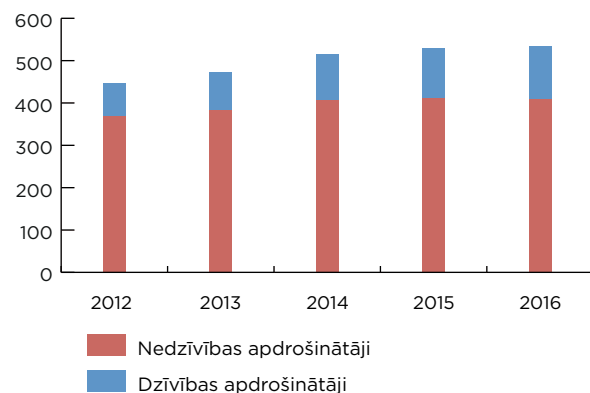
2016. gada beigās Latvijā darbojās septiņas apdrošināšanas sabiedrības (divas dzīvības apdrošināšanas un piecas nedzīvības apdrošināšanas sabiedrības), kā arī 12 ES dalībvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles (četras dzīvības apdrošināšanas un astoņas nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību filiāles).

Apdrošinātāju (apdrošināšanas sabiedrību un ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāļu) parakstīto bruto prēmiju apmērs saglabājās tuvu iepriekšējā gada līmenim (pieauga par 0.2%) un sasniedza 532 milj. eiro (t.sk. dzīvības apdrošinātāju parakstītās prēmijas bija 124 milj. eiro un nedzīvības apdrošinātāju – 409 milj. eiro).

Ārvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāļu parakstītās bruto prēmijas sasniedza 32% no kopējām parakstītajām prēmijām jeb 45% no Latvijā parakstītajām prēmijām. Gada laikā nebūtiski pieauga apdrošinātāju sniegtie pakalpojumi citās Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) dalībvalstīs (Lietuvā, Igaunijā, Polijā, Francijā, Vācijā, Spānijā, Itālijā), nedaudz pārsniedzot 30% no kopējām apdrošināšanas tirgū parakstītajām bruto prēmijām.

5. attēls.

Apdrošinātāju parakstītās prēmijas (milj. eiro)



2016. gadā stabili izaugsmi saglabāja dzīvības apdrošināšanā parakstītās prēmijas, ko nodrošināja valsts fondēto pensiju kapitāla piesaiste mūža pensiju apdrošināšanas polisēm, tādējādi kļūstot par nozīmīgāko apdrošināšanas veidu (18% no kopējā apdrošināšanas tirgus).

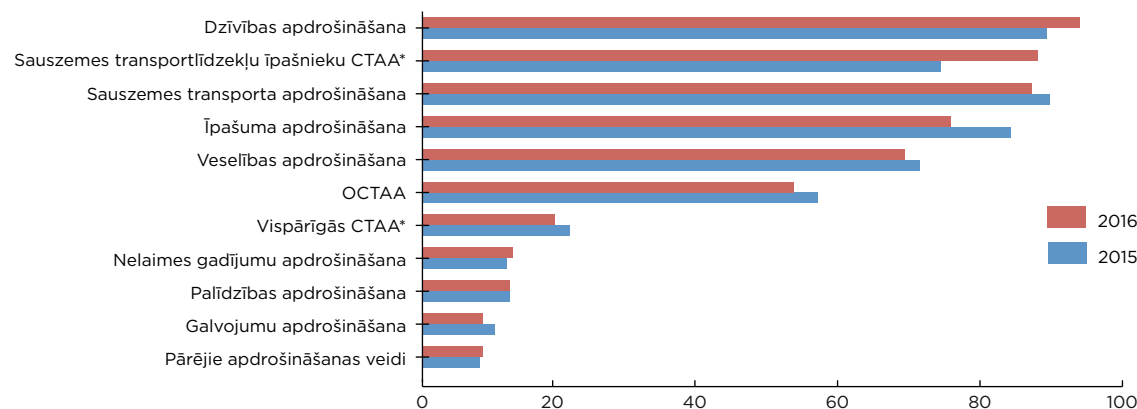
” Straujākais parakstīto prēmiju kāpums bija sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā (par 14 milj. eiro un sasniedza ~17% no kopējā apdrošināšanas tirgus).

Pārējos lielākajos apdrošināšanas veidos (sauszemes transporta apdrošināšanā, veselības apdrošināšanā, īpašuma apdrošināšanā un obligātajā civiltiesiskās atbildības apdrošināšanā) parakstīto prēmiju apmērs saruka vienas apdrošināšanas sabiedrības reorganizācijas ietekmē, lai gan kopumā

apdrošināšanas veidu struktūru tas būtiski neietekmēja. Savukārt ES dalībvalstīs parakstīto prēmiju lielākais īpatsvars aizvien bija par sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, īpašuma apdrošināšanu un sauszemes transporta apdrošināšanu (attiecīgi – 55%, 16% un 15%).

6. attēls.

Parakstītās bruto prēmijas apdrošināšanas veidu dalījumā (milj. eiro)



* Civiltiesiskās atbildības apdrošināšana

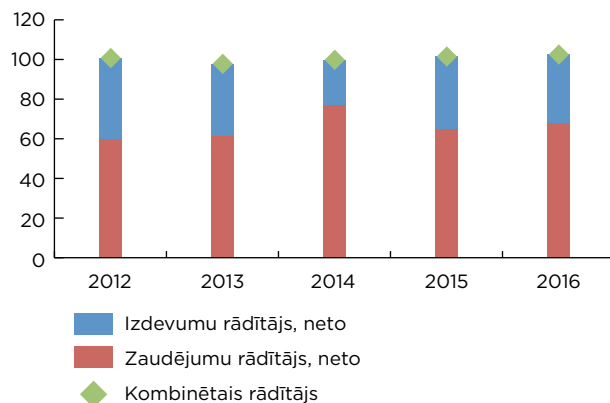
Apdrošināšanas sabiedrību peļņa 2016. gadā sasniedza 105 milj. eiro (pretstatā iepriekšējā gada zaudējumiem 0.9 milj. eiro), t.sk. nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību peļņa bija 103 milj. eiro, bet dzīvības apdrošināšanas sabiedrības kopumā nopelnīja 1.8 milj. eiro.

” Būtisku peļņas pieaugumu galvenokārt nodrošināja viena nedzīvības apdrošinātāja meitas sabiedrības pārdošanas darījums. Izslēdzot šī faktora ietekmi, nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību peļņa kopumā bija apmēram 5 milj. eiro.

Lai arī nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību darbības izdevumi gada laikā samazinājās, tomēr piekritušo atlīdzību pieaugums bija daudz straujāks par nopelnītajām prēmijām un turpināja pasliktināt nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību pelnītspējas raksturojošo kombinēto rādītāju, un gada beigās tas bija 102.6% (virs 100% norāda uz zaudējumiem no nedzīvības apdrošināšanas darbības, neietverot investīciju ienākumus).

7. attēls.

Kombinētais rādītājs (%)



Savukārt labvēlīgās tendences finanšu tirgos nozīmīgi uzlaboja apdrošināšanas sabiedrību ieguldījumu atdevi – nedzīvības apdrošināšanas sabiedrībām tā pieauga no 1.5% līdz 2.7% (izslēdzot iepriekš minēto vienreizējo darījumu par meitas sabiedrības pārdošanu), savukārt dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām – no 1.1% līdz 9.5%.

Apdrošināšanas sabiedrības ir labi kapitalizētas, un to vidējais maksātspējas rādītājs (raksturo pašu kapitāla atbilstību uz risku novērtēšanu balstītai maksātspējas kapitāla prasībai) pārskata gada beigās bija 147%, t.sk. nedzīvības apdrošināšanas sabiedrībām maksātspējas rādītājs bija 143%, bet dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām – 173% (rādītāja zemākā pieļaujamā robeža ir 100%).

Apdrošināšanas sektora uzraudzības pasākumi

2016. gadā apdrošināšanas sabiedrību uzraudzības procesa prioritāte bija faktiskās uzraudzības nodrošināšana atbilstoši Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas likumā noteiktajām prasībām (spēkā no 2016. gada 1. janvāra), pārbaudot iesniegto dokumentu un pārskatu atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.

FKTK 2016. gadā veica apdrošināšanas sabiedrību darbības neklātienas uzraudzību un monitoringu, kas balstās uz apdrošināšanas sabiedrību iesniegto pārskatu un citas iesniegtās informācijas analīzi. Apdrošināšanas sabiedrības tika aicinātas arī prezentēt FKTK savas apstiprinātās darbības stratēģijas, tādējādi veicinot FKTK un apdrošināšanas sabiedrību savstarpējo dialogu.

FKTK, pamatojoties uz apdrošināšanas sabiedrību darbības analīzes rezultātiem, pirmo reizi veica apdrošināšanas sabiedrību risku novērtēšanu, piešķirot katrai apdrošināšanas sabiedrībai riska pakāpi atbilstoši tās risku lielumam un to pārvaldīšanas kvalitātei, kā arī apdrošināšanas sabiedrības ietekmei apdrošināšanas tirgū.

Riska novērtēšanas un riska pakāpes noteikšanas process ir daļa no uzraudzības pārbaudes procesa, kas balstās uz risku ietekmes novērtēšanu, un ir viens no tā posmiem. Tas ir līdzeklis, ko FKTK izmanto, lai identificētu, analizētu un novērtētu apdrošināšanas sabiedrības darbībai piemītošos riskus un noteiktu to lietoto metožu šo risku pārvaldīšanai kvalitāti, pietiekamību un atbilstību to darbības raksturam, apjomam un sarežģītībai.

Riska novērtēšanas un riska pakāpes noteikšanas procesa svarīgākie mērķi ir:

- novērtēt apdrošināšanas sabiedrību darbībai piemītošos riskus un risku pārvaldīšanas sistēmas;
- ieviest standartizētu uzraudzības pieeju risku identificēšanai, analīzei un novērtēšanai;
- apkopot novērtējuma rezultātus īsā un salīdzināmā veidā, piešķirot katrai apdrošināšanas sabiedrībai riska pakāpi;

- nodrošināt efektīvu un mērķtiecīgu uzraudzības plānošanu;
- nodrošināt uzraudzības procesa nepārtrauktību un caurskatāmību;
- sekmēt attīstītāku risku pārvaldības pieeju ieviešanu apdrošināšanas sabiedrībās;
- veicināt komunikāciju un dialogu ar apdrošināšanas sabiedrībām.

Turpmāk reizi gadā pēc gada kvantitatīvā pārskata un periodiskā uzraudzības pārskata saņemšanas un tajos sniegtās informācijas izvērtēšanas FKTK uzraudzības vajadzībām katrai apdrošināšanas sabiedrībai piešķirs riska pakāpi skalā no 1 līdz 4, kurā "1" ir augstākais vērtējums, bet "4" – zemākais vērtējums.

Saskaņā ar FKTK apstiprināto metodiku apdrošināšanas sabiedrībai piešķirtā riska pakāpe tiks pārskatīta pēc

2016. gadā, pamatojoties uz FKTK veikto riska novērtēšanu un riska pakāpes noteikšanas procesa rezultātu, apdrošināšanas sabiedrībām piešķirtas šādas riska pakāpes:

Riska pakāpe	1 (darbībai raksturīgs zems risku līmenis un lietotās metodes risku pārvaldībā ir pietiekamas)	2 (darbībai raksturīgs mērens risku līmenis un/vai apdrošināšanas sabiedrības lietotās metodes risku pārvaldībā ir apmierinošas, bet iespējami uzlabojumi)	3 (darbībai raksturīgs paaugstināts risku līmenis un/vai apdrošināšanas sabiedrības lietotās metodes risku pārvaldībā ir neapmierinošas, jo ir būtiski trūkumi)
Apdrošināšanas sabiedrību skaits:	1	5	2

pilna apjoma klātienes pārbaudes veikšanas un pēc būtiskas informācijas par apdrošināšanas sabiedrības darbību saņemšanas, kas varētu ietekmēt iepriekš noteikto riska pakāpi.

Riska novērtēšanas un riska pakāpes noteikšanas procesa rezultātā iegūtās apdrošināšanas sabiedrību riska pakāpes FKTK izmanto, lai veiktu efektīvu apdrošināšanas sabiedrību uzraudzību, nosakot prioritātes un intensitāti veicamajiem neklātienes un klātienes uzraudzības pasākumiem. Atbilstoši apdrošināšanas sabiedrībai piešķirtajai riska pakāpei tiek plānota tās darbības uzraudzība: apdrošināšanas sabiedrībai, kuras vērtējums ir augstākais (tās darbībai piemīt zems risks), nepieciešamie uzraudzības pasākumi ir minimāli, bet apdrošināšanas sabiedrībai, kuras vērtējums ir zemākais (tās darbībai piemīt augsts risks), ir nepieciešama pastāvīga un pastiprināta darbības uzraudzība un kontrole.

FKTK 2016. gadā veica vienu visu dzīvības apdrošināšanas sabiedrību un ES dalībvalstu dzīvības apdrošinātāju filiāļu Latvijā darbības tematisko neklātienes pārbaudi, lai novērtētu, kā notiek gatavošanās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1286/2014 (2014. gada 26. novembris) par komplektētu privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktu (*PRIIIP*) pamatinformācijas dokumentiem noteikto prasību izpildei.

2016. gadā veiktajā uzraudzības procesā netika konstatēti būtiski normatīvo aktu prasību pārkāpumi, par kuriem būtu piemērojamas Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likumā noteiktās sankcijas.

FKTK 2016. gadā sadarbojās ar ES dalībvalstu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas uzraudzības iestādēm, kuras īsteno apdrošināšanas grupu un pārapdrošināšanas grupu, kurās ietilpst Latvijā licencētas apdrošināšanas sabiedrības, uzraudzību. FKTK darbinieki 2016. gadā piedalījās četru ES dalībvalstu apdrošināšanas un pārapdrošināšanas uzraudzības iestāžu kolēģijās un nodrošināja informācijas sagatavošanu un sniegšanu atbilstoši grupas uzraudzības iestāžu pieprasījumiem.

FKTK 2016. gadā sadarbojās arī ar apdrošināšanas uzraudzības iestādēm Igaunijā un Lietuvā, sniedzot informāciju atbilstoši 2013. gadā noslēgtajiem sadarbības līgumiem par pārrobežu apdrošināšanas

sabiedrību uzraudzību un piedaloties Igaunijas uzraudzības iestādes organizētajā Baltijas valstu apdrošināšanas uzraugu kopīgajā sanāksmē.

FKTK 2016. gadā piedalījās Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes darbā apdrošināšanas uzraudzības jomā, nodrošinot apdrošināšanas sabiedrību dalību stresa testā atbilstoši noteiktajiem kritērijiem, nodrošinot informācijas sniegšanu atbilstoši tās pieprasījumiem – sniedzot informāciju *Risk Dashboard* sagatavošanas vajadzībām reizi ceturksnī, sniedzot informāciju pārskatu *Consumer Report*, *Spring Financial Stability Report* un *Autumn Financial Stability Report* sagatavošanas vajadzībām un sniedzot atbildes uz citiem informācijas pieprasījumiem –, kā arī nodrošināja informācijas sniegšanu atbilstoši Starptautiskās Apdrošināšanas uzraudzības iestāžu asociācijas un OECD informācijas pieprasījumiem.

Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonds

FKTK, pamatojoties uz Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas likuma 51. pantu un Latvijas Republikas Ministru kabineta 2005. gada 22. marta noteikumu Nr. 195 "Sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonda izveidošanas, uzkrāšanas un administrēšanas kārtība" 19. punktu, 2016. gadā veica biedrības "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" administrētā sauszemes transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātās apdrošināšanas garantijas fonda izveidošanas, uzkrāšanas un administrēšanas kārtības ievērošanas pārbaudi un informēja Finanšu ministriju

un biedrību "Latvijas Transportlīdzekļu apdrošinātāju birojs" par veiktās pārbaudes rezultātiem.

Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieki

FKTK atbilstoši Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likumā paredzētajam deleģējumam izstrādāja un 2016. gada 9. martā padomes sēdē apstiprināja normatīvos noteikumus Nr. 59 "Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku pārskatu sagatavošanas normatīvie noteikumi".

FKTK 2016. gadā veica FKTK uzturētajā apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku reģistrā reģistrēto apdrošināšanas brokeru un ES dalībvalstu apdrošināšanas brokeru sabiedrību filiāļu Latvijā darbības neklātienas uzraudzību, kas balstās uz to iesniegto pārskatu un citas iesniegtās informācijas analīzi.

FKTK 2016. gadā veica viena apdrošināšanas brokera darbības tematisko klātienas pārbaudi, novērtējot tā darbības atbilstību Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likumā noteiktajām prasībām.

FKTK veica vienu visu FKTK uzturētajā apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku reģistrā reģistrēto apdrošināšanas brokeru un ES dalībvalstu apdrošināšanas brokeru sabiedrību filiāļu Latvijā, kas sniedz starpniecības pakalpojumus dzīvības apdrošināšanā, neklātienas pārbaudi, lai novērtētu, kā notiek gatavošanās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1286/2014 (2014. gada 26. novembris) par komplektētu privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktu (*PRII*) pamatinformācijas

dokumenti noteikto prasību izpildei.

2016. gadā veiktajā uzraudzības procesā netika konstatēti būtiski normatīvo aktu prasību pārkāpumi, par kuriem būtu piemērojamas Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas starpnieku darbības likumā noteiktās sankcijas.

Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības

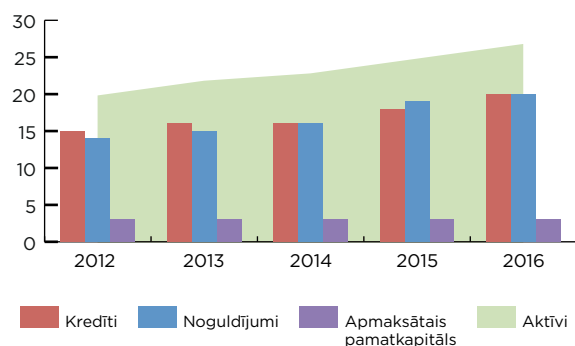
Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību darbības rādītāji

Pārskata gada beigās Latvijā darbojās 34 kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības, un to aktīvu apmērs gada laikā palielinājās par 8.1% un decembra beigās sasniedza 27.2 milj. eiro. Aktīvu pieaugumu ietekmēja biedru noguldījumu apmēra kāpums (par 6%). Biedru noguldījumi ir lielākais sabiedrību piesaistīto līdzekļu avots (99%), un decembra beigās to apmērs sasniedza 19.6 milj. eiro, t.sk. vairums jeb ~93% bija privātpersonu noguldījumi.

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību pašu kapitāla attiecība pret aktīvu un ārpusbilances posteņu kopsummu, t.i., kapitāla pietiekamības rādītājs decembra beigās bija 21.9% (noteiktā minimālā kapitāla pietiekamības prasība ir 10%). Savukārt individuālām krājaizdevu sabiedrībām tas bija robežās no 15.4% līdz 99.5%.

8. attēls.

Krājaizdevu sabiedrību aktīvi, kredīti, noguldījumi un apmaksātais pamatkapitāls (milj. eiro)



Krājaizdevu sabiedrību darbības galvenais virziens ir savu biedru kreditēšana. Biedriem izsniegto kredītu atlikums turpināja augt līdzīgā apmērā kā iepriekšējā gadā, t.i., par 9.6% un decembra beigās sasniedza 19.5 milj. eiro, t.sk. -99% no kredītportfeļa bija izsniegti privātpersonām. Kredītportfeļa kvalitāte turpināja uzlaboties: decembra beigās 63.1% no krājaizdevu sabiedrību kredītportfeļa bija novērtēti kā standarta, 32.1% – kā uzraugāmie, savukārt 4.8% no kredītu kopsummas bija novērtēti kā zemstandarta, šaubīgi un zaudētie (2015. gada beigās attiecīgi – 60.6%, 33.5% un 5.9%). Uzlabojoties kredītportfeļa kvalitātei, pārskata gadā nedaudz saruka nedrošiem parādiem izveidoto uzkrājumu apmērs un decembra beigās tie veidoja 6.9% no kopējā sabiedrību kredītportfeļa (2015. gada beigās – 7.8%).

2016. gadā krājaizdevu sabiedrības kopumā nopelnīja 419 tūkst. eiro jeb par 2.7% vairāk nekā iepriekšējā gadā, kad peļņa sasniedza 408 tūkst. eiro. Pārskata gadā ar peļņu strādāja 24 krājaizdevu sabiedrības, kopā nopelnot 458 tūkst. eiro, savukārt pārējo sabiedrību zaudējumi kopā sasniedza 39 tūkst. eiro.

“ Krājaizdevu sabiedrību peļņas pieaugumu galvenokārt nodrošināja kredītportfeļa kvalitātes uzlabošanās, komisijas naudas ienākumu kāpums, kā arī arvien pieaugošais kredītportfelis, kas sekmēja procentu ienākumu kāpumu.

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību uzraudzības pasākumi

Kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību uzraudzība 2016. gadā tika veikta, gan izmantojot to darbības rezultātu monitoringu, kas balstīts uz finanšu pārskatu analīzi, īpaši pievēršot uzmanību krājaizdevu sabiedrību izveidoto uzkrājumu nedrošajiem parādiem pietiekamībai, zaudējumu segšanai, gan veicot klātienes pārbaudes. 2016. gadā FKTK eksperti veica trīs klātienes pārbaudes un divas neklātienes pārbaudes, kuru mērķis bija novērtēt kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību finansiālo stāvokli, vadības darbu, aktīvu kvalitāti, ienākumu un izdevumu struktūru, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska pārvaldīšanu, kā arī darbības atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Īstenojot kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību darbības uzraudzību, 2016. gadā tika ierosinātas divas administratīvās lietas.

Maksājumu iestādes un elektroniskās naudas iestādes

Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu darbības rādītāji

2016. gada beigās Latvijā darbojās 29 maksājumu iestādes (26 reģistrētas un trīs licencētas) un 15 elektroniskās naudas iestādes (12 reģistrētas un trīs licencētas).

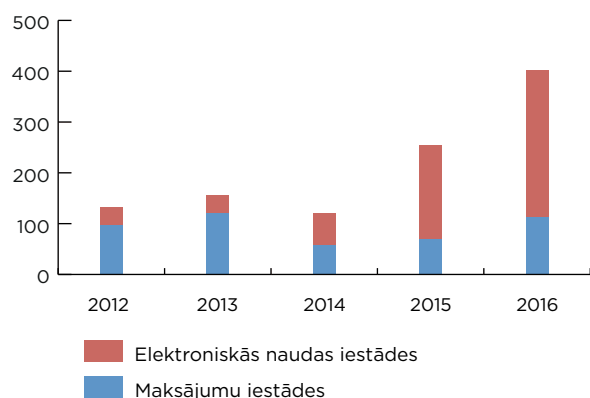
“ Līdz ar vispārējo ekonomisko aktivitāšu palielināšanos strauji attīstās arī elektroniskie norēķini (mobilās tehnoloģijas) – maksājumu un elektroniskās naudas iestādes aizvien aktīvāk finanšu tirgū piedāvā jaunus pakalpojumus norēķinu veikšanā, izmantojot elektroniskos maksāšanas līdzekļus.

Gada laikā veikto maksājumu kopējais apmērs sasniedza 402 milj. eiro, t.i., būtiski vairāk (par ~59%) salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Maksājumu iestāžu likvido aktīvu kopsumma (līdzekļi klientu veikto maksājumu izpildei) decembra beigās bija 2.6 milj. eiro, t.sk. prasības pret bankām maksājumu pakalpojumu

nodrošināšanai – 2.5 milj. eiro, un tas pilnībā nodrošināja saistību pret maksājumu pakalpojumu izmantotājiem (2.1 milj. eiro) segšanu.

9. attēls.

Veikto maksājumu kopējais apmērs gadā (milj. eiro)



Elektroniskās naudas iestāžu apgrozībā esošās elektroniskās naudas vidējais apmērs pārskata gadā pieauga par 31% un sasniedza 6.4 milj. eiro, bet šo iestāžu likvīdo aktīvu kopsumma (līdzekļi, kas apmainīti pret elektronisko naudu) decembra beigās bija 27.4 milj. eiro, t.sk. prasības pret bankām emitētās elektroniskās naudas saistību nodrošināšanai – 8.3 milj. eiro un prasības pret bankām maksājumu pakalpojumu nodrošināšanai – 19.1 milj. eiro. Savukārt saistības pret elektroniskās naudas turētājiem bija 7.9 milj. eiro, bet saistības pret maksājumu pakalpojumu izmantotājiem – 14.2 milj. eiro.

Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu uzraudzības pasākumi

Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu uzraudzības pasākumus 2016. gadā FKTK īstenoja, ņemot vērā iestāžu sniegto pakalpojumu biznesa modeli, ar to saistītos riskus un riska līmeni, kuram arī tika pievērsta pastiprināta uzmanība, veicot pārbaudes klātienē.

Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu uzraudzība 2016. gadā tika veikta, ņemot vērā arī iestāžu darbības rezultātu monitoringu, kas balstīts uz darbības apjomu un attīstības tendenču analīzi, kā arī iesniegto finanšu pārskatu analīzi.

2016. gadā īpaša uzmanība tika pievērsta maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu veikto maksājumu kopējam apmēram un apgrozībā esošās elektroniskās naudas vidējam apmēram.

Maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu pienākums ir sniegt pārskatu par klientu līdzekļiem, kurā maksājumu iestādes atspoguļo informāciju par iestādes sāktiem un pabeigtiem darījumiem, norādot iepriekšējos 12 mēnešos veikto maksājumu vidējo aritmētisko vērtību, bet elektroniskās naudas iestādes atspoguļo apgrozībā esošās elektroniskās naudas vidējo apmēru par pēdējiem sešiem mēnešiem, kā arī informāciju par atpirtās elektroniskās naudas apmēru.

Papildus 2016. gadā tika pievērsta uzmanība maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu finansiālajai stabilitātei: FKTK pieprasīja informāciju par iestāžu pašu kapitāla apmēru ne tikai licencētajām iestādēm, bet arī reģistrētajām iestādēm, tika veikts iestāžu mājaslapu monitorings, kā arī organizētas tikšanās ar iestāžu valdes locekļiem.

2016. gadā tika veiktas klātienēs pārbaudes vienā maksājumu iestādē un divās elektroniskās naudas iestādēs. Pārbažu mērķis bija novērtēt maksājumu un elektroniskās naudas iestāžu darbības modeļa un vadības darba atbilstību normatīvo aktu prasībām, īpaši Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likuma un Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasībām.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

Īstenojot maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu darbības uzraudzību, FKTK 2016. gadā ierosināja sešas administratīvās lietas, kā arī piemēroja šādas sankcijas – divām maksājumu iestādēm tika anulēta reģistrācija FKTK maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu reģistrā. Piecām maksājumu iestādēm tika anulēta reģistrācija FKTK maksājumu iestāžu reģistrā pēc iestāžu pašas iniciatīvas (tika pārtraukta maksājumu pakalpojumu sniegšana vai mainīts biznesa modelis).

Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki

Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku darbības rādītāji

2016. gada beigās Latvijā darbojās 12 ieguldījumu pārvaldes sabiedrības, no kurām sešām bija licence arī alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldīšanai, un septiņi reģistrētie alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki. Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību pārvaldīšanā esošo līdzekļu apmērs pārskata gada beigās sasniedza 3.46 mljrd. eiro, t.sk. 2.79 mljrd. eiro veidoja pensiju otrā līmeņa ieguldījumu plāni, 381.9 milj. eiro – trešā līmeņa pensiju plāni, 218.4 milj. eiro – Latvijā reģistrētie ieguldījumu fondi, 63.9 milj. eiro – Latvijā reģistrētie alternatīvie ieguldījumu fondi, kā arī 7.6 milj. eiro – citās valstīs reģistrētie alternatīvie ieguldījumu fondi. Savukārt alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku pārvaldīšanā esošo līdzekļu apmērs decembra beigās sasniedza 79.4 milj. eiro.

Ieguldījumu fondu darbības rādītāji

2016. gada beigās Latvijā darbojās 27 ieguldījumu fondi, t.sk. 14 obligāciju fondi, trīs jauktie fondi un 10 akciju fondi.

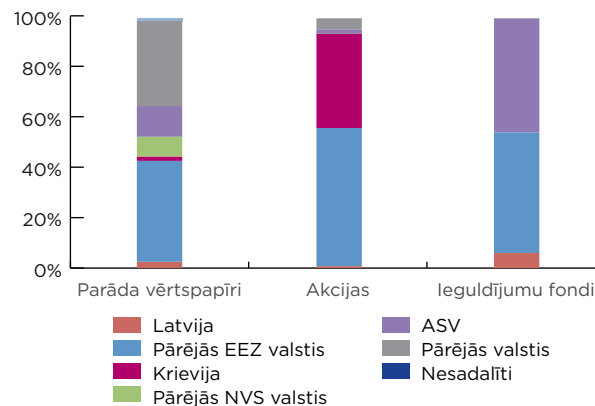
Gada laikā obligāciju un jaukto fondu aktīvi nedaudz pieauga (abās grupās par ~4%), savukārt akciju fondu aktīvi samazinājās par 19%. Kopējie ieguldījumu fondu aktīvi gada laikā pieauga par 0.6%, decembra beigās sasniedzot 218.4 milj. eiro, t.sk. obligāciju fondu aktīvu apmērs veidoja 180.4 milj. eiro, jaukto fondu – 13.2 milj.

eiro un akciju fondu – 24.7 milj. eiro.

Ieguldījumu fondu kopējā vērtspapīru portfeli lielāko daļu veido parāda vērtspapīri (85%), kam seko ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecības (11%), kā arī akcijas un citi vērtspapīri ar nefiksētu ienākumu (4%). Visās aktīvu klasēs nozīmīgu daļu veido ieguldījumi EEZ valstu emitentu vērtspapīros. Ieguldījumi parāda vērtspapīros fokusējas augsta ienesīguma/augsta riska segmentā, proti, 65% no parāda vērtspapīriem ir ar kredītreitingu zem investīciju līmeņa (zem BBB-). Lielākā daļa, t.i., divas trešdaļas no ieguldījumu fondu ieguldījumu apliecībām ir biržā tirgotie fondi (ETF) (avots: *Bloomberg*). Savukārt ieguldījumi akcijās fokusējas finanšu, enerģētikas, plaša patēriņa preču, komunikāciju un izejvielu sektorā.

10. attēls.

Ieguldījumu fondu vērtspapīru portfelis finanšu instrumentu un valstu grupu (pēc emitenta reģistrācijas valsts) dalījumā 31.12.2016.

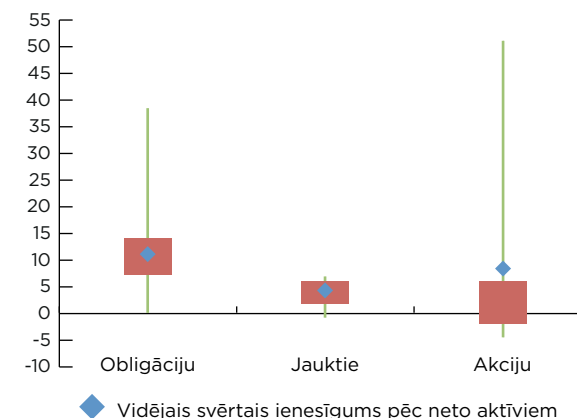


Vairums ieguldījumu fondu pārskata gadā darbojās ar pozitīvu ienesīgumu, un to sniegumu lielā mērā noteica fondu ieguldījumu valūta, proti, labāku sniegumu eiro izteiksmē uzrādīja tie fondi, kuru ieguldījumu valūta ir Krievijas rublis vai ASV dolārs.

Obligāciju fondiem gada ienesīgums bija robežās no 0.4% līdz 38.6%, jauktajiem fondiem – no -0.5% līdz 7.2% (negatīvs tikai vienam fondam), savukārt akciju fondiem – no -4.4% līdz 51.5% (negatīvs četriem fondiem no desmit).

11. attēls.

Ieguldījumu fondu gada ienesīgums fondu veidu dalījumā 31.12.2016. (%)

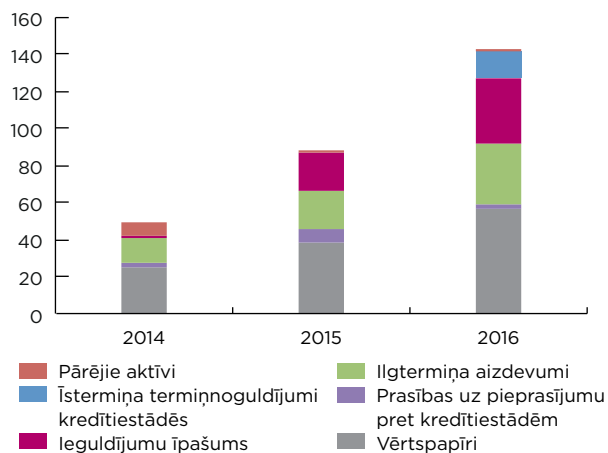


Alternatīvo ieguldījumu fondu darbības rādītāji

Pārskata gada beigās Latvijā darbojās 16 alternatīvie ieguldījumu fondi. Gada laikā to aktīvi pieauga par 62%, decembra beigās sasniedzot 143.3 milj. eiro. Privātā kapitāla ieguldījumu stratēģijas fondu aktīvi pieauga par 50%, gada beigās sasniedzot 79.4 milj. eiro, savukārt nekustamā īpašuma ieguldījumu stratēģijas fondu aktīvi pieauga par 79%, gada beigās sasniedzot 63.9 milj. eiro. Lielāko daļu no kopējiem alternatīvo fondu aktīviem veidoja vērtspapīri (56.9 milj. eiro), ieguldījumu īpašums (35.4 milj. eiro) un ilgtermiņa aizdevumi (32.7 milj. eiro). Gada beigās 86% no alternatīvo fondu aktīviem bija ieguldīti Latvijā, 12% Lgaunijā un 1% Lielbritānijā.

12. attēls.

Alternatīvo ieguldījumu fondu aktīvu dinamika (milj. eiro)



Ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku uzraudzības pasākumi

2016. gadā tika veikta neklātienas ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un ieguldījumu fondu uzraudzība, novērtējot to finansiālo stāvokli, aktīvu kvalitāti, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību Latvijas Republikas likumu, FKTK izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām.

Neklātienas uzraudzības pasākumu ietvaros 2016. gadā kopā tika saņemti un analizēti 711 ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un ieguldījumu fondu regulārie pārskati.

Tika vērtēta ieguldītājiem paredzētās pamatinformācijas atbilstība, kā arī ieguldījumu pārvaldes sabiedrību noteikto ieguldījumu fondu sintētisko rādītāju atbilstība fondu ienesīguma svārstīgumam.

Pastiprināta uzmanība tika pievērsta ieguldījumu pārvaldes sabiedrību iekšējās kontroles sistēmas un iekšējā audita neklātienas analīzei, kā arī tika vērtēts sabiedrību būtisko risku izvērtējums, stratēģiskie mērķi, izmaiņas vadības informācijas sistēmā, sūdzību izskatīšanas procesa vadība, saņemto ārpalpojumu risku izvērtējums, kā arī plānotās izmaiņas ieguldījumu pārvaldīšanas jomā.

Tika veikts ieguldījumu pārvaldes sabiedrību un ieguldījumu fondu riska profilu izvērtējums.

2016. gadā tika veiktas arī divas ieguldījumu pārvaldes sabiedrību klātienas pārbaudes. Pārbaūžu mērķis bija novērtēt sabiedrību būtiskākās darbības jomas, to atbilstību Latvijas Republikas likumu, FKTK izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām.

” Katras pārbaudes laikā īpaša uzmanība tika pievērsta sabiedrības izveidotajai iekšējās kontroles sistēmai un risku pārvaldībai, izvērtējot arī iekšējo normatīvu bāzes atbilstību un pielietojamību.

Tāpat pārbaūžu laikā tika izvērtēta sabiedrības darbības caurskatāmība un atbilstība labākās prakses principiem, kā arī klientu interešu ievērošana. Vienlaikus tika veikta arī ieguldījumu fondu turētājbanku darbības pārbaude.

Pārbaūžu laikā konstatētie trūkumi un neatbilstības tika pārrunātas ar sabiedrību vadību, un tika saskaņoti pasākumu plāni nepieciešamo uzlabojumu ieviešanai, lai sekmīgi nodrošinātu sabiedrības funkciju izpildi.

Pēcpārbaudes monitorings tiek veikts neklātienas uzraudzības ietvaros, kontrolējot pasākumu plāna izpildes gaitu un vajadzības gadījumā ierosinot nepieciešamās korekcijas.

Alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku un alternatīvo ieguldījumu fondu uzraudzības pasākumi

2016. gadā tika veikta alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku (AIFP) neklātienas uzraudzība, novērtējot to pārvaldīšanā esošo alternatīvo ieguldījumu fondu ieguldījumu struktūru, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību Latvijas Republikas

likumu, FKTK izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām.

Neklāties uzraudzības pasākumu ietvaros 2016. gadā kopā tika saņemti un analizēti 678 alternatīvo ieguldījumu plānu pārvaldnieku un alternatīvo ieguldījumu fondu regulārie pārskati.

Īpaša uzmanība tika pievērsta AIFP biznesa modeļu un risku identifikācijai. Lai veiktu šo analīzi, tika organizētas vairākas tikšanās ar AIFP pārstāvjiem, kuru laikā tika diskutēts par regulējuma ieviešanu un piemērošanu praksē, lai panāktu vienotu izpratni par AIFP biznesa modeli un tam piemērojamiem riskiem.

2016. gadā tika veikta viena AIFP klāties pārbaude, kuras laikā īpaši tika vērtēta AIFP funkciju sadalījuma atbilstība izveidotajai organizatoriskajai struktūrai, vadības lēmumu pieņemšana un izpilde, iekšējo normatīvu bāzes un izveidotās pārskatu sistēmas atbilstība un pielietojums. Īpaša uzmanība tika pievērsta ārpakalpojumu piesaistei un izmantošanai. Pārbaudes laikā konstatētie trūkumi un neatbilstības tika pārrunātas ar AIFP vadību, un tika saskaņoti pasākumu plāni nepieciešamo uzlabojumu ieviešanai, lai sekmīgi nodrošinātu funkciju izpildi. Pēcpārbaudes monitorings tiek veikts neklāties uzraudzības ietvaros, kontrolējot pasākumu plāna izpildes gaitu un vajadzības gadījumā ierosinot nepieciešamās korekcijas.

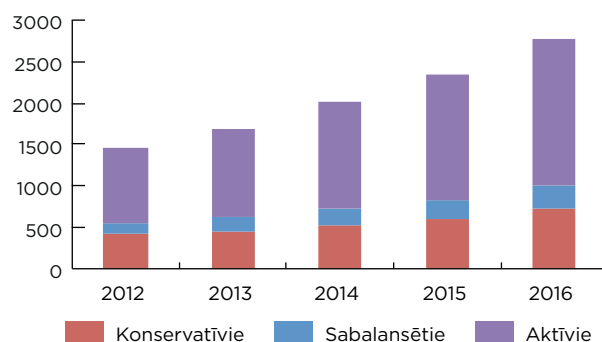
Valsts fondēto pensiju shēma

Valsts fondēto pensiju shēmas ieguldījumu plānu darbības rādītāji

2016. gada beigās Latvijā darbojās 20 valsts fondēto pensiju shēmas ieguldījumu plāni. 2016. gadā tika palielināta iemaksu likme pensiju otrajā līmenī, kā arī veiksmīgu ieguldījumu rezultātā tika gūta peļņa 53.35 milj. eiro apmērā, t.i., par 46% vairāk nekā iepriekšējā gadā. Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu ieguldījumu plānos uzkrātais pensiju kapitāls pārskata gadā pieauga par 18.3% jeb 428 milj. eiro, decembra beigās sasniedzot 2.76 mljrd. eiro. Neto aktīvu pieaugums bija vērojams visos ieguldījumu plānu veidos. No visām gada laikā veiktajām iemaksām 59% tika veiktas aktīvajos plānos, 29% – konservatīvajos un 12% – sabalansētajos.

13. attēls.

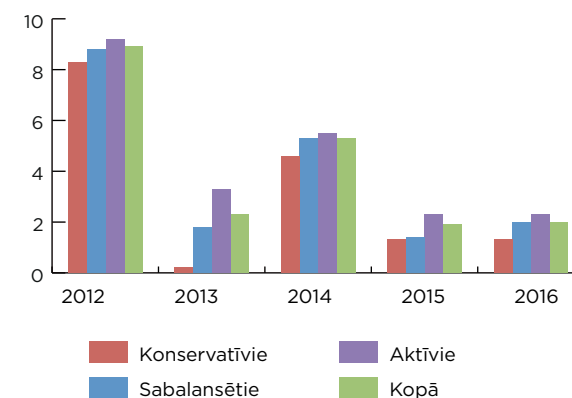
Uzkrātais pensiju kapitāls ieguldījumu plānu dalījumā



Kaut arī 2016. gadā bija raksturīgas lielas svārstības finanšu tirgos, visi pensiju otrā līmeņa ieguldījumu plāni darbojās ar pozitīvu ienesīgumu – konservatīvajiem plāniem tas bija no 0.4% līdz 4.9%, sabalansētajiem no 1.2% līdz 3.6%, savukārt aktīvajiem no 1.1% līdz 5.0%. Ieguldījumu plānu sniegumu pirmajā pusgadā negatīvi ietekmēja straujš kritums fondu tirgos, ko lielā mērā veicināja bažas par Ķīnas ekonomikas izaugsmes samazināšanos, kā arī *Brexit* balsojuma rezultāts, turpretī otrajā pusgadā finanšu tirgos dominēja izteikti pozitīvs noskaņojums, ko galvenokārt noteica investoru prognozes attiecībā uz ASV ekonomikas attīstības perspektīvām.

14. attēls.

Ieguldījumu plānu vidējais svērtais (pēc neto aktīviem) gada ienesīgums (%)

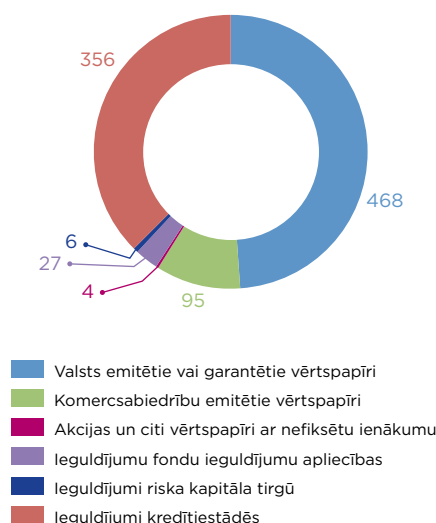


Pārvaldniekiem meklējot ieguldījumu iespējas ar potenciāli augstāku ienesīgumu, pārskata gadā kopējā ieguldījumu portfeli samazinājās termiņnoguldījumu īpatsvars (no 6.4% līdz 4.5%) un prasību uz pieprasījumu pret bankām īpatsvars (no 13.2% līdz 8.3%), savukārt pieauga ieguldījumu fondu apliecībās īpatsvars (no 31.6% līdz 36.9%). 51% no ieguldījumu fondu apliecībām fokusējās uz ieguldījumiem akcijās vai to fondos un 42% uz fiksēta ienākuma instrumentiem (avots: *Bloomberg*). Arī parāda vērtspapīru īpatsvars kopējā ieguldījumu portfeli salīdzinājumā ar 2015. gada beigām nedaudz pieauga (no 46.5% līdz 48.1%). 90% no parāda vērtspapīriem gada beigās bija ar investīciju līmeņa kredītreitingu (avots: *Bloomberg*). Gada laikā pieauga arī ieguldījumi alternatīvajos ieguldījumu fondos, kas 2016. gada beigās veidoja 2.1% no kopējiem ieguldījumiem (2015. gada beigās – 1.2%).

Samazinoties ieguldījumu plānu noguldījumiem kredītiestādēs, Latvijā veikto ieguldījumu apmērs gada laikā samazinājās par 9% un decembra beigās sasniedza 956.5 milj. eiro jeb 34.3% no kopējiem ieguldījumiem (t.sk. 467.6 milj. eiro bija ieguldīti valsts emitētajos vai garantētajos vērtspapīros, 95.4 milj. eiro – komercsabiedrību emitētajos parāda vērtspapīros, 3.5 milj. eiro – akcijās, 26.5 milj. eiro – ieguldījumu fondos, 6 milj. eiro – Latvijas riska kapitāla tirgū un 356 milj. eiro bija izvietoti kredītiestādēs). Savukārt no visiem ārvalstu ieguldījumiem 94% bija veikti ES dalībvalstīs.

15. attēls.

Otrā līmeņa pensiju plānu ieguldījumi Latvijā 31.12.2016.
(milj. eiro)



Valsts fondēto pensiju shēmas līdzekļu pārvaldītāju uzraudzība

2016. gadā tika veikta neklātienas valsts fondēto pensiju shēmas (VFPS) līdzekļu pārvaldītāju uzraudzība, novērtējot to pārvaldīšanā esošo ieguldījumu plānu aktīvu kvalitāti, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību Latvijas Republikas likumu, FKTK izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām.

Neklātienas uzraudzības ietvaros 2016. gadā tika

saņemti un analizēti 740 VFPS ieguldījumu plānu regulārie pārskati.

Tāpat neklātienas uzraudzības ietvaros 2016. gadā tika vērtēta VFPS līdzekļu pārvaldītāju iesniegtā kritiskās situācijas analīze katra ieguldījumu plāna ieguldījumu portfelim. Tika vērtēti norādītie riska faktori, iespējamie scenāriji un paredzētās darbības nelabvēlīgo scenāriju iestāšanās gadījumiem.

Neklātienas uzraudzības ietvaros tika vērtēta arī līdzekļu pārvaldītāju iekšējā audita darbība, pieprasot iesniegt un izvērtējot iekšējo auditu plānus un sagatavotos atzinumus. Tāpat notika apspriedes ar līdzekļu pārvaldītāju vadību, lai sekotu līdzi līdzekļu pārvaldītāju darbības būtiskākajiem notikumiem un biznesa stratēģijas izpildei klātienas pārbaūžu starplaikos.

2016. gadā tika veikts apjomīgs VFPS ieguldījumu plānu riska profila izvērtējums.

Kā arī:

- tika saņemta un izskatīta visu VFPS ieguldījumu plānu dalībniekiem paredzētā pamatinformācija atbilstoši FKTK 2014. gada 10. decembra normatīvajiem noteikumiem Nr. 295 "Valsts fondēto pensiju shēmas dalībniekiem paredzētās pamatinformācijas sagatavošanas normatīvie noteikumi";
- tika vērtēta jauno komisijas aprēķina principu ietekme uz ieguldījumu plānu darbības rezultātiem;
- tika veikts VFPS līdzekļu pārvaldītāju kapitāla palielināšanas procesa monitorings, lai pārliecinātos par atbilstību jaunajām kapitāla prasībām.

2016. gadā tika veikta viena VFPS līdzekļu pārvaldītāja darbības klātienes pārbaude, kuras laikā tika vērtēta līdzekļu pārvaldītāja iekšējās kontroles sistēma, līdzekļu pārvaldītāja funkciju sadalījuma atbilstība izveidotajai organizatoriskajai struktūrai, vadības lēmumu pieņemšana un izpilde, iekšējo normatīvu bāzes un izveidotās pārskatu sistēmas atbilstība un pielietojums. Īpaša uzmanība tika pievērsta ārpakalpojumu piesaistei un izmantošanai, vērtējot līdzekļu pārvaldītāja ieviestās kontroles sistēmas ārpakalpojumu izvērtēšanai. Tāpat tika izvērtēta līdzekļu turētāja darbība. Pārbaudes laikā konstatētie trūkumi un neatbilstības tika pārrunātas ar VFPS līdzekļu pārvaldītāja vadību, un tika saskaņoti pasākumu plāni nepieciešamo uzlabojumu ieviešanai, lai nodrošinātu sekmīgu funkciju izpildi. Pēcpārbaudes monitorings tiek veikts neklātienes uzraudzības ietvaros, kontrolējot pasākumu plāna izpildes gaitu un vajadzības gadījumā ierosinot nepieciešamās korekcijas.

Privātie pensiju fondi un pensiju plāni

Privāto pensiju fondu darbības rādītāji

2016. gada beigās Latvijā darbojās pieci atklātie pensiju fondi un viens slēgtais pensiju fonds, kas kopumā administrēja 17 pensiju plānus.

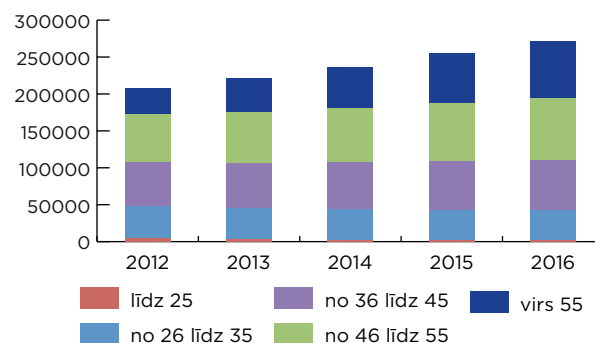
” Līdzīgi kā iepriekšējā gadā, arī 2016. gadā saglabājās augsta iedzīvotāju interese par pensijas uzkrājumu veidošanu un turpinājās tādas tendences kā dalībnieku skaita pieaugums un jauns dalībnieku veikto iemaksu vēsturiskais maksimums.

Kā liecina trešā pensiju līmeņa dalībnieku vecuma struktūra, aktīvāk privātās pensijas uzkrājumu veidošanā iesaistās tie dalībnieki, kuriem tuvojās pensijas vecums.

Kopējais privātajiem pensiju plāniem pievienojušos dalībnieku skaits gada laikā pieauga par 17.2 tūkst. jeb 7% un gada beigās sasniedza 272 209 jeb 27.7% no Latvijas ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem.

16. attēls.

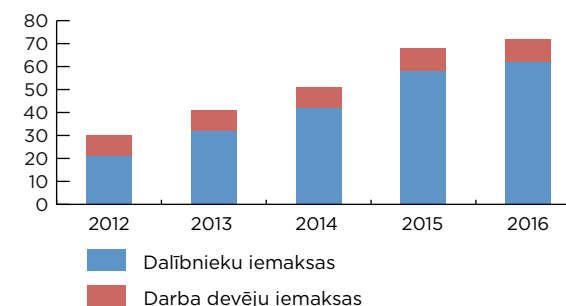
Pensiju plānu dalībnieku skaita dinamika dalījumā pēc dalībnieka vecuma



2016. gadā pensiju plānos kopā tika iemaksāti 71.8 milj. eiro, t.i., par 6.3% vairāk nekā pērn. Salīdzinājumā ar 2015. gadu dalībnieku iemaksas pieauga par 7.2%, savukārt darba devēju iemaksas nedaudz atpalika no iepriekšējā gada līmeņa (par 0.8%).

17. attēls.

Iemaksas pensiju plānos (milj. eiro)

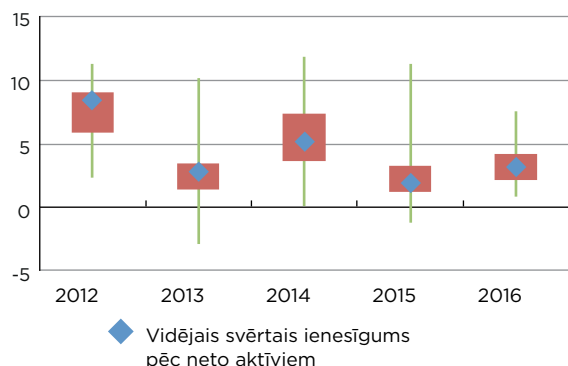


2016. gada beigās pensiju trešā līmeņa plānos uzkrātais kapitāls sasniedza 380.6 milj. eiro, gada laikā pieaugot par 15.2%. Uzkrātā pensiju kapitāla pieaugumu galvenokārt nodrošināja augošās pensiju plānu dalībnieku iemaksas, turklāt gada laikā tika gūta arī peļņa 11.2 milj. eiro apmērā, t.i., par 86% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Salīdzinājumā ar 2015. gadu ienesīguma rādītāji palielinājās. Vidējais pensiju plānu ienesīgums pārskata gadā bija 3.2%, un individuāliem plāniem tas bija robežās no 0.75% līdz 7.5%. Atsevišķiem plāniem ienesīguma kāpumu veicināja arī ASV dolāra vērtības kāpums attiecībā pret eiro.

18. attēls.

Pensiju plānu vidējais svērtais gada ienesīgums (%)



Pensiju plānu portfeļa struktūrā lielākais īpatsvars bija fondu apliecībām (46%), no kurām 48% fokusējās uz akcijām vai to indeksiem un 44% – uz ieguldījumiem fiksēta ienākuma instrumentos. Gada laikā pieauga fondu apliecību īpatsvars un samazinājās prasību uz pieprasījumu īpatsvars, kas liecina par to, ka pārvaldnieki saskatīja iespējas ieguldīt potenciāli ienesīgākos finanšu instrumentos. Termiņnoguldījumu īpatsvars saglabājās zems, ko noteica zemo procentu likmju vide. Parāda vērtspapīru īpatsvars gada laikā nedaudz pieauga, un 70% no tiem bija valsts vērtspapīri. 85% no parāda vērtspapīriem bija ar investīciju līmeņa kredītreitingu (avots: *Bloomberg*). Nedaudz pieauga arī ieguldījumi alternatīvajos ieguldījumu fondos, kas pārskata gada beigās veidoja 1% no kopējiem ieguldījumiem (2015. gada beigās – 0.4%).

Latvijā veikto ieguldījumu apmērs gada laikā samazinājās par 18.1 milj. eiro, decembra beigās sasniedzot 109 milj. eiro, un arī šo ieguldījumu īpatsvars kopējā portfelī samazinājās līdz 28.5% gada beigās. Ieguldījumi pārējās EEZ valstīs veidoja 69.5% no visiem ieguldījumiem.

Pieaugot pensijas vecumu sasniegušo dalībnieku skaitam, no pensiju plānu kapitāla gada laikā tika izmaksāti 30.8 milj. eiro jeb par 42% vairāk nekā 2015. gadā.

Privāto pensiju fondu un pensiju plānu uzraudzības pasākumi

2016. gadā neklātienē privāto pensiju fondu uzraudzība tika veikta, novērtējot privāto pensiju fondu finansiālo stāvokli, pensiju plānu aktīvu kvalitāti, ienākumu un izdevumu struktūru, kā arī darbības atbilstību Latvijas Republikas likumu, FKTK izdoto noteikumu un norādījumu un citu normatīvo aktu prasībām.

Neklātienē uzraudzības pasākumu ietvaros 2016. gadā kopā tika saņemti un analizēti 544 privāto pensiju fondu un pensiju plānu regulārie pārskati.

2016. gadā tika veikta arī viena privātā pensiju fonda klātienē pārbaude, kuras mērķis bija novērtēt pensiju fonda darbību, pildot likumā "Par privātajiem pensiju fondiem" noteiktās funkcijas. Pārbaudes laikā īpaša uzmanība tika pievērsta pensiju fonda izveidotās iekšējās kontroles sistēmas atbilstībai un ilgtspējai, kā arī būtisko risku identificēšanai un pārvaldībai. Tika analizēts pensiju fonda funkciju sadalījums un atbilstība izveidotajai organizatoriskajai struktūrai, kā arī pensiju

fonda izveidotās informācijas apmaiņas un pārskatu sistēmas spēja nodrošināt pietiekamu un viegli izsekojamu informāciju iekšējiem un ārējiem lietotājiem. Īpaša uzmanība tika pievērsta ārpakalpojumu piesaistei un izmantošanai, vērtējot pensiju fonda ieviestās kontroles sistēmas ārpakalpojumu izvērtēšanai. Tāpat tika izvērtēta līdzekļu pārvaldītāja un līdzekļu turētāja darbība. Pārbaudē FKTK vērtēja arī pensiju fonda piedāvāto produktu riska tendences.

Pārbaudes laikā konstatētie trūkumi un neatbilstības tika pārrunātas ar privātā pensiju fonda vadību, un tika saskaņoti pasākumu plāni nepieciešamo uzlabojumu ieviešanai, lai nodrošinātu sekmīgu pensiju fonda funkciju izpildi. Pēcpārbaudes monitorings tiek veikts neklātienē uzraudzības ietvaros, kontrolējot pasākumu plāna izpildes gaitu un vajadzības gadījumā ierosinot nepieciešamās korekcijas.

Tāpat neklātienē uzraudzības ietvaros tika vērtēta privāto pensiju fondu iesniegtā kritiskās situācijas analīze katra pensiju plāna ieguldījumu portfelim. Tika izvērtēti norādītie riska faktori, iespējamie scenāriji un paredzētās darbības nelabvēlīgo scenāriju iestāšanās gadījumiem.

Neklātienē uzraudzības ietvaros pārskata gadā tika vērtēta arī privāto pensiju fondu iekšējā audita darbība, vērtējot iekšējo auditu plānus un sagatavotos atzinumus.

2016. gadā tika veikta arī viena pārbaude, lietojot noslēpumainā klienta (*Mystery Shopping*) metodi, lai pārliecinātos, vai potenciālajiem dalībniekiem informācija tiek izskaidrota atbilstoši likuma "Par privātajiem pensiju fondiem" prasībām.

Tika veikts apjomīgs privāto pensiju fondu pensiju plānu riska profila izvērtējums.

Tāpat notika apspriedes ar privāto pensiju fondu vadību, lai sekotu līdzi darbības būtiskākajiem notikumiem un biznesa stratēģijas izpildei klātienēs pārbaūžu starplaikos.

2016. gadā notika arī aktīvs darbs privāto pensiju fondu uzraudzības jomā Eiropas līmeņa komitejās. FKTK pārstāvji aktīvi piedalījās Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes darbā pensiju fondu uzraudzības jomā un arī tās Aroda pensiju komitejas (*Occupational Pensions Committee*) darbā, kurā tiek izskatīti aktuālie pensiju fondu uzraudzības jautājumi Eiropas līmenī. Tāpat notika aktīva dalība Apdrošināšanas un aroda pensiju iestādes *Task Force on Personal Pensions* un *Review Panel*. Tika uzsākts projekta koordinēšanas darbs *Peer Review on Prudent Person Rule for IORPs*. FKTK pārstāvji piedalījās arī OECD organizēto komiteju darbā pensiju jomā.

Lai stiprinātu uzraudzības ietvaru, pārskata gadā tika aktualizēti iekšējie normatīvie dokumenti klātienēs pārbaūžu jomā un sankciju un korektīvo pasākumu piemērošanas jomā.

ieguldījumu pakalpojumu sniedzēji

ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības rādītāji

Pārskata gada beigās no četrām ieguldījumu brokeru sabiedrībām ar peļņu darbojās divas, kopumā nopelnot 3.1 milj. eiro. 99% no visiem ieguldījumu brokeru sabiedrību ienākumiem veidoja komisijas naudas ienākumi un citi līdzīgi ienākumi par klientiem sniegtajiem pakalpojumiem, savukārt būtiskākais izdevumu postenis bija administratīvie izdevumi, kas veidoja 66% no visiem izdevumiem.

2016. gadā trīs ieguldījumu brokeru sabiedrības nodarbojās ar klientu finanšu instrumentu turēšanu, ko paredz tām izsniegtās licences ieguldījumu blakuspakalpojumu veikšanai, savukārt nevienai no trim sabiedrībām, kurām ir licence ieguldītāju finanšu instrumentu individuālai pārvaldīšanai, nebija nodoti klientu aktīvi pārvaldīšanā.

Ieguldījumu brokeru sabiedrību turējumā esošo klientu naudas līdzekļu apmērs darījumu ar finanšu instrumentiem veikšanai pārskata gada laikā samazinājās par 3.4% līdz 11.6 milj. eiro.

Ieguldījumu brokeru sabiedrību kapitāla pietiekamības rādītājs pārskata gada laikā būtiski nav mainījies, un decembra beigās tas bija 15.7%, savukārt individuālām

brokeru sabiedrībām šis rādītājs bija robežās no 10.2% līdz 157.3% (minimālā kapitāla pietiekamības prasība ir 8%).

ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju uzraudzības pasākumi

2016. gadā ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā tika pabeigta viena pilnā klātienēs pārbaude un divas mērķa pārbaudes, kā arī gada nogalē iesākta viena plānotā pilnā pārbaude. Veicot pārbaudes, FKTK līdzīgi kā iepriekšējos gados vērtēja ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas atbilstību tiesību aktu prasībām, piemēram, klienta statusa piešķiršanas procesu, informācijas atklāšanu klientiem par finanšu instrumentiem un ar tiem saistītajiem riskiem, labākā darījuma izpildes rezultāta nodrošināšanu klientam, ieguldījumu pakalpojuma atbilstības un piemērotības klienta zināšanām, pieredzei, ieguldījumu mērķim un spējai finansiāli uzņemties attiecīgu risku noteikšanu. Tāpat FKTK vērtēja ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju iekšējo procesu un dokumentu aktualitāti un atbilstību tiesību aktu prasībām.

Gada laikā tika veikta virkne neklātienēs pasākumu, kas galvenokārt bija saistīti ar tirgus dalībnieku iesniegto pārskatu izvērtēšanu.

2016. gadā tika uzsākta jauna uzraudzības prakse, proti, tika organizētas tikšanās ar tirgus dalībnieku ieguldījumu pakalpojumu sniedzošo struktūrvienību vadītājiem, kuru laikā tirgus dalībnieki prezentēja savu darbību ieguldījumu pakalpojumu sektorā, kā arī jau īstenotos un plānotos iekšējās kontroles pasākumus ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā.

Kopumā notika deviņas šāda veida tikšanās.

Sankcijas un korektīvie pasākumi

Par 2016. gadā veiktajās pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem un trūkumiem ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā netika piemērotas sankcijas vai cita veida korektīvie pasākumi. Vienas 2016. gadā veiktās pārbaudes laikā konstatēto pārkāpumu un trūkumu izvērtēšana vēl turpinājās, un gada beigās vēl nebija pieņemts gala lēmums par nepieciešamību piemērot sankcijas vai korektīvos pasākumus.

Lai mazinātu tirgus dalībnieku darbības neatbilstības ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā un veicinātu ieguldītāju aizsardzību un ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju vienotu izpratni par tiesību aktos noteikto prasību ievērošanu praksē, FKTK turpināja darbu pie dokumenta "Vadlīnijas par atsevišķu ieguldījumu

pakalpojumu sniegšanu regulējošo Finanšu instrumentu tirgus likuma normu piemērošanu" papildināšanas, kā arī pārskata gada nogalē nosūtīja vēstuli visiem tirgus dalībniekiem par uzraudzības gaitā konstatētajiem trūkumiem ieguldījumu pakalpojumu sniegšanas jomā, norādot tirgus dalībniekiem par nepieciešamību pārskatīt savas darbības ieguldījumu pakalpojumu un ieguldījumu blakuspakalpojumu sniegšanas jomā atbilstību normatīvo aktu prasībām.

Finanšu instrumentu tirgus

Regulētajā tirgū iekļauto finanšu instrumentu emitentu darbība un uzraudzības pasākumi

2016. gada beigās Latvijā darbojās viens regulētais tirgus AS "Nasdaq Riga" (Birža). 2016. gadā pēc ilgiem laikiem Biržā tika iekļautas viena jauna emitenta akcijas. Gada beigās Biržā bija iekļautas 26 akciju sabiedrību (emitentu) akcijas. Parāda vērtspapīru sarakstā 2016. gadā tika iekļautas četru jaunu emitentu obligācijas, un gada beigās tajā bija iekļautas 17 emitentu kopskaitā 59 dažādu parāda vērtspapīru emisijas – no tām 11 emisijas bija Latvijas valsts parāda vērtspapīri un 48 emisijas bija korporatīvie parāda vērtspapīri.

FKTK pastāvīgi kontrolēja, vai emitenti savlaicīgi un atbilstoši Finanšu instrumentu tirgus likuma (FITL) prasībām atklāj informāciju.

2016. gadā, konstatējot pārkāpumus un izvērtējot izdarītā pārkāpuma ilgumu un būtiskumu, septiņos gadījumos FKTK pieprasīja emitentiem veikt pasākumus,

lai turpmāk trūkumi obligātās informācijas atklāšanā tiktu novērsti (t.i., piemēroja korektīvos pasākumus), un pieņēma piecus lēmumus pret emitentu sāktajā administratīvajā lietā par pārkāpumiem obligātās informācijas atklāšanā (tika izdoti administratīvie akti, piemērojot šādas sankcijas – trīs gadījumos emitentam tika izteikts brīdinājums, divos gadījumos piemērota soda nauda 3000 eiro un 5000 eiro apmērā).

2016. gadā tika veiktas septiņas emitentu gada pārskatu neklātienas padziļinātās pārbaudes un sešas starpperiodu pārskatu neklātienas padziļinātās pārbaudes.

Veicot emitentu pārskatu neklātienas padziļinātās pārbaudes, tika konstatēti trūkumi pārskatu sagatavošanā un veikti individuāli pasākumi, lai novērstu konstatētos trūkumus attiecīgajos pārskatos, nodrošinot, ka pārskatu lietotājiem ir pieejama atbilstoši tiesību aktu prasībām sagatavota emitentu finanšu informācija.

Vienā gadījumā 2016. gadā pret emitentu sāktajā administratīvajā lietā par revīzijas komitejas neatbilstību FITL prasībām pieņemts lēmums izteikt brīdinājumu emitentam.

Lai sekmētu ieguldītāju interešu aizsardzību, FKTK arī 2016. gadā emitentiem nosūtīja vairākas vēstules, gan informējot par jaunu prasību spēkā stāšanos, gan skaidrojot atsevišķu tiesību aktu prasību piemērošanu.

Finanšu instrumentu tirdzniecība

Latvijas regulētajā tirgū Biržā 2016. gadā, salīdzinot ar 2015. gadu, notika ievērojams akciju tirgus tirdzniecības aktivitātes kritums, kas skaidrojams ar to, ka 2015. gadā augstāku tirdzniecības aktivitāti noteica AS "Ventspils nafta" obligātais akciju atpiršanas piedāvājums. Ja kopējais darījumu skaits akciju tirgū 2016. gadā, salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājās par 10.8%, tad tirgots akciju skaits samazinājās par 71.2%, un kopējais apgrozījums akciju tirgū 2016. gadā bija 13.8 milj. eiro, kas bija par 69.6% mazāks nekā 2015. gadā. Biržas akciju tirgus kapitalizācija 2016. gada beigās, salīdzinot ar 2015. gada beigām, bija samazinājusies par 36.9% un bija 802.7 milj. eiro. Akciju tirgus kapitalizācijas samazināšanās saistīta ar AS "Ventspils nafta" akciju izslēgšanu no Biržas.

Baltijas alternatīvajā tirgū *First North* 2016. gadā joprojām tika tirgotas tikai viena uzņēmuma akcijas un tirdzniecības aktivitāte bija ļoti zema – kopējais apgrozījums 2016. gadā veidoja tikai 2.2 tūkst. eiro.

"Lai sekmētu finanšu instrumentu tirgus stabilitāti un tā darbības caurskatāmību, FKTK pastāvīgi veica finanšu instrumentu tirdzniecības uzraudzību, sekojot līdzi akcionāru veiktajiem darījumiem, un analizēja Biržā, kā arī alternatīvajā tirgū iesniegtos uzdevumus un veiktos darījumus, lai identificētu un novērstu tirgus manipulācijas un iekšējās informācijas izmantošanu darījumos ar finanšu instrumentiem.

Gadījumos, kad tika saskatītas tirgus manipulāciju vai iekšējās informācijas izmantošanas pazīmes, tika veiktas padziļinātas pārbaudes – kopā četras. Vienā gadījumā FKTK ieguldītājam norādīja, ka to veiktajos darījumos saskatāmas tirgus manipulāciju pazīmes, un pieprasīja nekavējoties pārtraukt rīcību, kas var maldināt citus ieguldītājus par akciju cenu, pieprasījumu un piedāvājumu (t.i., piemēroja korektīvos pasākumus). Divos gadījumos pārbaudes gada beigās vēl nebija pabeigtas.

Regulāri tika veikta uzraudzība, vai ir atklāta informācija par izmaiņām nozīmīgā līdzdalībā (5% un vairāk) un vai personas, kas veic emitenta pārvaldības pienākumus, ir paziņojušas par saviem veiktajiem darījumiem. Pārbaudot, vai personas, kas veic pārvaldības pienākumus, ir paziņojušas par saviem

veiktajiem darījumiem, kā arī vai personas atbilstoši FITL ir paziņojušas par nozīmīgas līdzdalības iegūšanu vai zaudēšanu, FKTK 2016. gadā pieņēma lēmumus divās administratīvajās lietās, kas bija sāktas jau 2015. gadā, pret personām par savlaicīgu neziņošanu par iekšējās informācijas turētāju sarakstā iekļautās personas darījumiem – vienā gadījumā izsakot personai brīdinājumu un otrā gadījumā piemērojot soda naudu 1000 eiro apmērā.

Atbilstības uzraudzība

NILLTFN jomā 2016. gadā aktīvi tika turpināts iepriekšējā gadā sāktais darbs gan normatīvās bāzes, gan banku NILLTFN atbilstības uzraudzības procesu pilnveidošanā, gan FKTK veiktās NILLTFN uzraudzības funkcijas stiprināšanā.

2016. gadā FKTK ir īpaši stiprinājusi savu kapacitāti NILLTFN jomā – aprīlī tika izveidots Atbilstības kontroles departaments, kas veic finanšu tirgus dalībnieku darbības un normatīvās atbilstības uzraudzību NILLTFN jomā gan banku, gan nebanku sektorā, finanšu tirgus dalībnieku klientu informācijas un veikto darījumu analīzi, izstrādā normatīvos aktus, kā arī nodrošina nacionālo un starptautisko sankciju prasību ievērošanu NILLTFN jomā. Departamentā šobrīd strādā 18 darbinieki, kas ir būtisks pieaugums, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kad minētās jomas uzraudzību veica pieci darbinieki.

2016. gadā tika pabeigtas 2015. gadā sāktās Latvijas banku, kuru darbība vērsta uz ārvalstu klientu apkalpošanu, NILLTFN atbilstības pārbaudes, ko

veica profesionālas ASV konsultāciju kompānijas ar ievērojamu pieredzi NILLTFN jomā.

Neatkarīgs audits NILLTFN atbilstības izvērtēšanai ir vispārpieņemta starptautiskā prakse un ir būtisks pasākums, lai uzlabotu ārvalstu klientu apkalpojošo Latvijas banku sadarbību ar ASV korespondējošajām bankām, kas nodrošina tiešos ASV dolāru maksājumus.

Pārbaūžu laikā konsultanti novērtēja banku iekšējās kontroles sistēmas NILLTFN jomā un sniedza rekomendācijas to pilnveidošanai un attīstībai. Arī FKTK iepriekš veiktās pārbaudes ir iezīmējušas pilnveidojamās jomas. Tai pašā laikā audita rezultāti palīdzēs mērķtiecīgi sakārtot identificētās jomas vienlaikus visā nerezidentu banku sektorā. Pārbaūžu rezultātā katra auditā iesaistītā banka ir sagatavojusi NILLTFN kontroles sistēmu pilnveidošanas plānus un FKTK stingri seko to izpildei.

Atbilstības kontroles departaments, veicot finanšu tirgus dalībnieku normatīvās atbilstības uzraudzību, ir izvērtējis banku izstrādāto klientu riska skaitliskās novērtēšanas sistēmu principus un NILLTF riska pārvaldīšanas stratēģijas un tajās noteikto NILLTF riska ekspozīcijas rādītāju robežlielumu atbilstību banku iekšējās kontroles sistēmas kapacitātei, norādot bankām uz nepieciešamajiem uzlabojumiem un regulāri uzraugot to NILLTF riska ekspozīcijas

rādītāju dinamiku. Atbilstības kontroles departaments regulāri uzrauga arī banku veiktos NILLTF riska stresa testēšanas rezultātus un uz to pamata pieņemtos lēmumus par NILLTF riska pārvaldīšanu kredītiestādē.

Kā svarīgākie jāmin 2016. gadā veiktie grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā, kurā, pamatojoties uz ES NILLTFN IV direktīvas prasībām attiecībā uz paplašinātu politiski nozīmīgu personu (PNP) definīciju, tika iekļautas ne tikai vietējās amatpersonas, bet arī septiņas jaunas PNP kategorijas (tiesneši, pašvaldību vadītāji u.tml.). Paplašināts tika arī PNP radnieku loks (pievienoti mazbērni, vecvecāki, adoptētie bērni), kā arī saistītās personas, kas ietver ne tikai biznesa partnerus, bet arī personas, ar kurām PNP ir izveidojušās ciešas attiecības. Atbilstoši Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasībām bankām jāveic šādu personu padziļināta izpēte un pastāvīga darījumu uzraudzība. Lai to nodrošinātu, bankām bija jānoskaidro šādas personas, tādēļ tās veica savu klientu anketēšanu.

Vienlaikus FKTK turpināja savu regulāro uzraudzību NILLTFN jomā, un

2016. gadā četrām kredītiestādēm tika piemērota soda nauda par NILLTFN likuma prasību neievērošanu kopumā 5 933 636 eiro apmērā, kā arī noteikta virkne pienākumu, kas jāveic, lai sakārtotu un pilnveidotu banku iekšējās kontroles sistēmas.

Papildus tam vienā gadījumā tika piemērota soda nauda bankas valdes loceklim 25 000 eiro apmērā, savukārt vienā gadījumā par NILLTFN atbildīgajam valdes loceklim tika izteikts brīdinājums. Vienai bankai tika noteikti tiesību, darbības un saistību izpildes ierobežojumi. Pēc FKTK ierosinājuma Eiropas Centrālā banka 2016. gadā pieņēma lēmumu anulēt vienas kredītiestādes licenci. Atbilstības kontroles departaments veic stingru kredītiestādēm noteikto korektīvo pasākumu un pienākumu NILLTFN jomā izpildes uzraudzību.

FKTK ir stiprinājusi arī nebanku monetāro finanšu iestāžu NILLTFN uzraudzības funkciju, 2016. gadā izveidojot Nebanku uzraudzības daļu. Vienlaikus ir sākts darbs pie NILLTFN normatīvo aktu pilnveidošanas arī nebanku sektoram, piemēram, pilnveidotie paaugstināta riska klientu padziļinātās izpētes normatīvie noteikumi, kas nosaka detalizētas prasības veikt segmentētu klienta risku izvērtējumu, šobrīd ir saistoši licencētām maksājumu iestādēm un elektroniskās naudas iestādēm. Tāpat FKTK izstrādātie un apstiprinātie "Sadarbības ar trešajām personām un prasību darījuma attiecībām ar klientiem, kuru identifikācijā vai izpētē izmantoti trešās personas pakalpojumi, normatīvie noteikumi" ir saistoši arī maksājumu un elektroniskās naudas iestādēm.

Turpinot regulāro uzraudzību NILLTFN jomā arī nebanku sektorā, 2016. gadā vienā maksājumu iestādē tika apturēta maksājumu pakalpojumu sniegšana, jo uzņēmuma darbībā tika konstatēti būtiski trūkumi NILLTFN iekšējās kontroles sistēmā, kā arī normatīvo aktu pārkāpumi.

Finanšu pakalpojumu un informācijas sistēmu drošība

2016. gadā FKTK veica plānotās klātienes informācijas sistēmu pārbaudes sešās bankās (no tām vienā VUM ietvaros), vienā apdrošināšanas sabiedrībā un vienā maksājumu iestādē. Pastiprināta uzmanība tika pievērsta attālināto pakalpojumu sniegšanas drošībai, automatizētu darījumu uzraudzības un darbības nepārtrauktības nodrošināšanai.

Nozīmīgs darbs tika ieguldīts tirgus dalībnieku jaunu pakalpojumu pieteikumu un jaunu tirgus dalībnieku pieteikumu reģistrācijai vai licencēšanai atbilstības informācijas sistēmu normatīvo noteikumu prasībām izvērtēšanai.

FKTK 2016. gadā konsultēja tirgus dalībniekus par jaunajām prasībām attiecībā uz interneta maksājumu drošību un izvērtēja tirgus dalībnieku izvēlētos risinājumus šo prasību nodrošināšanai.

FKTK pārskata gadā cieši sadarbojās ar informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūciju CERT.LV un piedalījās Informācijas tehnoloģiju un informācijas sistēmu drošības ekspertu grupas (DEG) darba grupu sanāksmēs, daloties pieredzē par aktuālajiem informācijas sistēmu drošības apdraudējumiem un to novēršanas metodēm.

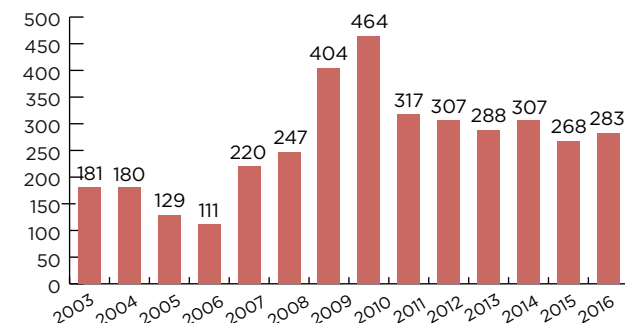
Klientu sūdzību par tirgus dalībnieku darbību izskatīšana

FKTK finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības sastāvdaļa arī 2016. gadā bija tirgus dalībnieku klientu tiesību aizsardzība un sūdzību par tirgus dalībnieku darbību izskatīšana.

2016. gadā FKTK saņēma un izskatīja 283 iesniegumus par dažādu finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku rīcību – 161 sūdzība par kredītiestādēm, 42 par apdrošināšanas sabiedrībām, 17 par finanšu instrumentu tirgus dalībniekiem, 14 sūdzības par maksājumu iestādēm un elektroniskās naudas iestādēm (12 no tām par maksājumu iestādi SIA "AirPay", par kuru FKTK 2016. gadā pieņēma lēmumu anulēt ierakstu maksājumu iestāžu reģistrā) un četras sūdzības par ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām. Divas sūdzības tika saņemtas par līzinga kompāniju darbību, bet viena – par kooperatīvo krājaizdevu sabiedrību. Tāpat 2016. gadā FKTK saņēma un izskatīja 11 sūdzības par jau likvidētajiem tirgus dalībniekiem, kā arī septiņas sūdzības par likvidācijas procesā esošajiem tirgus dalībniekiem. Savukārt 23 iesniegumi 2016. gadā tika saņemti no AS "TRASTA KOMERCBANKA" klientiem, galvenokārt par garantēto atlīdzību izmaksu jautājumiem. 2016. gadā saņemta arī viena sūdzība no AS "Latvijas Krājbanka" klienta par garantētās atlīdzības izmaksu.

19. attēls.

Saņemto sūdzību skaits pa gadiem

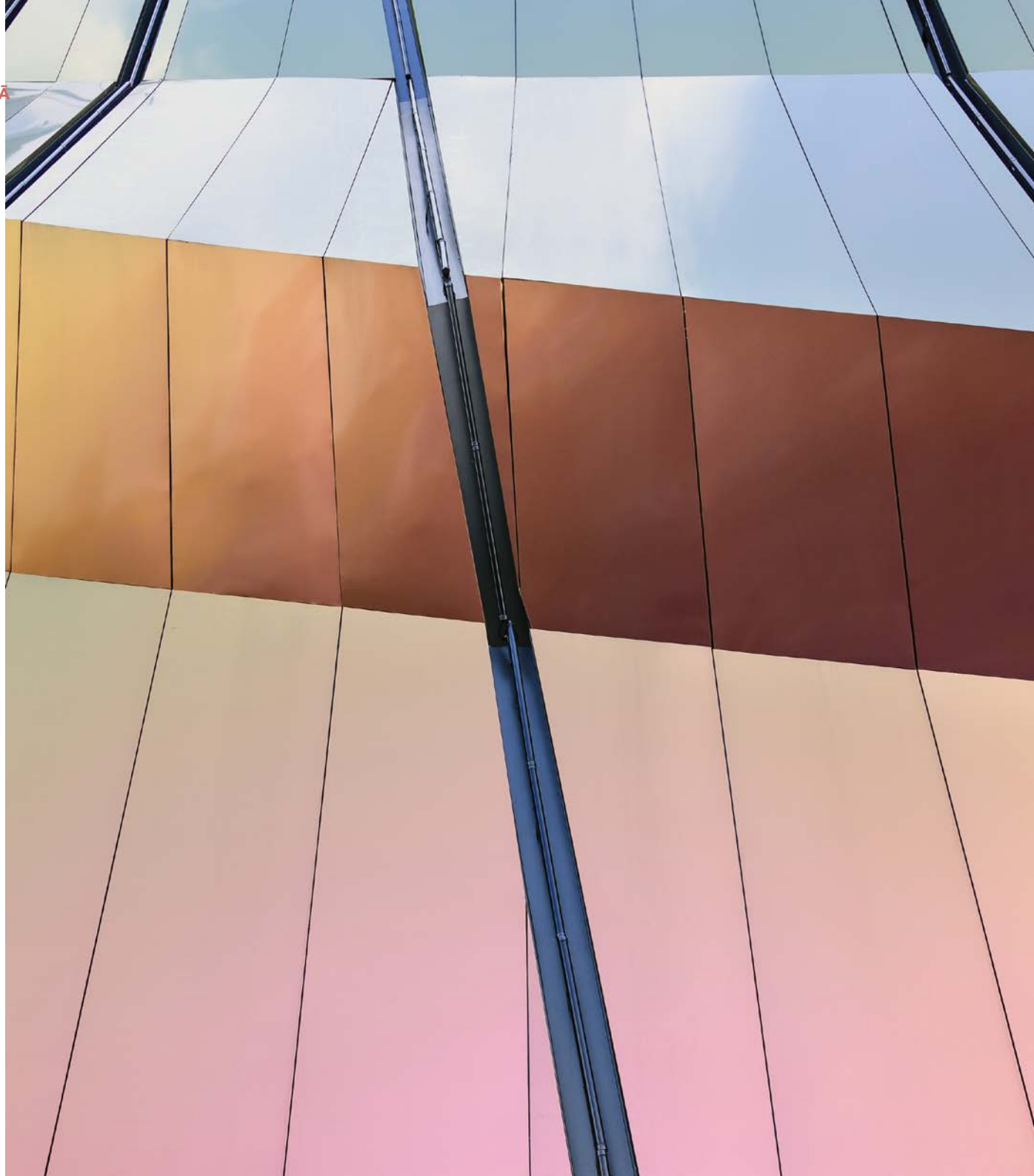


Visos gadījumos FKTK lūdza tirgus dalībniekiem sniegt paskaidrojumus, pēc kuru izvērtēšanas klientiem FKTK kompetences ietvaros tika sniegtas atbildes vai konsultācijas pēc būtības.

Nemot vērā, ka kredītiestāžu uzraudzības procesā tiek kontrolēts, vai kredītiestādes ievēro Kredītiestāžu likuma un tam pakārtoto normatīvo aktu prasības, FKTK eksperti pārbaudīja, vai kredītiestāžu rīcībā nebija saskatāmi šo normatīvo aktu pārkāpumi. Izskatot 144 sūdzībās minēto, FKTK kredītiestāžu rīcībā nekonstatēja Kredītiestāžu likuma un tam pakārtoto normatīvo aktu pārkāpumus, un 12 sūdzībās minēto FKTK izmantos uzraudzības vajadzībām. Izskatot piecās sūdzībās minēto, FKTK konstatēja trūkumus kredītiestādes operacionālā riska pārvaldībā.

Savukārt, izskatot klientu sūdzības par apdrošināšanas sabiedrību darbību, nevienā no sūdzībās minētajiem gadījumiem FKTK nav konstatējusi normatīvo aktu

prasību pārkāpumus, par kuriem būtu piemērojamas Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā paredzētās sankcijas. 24 gadījumos klients un apdrošinātājs savstarpējos jautājumus ir turpinājuši risināt civiltiesiskā strīdā.



LICENCĒŠANA

2016. gadā bija vērojamas nelielas izmaiņas visos finanšu tirgus segmentos. Banku licencēšanā turpinājās VUM pilnveide un kā būtiskākais notikums ir jāmin ECB pieņemtais lēmums par licences anulēšanu AS "TRASTA KOMERCBANKA". Tāpat 2016. gadā ECB pieņēma vairākus lēmumus par būtiskas līdzdalības atļaujas sniegšanu un nozīmīgo kredītiestāžu amatpersonu apstiprināšanu amatā. Šajā procesā aizvien aktīvi darbojās arī FKTK, kas joprojām ir atbildīgā institūcija par iesniegto dokumentu izskatīšanu un lēmumprojekta, kas vēlāk tiek iesniegts ECB galīgā lēmuma pieņemšanai, sagatavošanu. Izmaiņas 2016. gadā bija arī apdrošināšanas jomā: tika anulēta licence AAS "Gjensidige Baltic" un darbību Latvijā izbeidza GROUPAMA SA Latvijas filiāle "GT BALTICS" un *Compensa Towarzystwo Ubezpieczen S.A Vienna Insurance Group* filiāle. Šīs izmaiņas galvenokārt saistītas ar sabiedrību darbības optimizāciju.

// Mainījās arī reģistrēto maksājumu iestāžu un elektroniskās naudas iestāžu skaits, t.i., reģistrācija anulēta septiņām maksājumu iestādēm, un šīs izmaiņas galvenokārt bija saistītas ar pašu sabiedrību vēlmi pārveidot savu darbību, bet atsevišķos gadījumos anulēšana saistīta ar konstatētajiem ilgstošajiem normatīvo aktu prasību pārkāpumiem.

2016. gadā FKTK reģistrēja vienu alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieku – SIA "SG Capital Partners AIFP".

1. tabula.

2016. gadā notikušās izmaiņas licencēto tirgus dalībnieku skaitā

	2016. GADA SĀKUMS	2016. GADA BEIGAS	2016. GADĀ JAUNI TIRGUS DALĪBNIEMI
Bankas	17	16 (-1 banka)	0 ³
ES dalībvalstu banku filiāles	9	7 (-2 filiāles)	0 ⁴
Kooperatīvās krājaizdevu sabiedrības	34	34	0
Banku pakalpojumu sniedzēji no EEZ	312	327 (-7 sabiedrības)	+22
Apdrošināšanas sabiedrības	8	7 (-1 sabiedrība)	0 ⁵
ES dalībvalstu apdrošinātāju filiāles	14	12 (-2 sabiedrības)	0 ⁶
Apdrošināšanas pakalpojumu sniedzēji no EEZ	501	526 (-16 sabiedrības)	+41
Ieguldījumu pārvaldes sabiedrības	12	12	0
Ieguldījumu pārvaldes pakalpojumu sniedzēji no EEZ	23	20 (-3 sabiedrības)	0
Ieguldījumu brokeru sabiedrības	4	4	0
ES dalībvalstu ieguldījumu brokeru sabiedrības	2	2	0
Ieguldījumu brokeru pakalpojumu sniedzēji no EEZ	1857	1960 (-42 sabiedrības)	+145

3 03.03.2016. anulēta licence AS "TRASTA KOMERCBANKA".

4 ES dalībvalstu banku filiāles:

01.03.2016. darbību pārtrauc AS LHV Pank Latvijas filiāle.

21.06.2016. apstiprina, ka DNB Bank ASA Latvijas filiāle nesniedz Latvijas Republikā finanšu pakalpojumus, bet nodrošina Latvijas Republikā tikai tehniskās filiāles funkcijas.

04.04.2016. Pohjola Bank plc filiāle Latvijā maina nosaukumu uz OP Corporate Bank Plc filiāle Latvijā.

5 Apdrošināšanas sabiedrības:

02.09.2016. anulēta licence AAS "Gjensidige Baltic".

6 ES dalībvalstu apdrošināšanas sabiedrību filiāles:

08.11.2016. darbību izbeigusi GROUPAMA SA Latvijas filiāle "GT BALTICS".

14.09.2016. darbību izbeigusi Compensa Towarzystwo Ubezpieczen S.A Vienna Insurance Group filiāle Latvijā.

	2016. GADA SĀKUMS	2016. GADA BEIGAS	2016. GADĀ JAUNI TIRGUS DALĪBNIEKI
Ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju piesaistītie aģenti no EEZ	26	30	+4
Privātie pensiju fondi	6	6	0
Apdrošināšanas brokeru sabiedrības	89	84 (-8 sabiedrības)	+3 ⁷
Apdrošināšanas aģenti	512	490 (-42 aģenti)	+20
Maksājumu pakalpojumu sniedzēji no EEZ	291	331 (-10 sabiedrības)	+50
Maksājumu iestādes (reģistrētās)	33	26 (-7 sabiedrības) ⁸	0
Maksājumu iestādes (licencētās)	3	3	0
Elektroniskās naudas iestādes (reģistrētās)	12	12	0
Elektroniskās naudas iestādes (licencētās)	3	3	0
Elektroniskās naudas iestādes no EEZ	70	104 (-2 sabiedrības)	+36
Licencēti alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieki	5	5	0
Reģistrēti alternatīvo fondu pārvaldnieki	7	8	+1 ⁹

7 Apdrošināšanas brokeri:

08.02.2016. reģistrēta SIA "AKA Insurance".

27.10.2016. reģistrēta SIA "FortsUno".

16.11.2016. reģistrēta SIA "Norde Apdrošināšana".

2016. gadā anulēti ieraksti apdrošināšanas brokeru reģistrā par: SIA "Savour",

SIA "Cinko Baltic", SIA "Apdrošināšanas brokers Areāls",

SIA "HIIT", SIA "RL Grupa", SIA "Boreas Brokers", SIA "Apdrošināšana un risku pārvalde", SIA "Investment Broker".

8 Maksājumu iestādes:

2016. gadā anulēti ieraksti maksājumu iestāžu reģistrā par: AS "Madonas ūdens", SIA "Madonas siltums", SIA "AirPay", SIA "RFM TRANSFER LATVIA", SIA "Post Service Kurzeme", SIA "Digimoney", SIA "VENIPAK LATVIJA".

9 Alternatīvi ieguldījumu fondu pārvaldnieki:

16.11.2016. reģistrēts alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldnieks SIA "SG CAPITAL PARTNERS AIFP".

NOREGULĒJUMA MEHĀNISMS

Noregulējuma mehānisma principi

Atbilstoši ES direktīvai (*Bank Recovery and Resolution Directive* (BRRD)) par kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību darbības atjaunošanu un noregulējumu ir izveidots viens no trim banku sistēmas stabilitātes balstiem – noregulējuma mehānisms.

Galvenie noregulējuma mehānisma ieviešanas mērķi ir šādi:

- noteikt vienotu pieeju un efektīvus instrumentus visas ES ietvaros, lai savlaicīgi novērstu ar banku krīzēm saistītās sekas;
- aizsargāt banku finanšu stabilitāti un nodrošināt banku kritiski svarīgo funkciju nepārtrauktību;
- būtiski samazināt zaudējumu iespēju nodokļu maksātājiem, nosakot, ka izdevumus par finanšu sektoram un valsts ekonomikai svarīgas bankas glābšanu sedz bankas akcionāri un kreditori;
- izveidot efektīvu pārrobežu banku grupu noregulējuma mehānismu.

Par noregulējumu atbildīgā iestāde Latvijā ir FKTK, un tā ir atbildīga par noregulējumu plānu sagatavošanu, par noregulējuma darbību veikšanu jeb tādu iestāžu glābšanu, kuru noregulējums ir nepieciešams sabiedrības interesēs, vai par lēmumu pieņemšanu par noregulējuma nepiemērošanu.

Noregulējuma mehānisms attiecināms arī uz ieguldījumu brokeru sabiedrībām, kurām noteikta minimālā pašu kapitāla prasība 750 000 eiro. Latvijā pagaidām nav nevienas šādas ieguldījumu brokeru sabiedrības.

Ar 2016. gada 1. janvāri pilnībā ir stājusies spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes Regula par vienoto noregulējuma mehānismu.

Vienotais noregulējuma mehānisms

Ņemot vērā, ka Latvija ir eirozonas valsts, tā automātiski ir vienotā noregulējuma mehānisma dalībvalsts. Lai īstenotu vienotā noregulējuma mehānisma efektīvu un saskaņotu darbību, ir izveidota Vienotā noregulējuma valde (SRB), kura sadarbībā ar iesaistīto ES dalībvalstu nacionālajām noregulējuma iestādēm (t.sk. FKTK) ir atbildīga par Vienotā noregulējuma fonda (VNF) līdzekļu pārvaldīšanu un izmantošanu, kā arī par noregulējuma iestādes funkciju veikšanu bankām, kas ir tiešā SRB kompetencē.

VNF uzdevums ir nodrošināt finanšu līdzekļus, kas krīzes gadījumā var tikt izmantoti bankas noregulējuma finansēšanai. VNF tiek finansēts no dalībvalstu, tostarp Latvijas banku iemaksām ar mērķi pakāpeniski līdz 2024. gadam sasniegt apmēru, kurš veido vismaz 1% no segtajiem noguldījumiem visās bankās iesaistītajās dalībvalstīs, kas ir apmēram 55 mljrd. eiro.

Latvijas banku, kuras pakļautas ECB tiešai uzraudzībai VUM ietvaros, kā arī pārrobežu grupu banku noregulējuma iestādes funkcijas veic SRB, bet FKTK nodrošina SRB lēmumu sagatavošanu un pieņemto lēmumu īstenošanu. Lēmumu pieņemšana par noregulējuma piemērošanu vai nepiemērošanu pārējām Latvijas bankām ir FKTK kompetencē.

Lai nodrošinātu efektīvu tādu banku grupu noregulējumu, kuras veic pārrobežu darbību, ES ietvaros ir organizētas noregulējuma kolēģijas, kuru darbībā piedalās arī FKTK eksperti.

Noregulējuma plānošana

Kredītiestādes noregulējuma plāna mērķis ir savlaicīgi sagatavoties rīcībai krīzes situācijā:

- definēt iestādes kritiski svarīgās funkcijas un aprakstīt, kā tiks nodrošināta to nepārtrauktība;
- izvērtēt iespēju un samērīgumu piemērot iestādei noregulējuma darbības;

- izvēlēties noregulējuma stratēģiju un piemērotus noregulējuma instrumentus (aktīvu nodalīšana, uzņēmuma pārdošana, pagaidu iestāde, iekšējā rekapitalizācija);
- noteikt kredītiestādei minimālo pašu kapitāla un atbilstīgo saistību prasību (MREL prasību), kura iestādei būs jānodrošina pastāvīgi, lai iekšējās rekapitalizācijas gadījumā par kreditoru līdzekļiem atjaunotu bankas kapitālu.

2016. gadā tika izstrādāti četri banku noregulējuma plāni.

REGULĒJOŠO PRASĪBU IETVARA IZMAIŅAS

FKTK 2016. gadā turpināja pilnveidot finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku tiesisko regulējumu. Izmaiņas regulējošo prasību ietvarā pamatojas ne tikai uz finanšu krīzes laikā gūto pieredzi, bet arī uz finanšu un kapitāla tirgus tendencēm un labākās starptautiskās prakses principiem.

“Lai nodrošinātu Latvijas finanšu un kapitāla tirgus stabilu attīstību, FKTK, pamatojoties uz ES institūciju izdotajiem normatīvajiem aktiem un ņemot vērā Latvijas finanšu sektora specifiku un dinamisko vidi, piešķirto pilnvaru ietvaros pilnveidoja nacionālos normatīvos aktus, ne tikai regulējot Latvijas tirgus dalībnieku darbību, bet arī veicinot ieguldītāju, noguldītāju un apdrošināto personu interešu aizsardzību.

Arī NILLTFN jomā 2016. gadā aktīvi tika turpināts iepriekšējā gadā sāktais darbs pie normatīvās bāzes pilnveidošanas.

Nacionālie normatīvie akti

Turpinot NILLTFN IV direktīvas prasību un FATF rekomendāciju ieviešanu, FKTK izstrādāja **grozījumus Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā**, nosakot bankām pienākumu veikt personas un valdes locekļa, kas

atbildīgs par NILLTFN likuma prasību ievērošanu, piemērotības novērtējumu, kā arī noteikt atbildīgo personu NILLTFN jomā pilnvaru un pienākumu sadali un kārtību, kādā tiek nodrošināta atbildīgo personu darbības uzraudzība. Minētās prasības tika noteiktas ar mērķi nodrošināt, ka par NILLTFN atbildīgajai personai ir atbilstoša profesionālā pieredze un izglītība, lai izpildītu tai uzticētos pienākumus un nodrošinātu iestādes darbības atbilstību NILLTFN likuma prasībām. Turklāt skaidri noteikts kompetenču sadalījums atvieglo iespēju noteikt bankas atbildīgo personu, kurai par konstatētajiem pārkāpumiem piemērojama sankcija. Tāpat tika noteiktas FKTK tiesības izdot normatīvos noteikumus par informācijas sniegšanu NILLTFN uzraudzības un kontroles īstenošanai. Vienlaikus, lai nodrošinātu vienotu standartu ieviešanu kredītiestādēs un finanšu iestādēs attiecībā uz veicamajiem pasākumiem NILLTFN likuma prasību izpildei, kā arī nodrošinātu FKTK iespēju piemērot sankcijas un korektīvos pasākumus, ja attiecīgā kredītiestāde vai finanšu iestāde nepilda noteiktās prasības, tika noteikta virkne jomu, kurās FKTK ir tiesības izdot normatīvos aktus. FKTK sagatavoja arī nepieciešamos grozījumus Kredītiestāžu likumā, saskaņā ar kuriem bankām tika palielināti piemērojamie sodi par NILLTFN prasību pārkāpumiem.

Grozījumi Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā, kas stājās spēkā 28.03.2017. ir veikti, lai ieviestu Maksājumu kontu direktīvas (2014/92/ES) prasības attiecībā uz patērētāju maksājumu kontu salīdzināmību, maiņu, informācijas atklātību un kontu pieejamību. Papildus grozījumi paredz

mainīt maksājumu un elektroniskās naudas iestāžu uzraudzības maksu aprēķināšanu.

FKTK savas kompetences ietvaros iesaistījās Finanšu ministrijas likumprojektu izstrādē, lai ieviestu jauno regulējumu savstarpējo aizdevumu pakalpojumu jomā, kā arī revīzijas pakalpojumu jomā. Vienlaikus FKTK identificēja arī savus jaunus pienākumus, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes regulas (ES) Nr. 537/2014 par īpašām prasībām attiecībā uz obligātajām revīzijām sabiedriskas nozīmes struktūrās un ar ko atceļ Komisijas Lēmumu 2005/909/EK. Pēc jaunā regulējuma revīzijas pakalpojumu jomā (Revīzijas pakalpojumu likums un grozījumi Finanšu instrumentu tirgus likumā) spēkā stāšanās tika nodrošināta FKTK pārraudzībā esošo visu sabiedriskas nozīmes struktūru informēšana prezentāciju veidā par jaunajām prasībām un to būtību.

Eiropas Savienības līmenī 2016. gadu nevar uzskatīt par aktīvu, kad spēkā stātos daudzi jauni pirmā līmeņa ES tieši piemērojamie tiesību akti. Lai gan 2016. gada nogalē bija jāsāk piemērot tādas nozīmīgas finanšu nozares regulas kā ES regula par finanšu instrumentu tirgiem (*MiFIR*), kas paredz jaunu un apjomīgu finanšu instrumentu tirdzniecības datu savākšanas un apmaiņas infrastruktūras izveidi, un ES regula par komplektētu privāto ieguldījumu un apdrošināšanas ieguldījumu produktu (*PRIP*) pamatinformācijas dokumentiem, kas nosaka būtiskos elementus, kam vajadzētu būt atspoguļotiem pamatinformācijas dokumentā, kā arī kopīgu formātu produktu salīdzināmības veicināšanai, tām piemērošanas termiņi tika atlikti uz 2017./2018. gadu miju. Ieviešanas termiņa atlikšana ir saistīta ar tehnisko

standartu sarežģītību un to izstrādes aizkavēšanos, kā rezultātā tirgus dalībniekiem netika dots pietiekams laiks sagatavoties jauno prasību ievērošanai.

Vienlaikus 2016. gadā tika pieņemta un spēkā stājās virkne Eiropas Komisijas deleģēto un īstenošanas regulu, kas nosaka tehniskos standartus atsevišķu iepriekš pieņemto ES pirmā līmeņa tiesību aktu, t.sk. CRR/CRD IV, *Maksāspējas II* un citu aktu piemērošanai. Attiecīgie tiesību akti ir publicēti FKTK mājaslapā <http://www.fktk.lv/lv/tiesibu-akti/jaunumi.html> pa tirgus segmentiem.

” Būtiskākās izmaiņas regulējošo prasību ietvarā attiecās uz jomām, kas saistītas ar informācijas atklāšanu un uzraudzības pārskatu sniegšanu, it īpaši apdrošināšanas tirgus dalībniekiem.

Savukārt kredītiestāžu jomā izmaiņas saistībā ar papildu informācijas atklāšanu un uzraudzības pārskatu sniegšanu attiecas arī uz kapitāla un likviditātes pietiekamību un tā novērtēšanas procesu, kura ietvaros kredītiestādēm tiek piemērotas jaunas prasības, nosakot to darbībai piemērošo un varbūtējo risku segšanai nepieciešamo kapitāla apmēru.

Maksāspēja II

2016. gada 1. janvārī pilnībā stājās spēkā *Maksāspējas II* (*Solvency II*) direktīvas prasības, kuras paredz būtiskas izmaiņas Eiropas Savienības apdrošināšanas un

pārāpdrošināšanas sektorā saistībā ar maksāspējas un uzraudzības režīmu. Lai ieviestu šīs direktīvas prasības nacionālajos likumos, tika izstrādāts un apstiprināts **Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas likums**, kurā tika ietvertas arī vairākas Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzību likuma prasības un Pārāpdrošināšanas likuma prasības, tādējādi ne tikai ietverot *Maksāspējas II* direktīvas principus, bet arī izveidojot vienotu Latvijas apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas sektora regulējumu. Šis likums būtiski uzlabos polišu īpašnieku interešu aizsardzību.

” Atšķirībā no *Maksāspējas I* režīma jaunās prasības paredz kapitāla prasību noteikšanas kārtību, kas balstās ne tikai uz prēmiju vai atlīdzību apmēru, bet arī uz tirgus riskiem, kredītrisku un operacionālo risku, tādā veidā aptverot visus ar ieguldījumiem saistītos riskus, kuriem ir pakļauts apdrošinātājs vai pārāpdrošinātājs.

Ar *Maksāspējas II* direktīvu ieviestās izmaiņas attiecas arī uz tādām jomām kā tehnisko rezervju aprēķins, aktīvu un saistību novērtēšana, pārvaldības sistēma, pašu kapitāls, informācijas atklāšana, pārrobežu grupu uzraudzība, kā arī uzraudzības pārskati, saistībā ar kuriem FKTK izstrādāja virkni normatīvo aktu un kuri nepieciešami, lai FKTK varētu nodrošināt apdrošinātāju un pārāpdrošinātāju sektora uzraudzību atbilstoši

jaunajām prasībām.

"Apdrošinātāju un pārapdrošinātāju pārskatu sagatavošanas normatīvie noteikumi" ir izstrādāti, lai iegūtu informāciju uzraudzības veikšanai, finanšu kontu, maksājumu bilances un *Eurostat* statistiskā pārskata sagatavošanai, kā arī statistiskās informācijas iegūšanai Latvijas apdrošināšanas tirgus apskatam. Normatīvie noteikumi nosaka iesniedzamo gada, ceturkšņa un mēneša darbības pārskatu saturu, formu, iesniegšanas kārtību un termiņus, kā arī pāreju uz vienotu elektronisko ziņošanas formātu (paplašināto uzņēmējdarbības ziņojumu valodu (*XBRL*)). Formāta ieviešanai apdrošināšanas tirgus dalībniekiem jāveic ieguldījumi informācijas sistēmu pilnveidošanai. Normatīvie noteikumi ir saistoši apdrošinātājiem un pārapdrošinātājiem, iesniedzot individuālos pārskatus, kā arī apdrošināšanas un pārapdrošināšanas dalības sabiedrībām, apdrošināšanas pārvaldītājsabiedrībām un jauktām finanšu pārvaldītājsabiedrībām, kas iesniedz grupas uzraudzības veikšanai nepieciešamo informāciju.

"Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas sabiedrību un nedalībvalstu apdrošinātāju filiāļu gada pārskata un konsolidētā gada pārskata sagatavošanas normatīvie noteikumi" un grozījumi "Kredītiestāžu, ieguldījumu brokeru sabiedrību un ieguldījumu pārvaldes sabiedrību gada pārskata un konsolidētā gada pārskata sagatavošanas normatīvajos noteikumos". Eiropas Komisijas apstiprinātie Starptautiskie grāmatvedības standarti nosaka apdrošinātāju, pārapdrošinātāju, kredītiestāžu, ieguldījumu brokeru sabiedrību un ieguldījumu pārvaldes sabiedrību

konsolidētā gada pārskata sagatavošanas principus, tomēr ES normatīvie akti paredz papildu prasības saistībā ar vadības ziņojumā iekļaujamo informāciju, apdrošinātāju tehnisko rezervju aprēķinu un uzņēmumu nefinanšu paziņojuma sagatavošanu, kurā ietverta informācija par vides, sociālajiem, cilvēktiesību un pretkorupcijas jautājumiem. Normatīvie noteikumi izstrādāti, lai veiksmīgi ieviestu iepriekš minētās prasības Latvijas Republikas nacionālajos normatīvos, tādējādi veicinot atbildīgu un pārredzamu uzņēmējdarbības praksi.

"Apdrošinātāju publisko ceturkšņa pārskatu sagatavošanas normatīvie noteikumi". Saistībā ar Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likumu, kas stājās spēkā 01.01.2016., radās nepieciešamība jaunā redakcijā izdot "Apdrošinātāju publisko ceturkšņa pārskatu sagatavošanas normatīvos noteikumus", kuros papildus veiktajiem precizējumiem tiek ieviesta prasība iesniegt informāciju pēc FKTK noteiktām pārskatu formām, lai tā (analoģiski kā kredītiestāžu sektorā) publiskotu savā mājaslapā apkopotu informāciju par apdrošinātāju darbību, tādējādi nodrošinot iespēju ieinteresētajām personām vienuviet iepazīties ar apdrošināšanas nozares un tās dalībnieku galvenajiem darbības rādītājiem.

"Kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesa izveides normatīvajos noteikumos" precizētas esošās, kā arī ieviestas jaunas prasības, kuras jāievēro kredītiestādēm, nosakot to darbībai piemītošo un varbūtējo risku segšanai nepieciešamo kapitāla apmēru, kā arī noteiktas prasības likviditātes pietiekamības novērtēšanai. Būtiskākās izmaiņas ir

saistītas ar prasībām attiecībā uz nepieciešamību veikt regulāru likviditātes riska identificēšanas, noteikšanas un pārvaldīšanas procesa izvērtēšanu, kā arī likviditātes rezerves apmēra noteikšanu. Vadoties pēc jaunajiem normatīvajiem noteikumiem, kredītiestādēm, nosakot nepieciešamā kapitāla apmēru, pastiprināta uzmanība ir jāvelta sava biznesa modeļa dzīvotspējas izvērtējumam, kas pie izteikti zemām tirgus procentu likmēm ir īpaši būtisks apsvērums. Papildus iepriekš minētajam jaunās prasības maina arī vispārējā nepieciešamā kapitāla apmēra aprēķina kārtību, nosaka kapitāla struktūru 2. pīlāra risku segšanai, kas atbilst kapitāla struktūrai 1. pīlāra risku segšanai, un izvirza nosacījumu segt ieteicamās kapitāla rezerves apmēru ar pirmā līmeņa pamata kapitālu, tādējādi veicinot kredītiestāžu spēju absorbēt iespējamus zaudējumus stresa apstākļos. FKTK speciālisti klātienē tikšanās laikā prezentēja tirgus dalībniekiem jaunās normatīvo noteikumu prasības, tādējādi nodrošinot vienotu un skaidru normatīvu ievērošanu.

"Normatīvajos noteikumos par informācijas būtiskumu, aizsargājamo un konfidencialu informāciju un par informācijas atklāšanas periodiskumu" precizēts, kā kredītiestādes un ieguldījumu brokeru sabiedrības, kurām ir saistošas ES Regulas Nr. 575/2013 astotajā daļā minētās informācijas atklāšanas prasības (*Pillar III* ietvaros), piemēro atbrīvojumu no atsevišķām informācijas atklāšanas prasībām un izvērtē informācijas atklāšanas periodiskumu. Normatīvajos noteikumos minēto informācijas atklāšanas prasību izvērtējumu piemēro arī kredītiestādes publiskajos ceturkšņa pārskatos atklājama informācijai.

"Uzraudzības finanšu pārskatu sagatavošanas normatīvie noteikumi". Saskaņā ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 680/2014 (2014. gada 16. aprīlis), ar ko nosaka īstenošanas tehniskos standartus attiecībā uz iestāžu sniegtajiem uzraudzības pārskatiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013, FKTK saņem pārskatus par kredītiestāžu finanšu informāciju (FINREP) konsolidētā līmenī, taču FKTK prakse liecina, ka uzraudzības funkciju veikšanai ir nepieciešama informācija arī individuālā līmenī, tādēļ ir izstrādāti normatīvie noteikumi, ar kuriem tiek noteikta prasība kredītiestādēm un citās dalībvalstīs reģistrēto kredītiestāžu un ārvalstu kredītiestāžu filiālēm sniegt finanšu informāciju arī individuālā līmenī. Papildu informācija ir nepieciešama ne tikai uzraudzības veikšanai, statistisko pārskatu sagatavošanai un rādītāju aprēķināšanai (piemēram, ECB *Consolidated Banking Data* pārskatam), bet arī jaunu regulējošo prasību ietekmes izvērtēšanai, kā rezultātā ir iespējams nodrošināt precīzāku un salīdzināmāku Latvijas kredītiestāžu sektora datu atspoguļošanu ārējos pārskatos (ECB, EBI) un informēt tirgus dalībniekus par jaunu regulējošo prasību iespējamo ietekmi.

"Atļaujas izmantot kapitāla prasību aprēķinā iekšējos modeļus, pieejas un metodes saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenčuālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu Nr. 648/2012 saņemšanas normatīvie noteikumi". Normatīvajos noteikumos izklāstītas prasības attiecībā uz

dokumenti, kuri iesniedzami FKTK iekšējo modeļu, metožu un pieeju izmantošanai pašu kapitāla prasību aprēķinā, tādējādi sekmējot vienotu pieeju regulējošo prasību piemērošanā. Normatīvie noteikumi papildināti ar sadaļu, kura paplašina noteikumu tvērumu, paredzot prasības iesniedzamajiem dokumentiem visiem kredītiestāžu izstrādātajiem iekšējiem modeļiem, metodēm un pieejām, kuru izmantošanai pašu kapitāla prasību aprēķinā ir jāsaņem Komisijas atļauja.

FKTK noteikumu formā izdeva iepriekš izstrādātos **ieteikumus attiecībā uz aģentu pakalpojumu izmantošanu klientu identifikācijai, kā arī NILLTF riska pārvaldībai nepieciešamo informācijas tehnoloģiju un personāla nodrošinājumu**, kam jābūt pietiekamam, lai pārvaldītu esošo un plānoto bankas NILLTF riska ekspozīciju, tādējādi piešķirot minētajām prasībām obligāti izpildāmas normas statusu.

FKTK izstrādāja un izdeva **normatīvos noteikumus par informācijas par kredītiestādes klientiem un to veiktajiem darījumiem apkopošanu un sniegšanu FKTK**, kas nosaka prasības, kā kredītiestāde apkopo informāciju par tās klientiem un to veiktajiem darījumiem, un kārtību, kādā šī informācija ir iesniedzama FKTK. Savlaicīgas un precīzas informācijas saņemšana ir būtisks nosacījums, lai FKTK varētu nodrošināt pastāvīgu kredītiestāžu uzraudzību un nepieciešamības gadījumā operatīvi reaģēt, ja informācija liecina par vajadzību veikt padziļinātu apstākļu pārbaudi vai izpēti, tādējādi nodrošinot, ka FKTK īstenotie uzraudzības un kontroles pasākumi ir savlaicīgi un efektīvi.

"Ieteikumi (vadlīnijas) sankciju noteikšanai finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem un par pārkāpumu atbildīgajām fiziskajām un juridiskajām personām par finanšu un kapitāla tirgus regulējuma pārkāpumiem" ir izdoti, pamatojoties uz Finanšu un kapitāla tirgus likuma 17.1. pantā norādīto deleģējumu, un šajos ieteikumos noteikta kārtība un principi, kādus FKTK ievēro, skatot jautājumu par finanšu un kapitāla tirgus dalībniekam vai par pārkāpumu atbildīgajai fiziskajai vai juridiskajai personai piemērojamo sankciju.

Makroprudenciālie instrumenti

Globālā finanšu krīze parādīja, ka mikroprudenciālā uzraudzība, kas pārsvarā fokusējās uz stabilitātes nodrošināšanu individuālu finanšu iestāžu līmenī, nebija pietiekama, lai nodrošinātu finanšu sistēmas stabilitāti kopumā. Tāpēc papildus iepriekšējai uzraudzības pieejai tika ieviesta makroprudenciālā uzraudzība, kas paredz atbilstošu pasākumu veikšanu, ja pieaug cikliskie (piemēram, pārmērīgs kreditēšanas pieaugums) vai strukturālie (piemēram, saistībā ar sistēmiski nozīmīgām kredītiestādēm) sistēmiskie riski. Šādos gadījumos var tikt piemēroti attiecīgi instrumenti – noteiktas kapitāla rezerves normas, paaugstinātas minimālās kapitāla un likviditātes prasības, noteikti stingrāki lielo riska darījumu ierobežojumi.

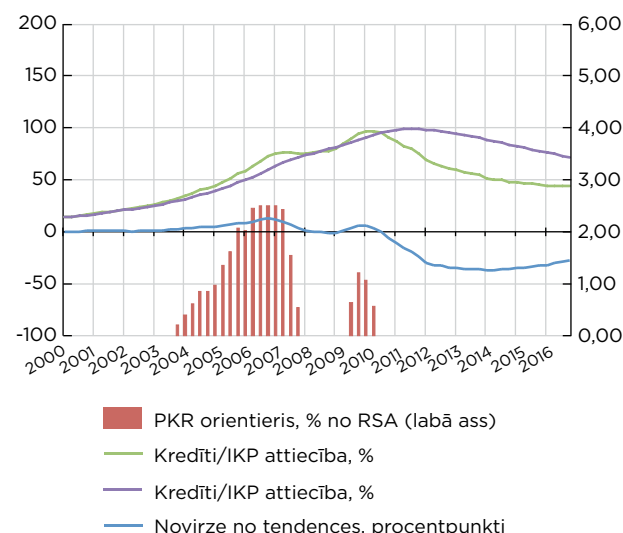
Attiecībā uz cikliskajiem riskiem saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 35.⁵ pantu FKTK, sākot ar 2015. gadu, reizi ceturksnī nosaka un publisko **pretcikliskās kapitāla rezerves normu** darījumiem ar iekšzemes klientiem.

” Pretcikliskā kapitāla rezerve ir paredzēta, lai nodrošinātu, ka kredītiestādes ekonomiskās izaugsmes laikā uzkrāj pietiekamu kapitāla bāzi, lai varētu absorbēt zaudējumus ekonomiskās lejupslīdes vai stagnācijas laikā.

Pretcikliskā kapitāla rezerve ir paredzēta kā sava veida drošības spilvens kredītiestādēm, lai tās spētu turpināt kreditēšanu arī nelabvēlīgos ekonomiskajos apstākļos. FKTK Latvijas tautsaimniecības ciklisko risku vērtēšanā izmanto pretcikliskās kapitāla rezerves orientieri, kurā tiek ņemtas vērā gan kreditēšanas, gan IKP tendences. Pamatojoties uz vājo kreditēšanu un ekonomisko izaugsmi, FKTK 2016. gada ietvaros, kā arī 2017. gada sākumā saglabāja pretciklisko kapitāla rezerves normu darījumiem ar Latvijas iekšzemes klientiem 0% apmērā.

20. attēls.

Pretcikliskās kapitāla rezerves orientieris (aprēķināts pēc 2016. gada 3. ceturkšņa datiem)¹⁰



Finanšu sektorā darbojas sistēmiski nozīmīgas kredītiestādes, kuru saskaršanās ar finansiālām grūtībām ietekmē ne tikai citus finanšu tirgus dalībniekus, bet arī reālo ekonomiku.

” Kritēriji tam, lai kredītiestāde tiktu uzskatīta par sistēmiski nozīmīgu, ir saistīti ar tās apmēru, aizstājamību, nozīmīgumu finanšu sistēmas infrastruktūrā, darbības sarežģītību un pārrobežu darbību, kā arī savstarpējo sasaisti ar citām iestādēm. Ņemot vērā sistēmiski nozīmīgu kredītiestāžu aktivitāti un būtisko lomu finanšu sektorā, rodas nepieciešamība ieviest papildu prasības, piemēram, paaugstinātas kapitāla rezerves normas, atbilstoši iestādes nozīmīgumam.

Makroprudenciālo instrumentu lietošana ļauj nozīmīgākās kredītiestādes padarīt ievērojami noturīgākas pret neparedzētiem apstākļiem. Saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 35.⁹ pantu FKTK reizi gadā identificē kredītiestādes, kas ir C-SNI (citas sistēmiski nozīmīgas iestādes)¹¹, kā arī var tām noteikt C-SNI kapitāla rezerves prasību līdz pat 2% no riska darījumu apjoma. 2016. gadā FKTK identificēja un publicēja sarakstu ar sešām vietējā finanšu sektorā sistēmiski nozīmīgām kredītiestādēm, kurām tiek noteikta sistēmiski nozīmīgu iestāžu kapitāla rezerves norma un stingrākas prasības korporatīvai pārvaldībai.

¹⁰ PKR orientieris tiek aprēķināts, izmantojot kredītu/IKP novirzi no ilgtermiņa tendences (balstoties uz "šauru" kredītu definīciju).

¹¹ FKTK C-SNI identifikāciju veic saskaņā ar Eiropas Banku iestādes vadlīnijām (EBA/PN/2014/10). Bāzeles Banku uzraudzības komiteja (BCBS) sadarbībā ar Finanšu stabilitātes padomi (FSB) ir identificējusi un publicējusi globāli sistēmiski nozīmīgo kredītiestāžu sarakstu (21.11.2016.), kurā nav Latvijā licencētu kredītiestāžu, taču sarakstā ir identificēta *Nordea* grupa, kuras ietvaros darbojas *Nordea Bank AB* Latvijas filiāle.

Salīdzinājumā ar 2015. gadu citu sistēmiski nozīmīgo iestāžu saraksts 2016. gadā nemainījās. Lai identificētās iestādes varētu laikus sagatavoties kapitāla rezerves

normas ievērošanai, tiek noteikts pārejas periods līdz pat 30.06.2018.

2. tabula.

Citu sistēmiski nozīmīgu iestāžu kapitāla rezerves normas pārejas nosacījumi

KREDĪTIESTĀDE	UZTURAMĀ C-SNIR NORMA, % NO RISKĀ SVĒRTAJIEM AKTĪVIEM (SĀKOT NO 30.06.2017.)	UZTURAMĀ C-SNIR NORMA, % NO RISKĀ SVĒRTAJIEM AKTĪVIEM (SĀKOT NO 30.06.2018.)
ABLV Bank AS	1%	2%
"Swedbank" AS	1%	2%
AS "SEB banka"	1%	2%
Akciju sabiedrība "Rietumu Banka"	0.75%	1.75%
Akciju sabiedrība "Citadele banka"	0.75%	1.50%
AS DNB banka	0.75%	1.50%

Eiropas Komisijas iniciatīvas 2016. gadā

2016. gadā Eiropas Komisija nāca klajā ar vairākām jaunām likumdošanas iniciatīvām, kuru apspriešanā un analīzē ES Padomes Finanšu pakalpojumu darba grupā piedalījās arī FKTK eksperti.

Tika publicēts priekšlikums grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2015/849 par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai. Grozījumi paredz paplašināt direktīvas tvērumu uz virtuālās valūtas apmaiņas platformām, stiprināt

kontroles dienestu funkcijas, saskaņot noteikumus par klientu padziļinātās izpētes pasākumu veikšanu klientiem no trešajām valstīm ar augstu riska pakāpi un citus jautājumus. Tāpat 2016. gada nogalē tika sāktā priekšlikumu apspriešana attiecībā uz ES regulu par centrālo darījumu partneru darbības atjaunošanas un noregulējuma režīma izveidi.

Turpinoties darbam pie standarta **Basel III** ieviešanas, kā arī konstatēto nepilnību novēršanas, Eiropas Komisija nāca klajā ar sagatavotu reformu kopumu, kuru mērķis ir turpināt stiprināt ES finanšu sistēmas noturību, veicot izmaiņas kredītiestāžu kapitāla prasību

un to darbības atjaunošanas un noregulējuma režīmos. Reformas paredz veikt būtiskus grozījumus:

- EIROPAS PARLAMENA UN PADOMES DIREKTĪVĀ 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (**CRD**);
- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULĀ (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (**CRR**);
- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVĀ 2014/59/ES (2014. gada 15. maijs), ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atvēršanas un noregulējuma režīmu un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012 (**BRRD**);
- EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) Nr. 806/2014 (2014. gada 15. jūlijs), ar ko izveido vienāodus noteikumus un vienotu procedūru kredītiestāžu un noteikumu ieguldījumu brokeru sabiedrību noregulējumam, izmantojot vienotu noregulējuma mehānismu un vienotu noregulējuma fondu, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (**SRMR**).

Lai veicinātu ES iestāžu stabilitāti, priekšlikumi ietver:

- kapitāla prasību noteikšanu, izmantojot riska jutīgākas pieejas, jo īpaši tādās jomās kā tirgus riski, darījuma partnera kredītrisks un riska darījumi ar centrālajiem darījuma partneriem (*CCP*);
- saistošu sviras rādītāju (*LR*), lai novērstu, ka kredītiestādes darbības nodrošināšanai neizmanto pārmērīgu apjomu aizņemto līdzekļu;
- saistošu neto stabila finansējuma rādītāju (*NSFR*), lai novērstu kredītiestāžu pārmērīgu paļaušanos uz īstermiņa starpbanku finansējumu ilgtermiņa ieguldījumu veikšanai un samazinātu ilgtermiņa finansējuma risku;
- deleģējumus EBI izstrādāt metodoloģiskus precizējumus, kuru nolūks ir papildināt jaunās uz risku jutīgumu balstītās pieejas.

Papildus iepriekš minētajām prudenčuālajām prasībām priekšlikumā piedāvāts noteikt pasākumus, kuri varētu sekmēt kredītiestāžu spēju finansēt ES ekonomiku:

- palielinot kredītiestāžu iespējas izsniegt aizdevumus MVU un infrastruktūras projektu finansēšanai;
- atvieglējot nosacījumus atlīdzības jomā un samazinot administratīvo slogu mazām iestādēm, kuras veic vienkāršas darbības;
- padarot *CRD/CRR* noteikumus samērīgākus un ne tik apgrūtinājus mazām un vienkāršām iestādēm, attiecībā uz kurām atsevišķas spēkā esošās normas, kas saistītas ar informācijas atklāšanu, ziņošanu un sarežģītām tirdzniecības portfeļa darbībām, nav pamatotas.

Priekšlikums paredz arī pasākumus, kas veicinātu kapitāla tirgus savienības izveidi un ļautu iestādēm nodrošināt dziļāku un likvīdāku ES kapitāla tirgu. Mērķu sasniegšanai tiek piedāvāts:

- nodrošināt samērīgas kapitāla prasības attiecībā uz tirdzniecības portfeļa pozīcijām, tostarp tām, kas saistītas ar tirgus veidošanas darbībām;
- samazināt izmaksas par atsevišķu instrumentu (segto obligāciju, augstas kvalitātes vērtspapīrošanas instrumentu, valsts parāda instrumentu, riska ierobežošanas nolūkos turēto atvasināto instrumentu) emisiju un turēšanu;
- mazināt faktorus, kas kavē darījumu tīrvērtes veikšanu ar *CCP* tām iestādēm, kuras darbojas kā klientu starpnieki.



GARANTIJU SISTĒMA

Finanšu stabilitātes sistēmu Latvijā veido:

1. Noguldījumu garantiju fonds;
2. Apdrošināto aizsardzības fonds;
3. Finanšu instrumentu tirgus klientu (ieguldītāju) aizsardzības sistēma.

Noguldījumu garantiju fonds

Latvijas banku un krājaizdevu sabiedrību (noguldījumu piesaistītāji) noguldītājiem (ar atsevišķiem Noguldījumu garantiju likuma 23. pantā noteiktajiem izņēmumiem) garantētā atlīdzība ir 100 000 eiro katrā noguldījumu piesaistītājā. Noguldījumu garantiju likuma 4. panta noteiktajos gadījumos garantētā atlīdzība ir 300 000 eiro.

Valsts garantē ikvienam noguldījumu piesaistītāja klientam Noguldījumu garantiju likumā noteikto atlīdzību neatkarīgi no tā, vai konkrētajā brīdī Noguldījumu garantiju fondā (NGF) ir pietiekami līdzekļi.

Saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu gadījumos, kad līdzekļi nav pietiekami, ar FKTK starpniecību tie tiek nodrošināti, aizņemoties no Latvijā reģistrētas bankas vai ārvalsts bankas filiāles Latvijā, bet, ja līdzekļu joprojām nepietiek, aizņemoties no Valsts kases.

2016. gada nogalē noguldītāju, kuru noguldījumi nepārsniedza 100 000 eiro, bija 70%¹² no visiem noguldītājiem Latvijas bankās, līdz ar to NGF garantēja 100% noguldījumu atmaksu 2.19 milj. noguldītāju.

Saskaņā ar Noguldījumu garantiju likumu noguldījumu piesaistītāji (bankas un krājaizdevu sabiedrības) vienu reizi ceturksnī veic NGF maksājumu, kura apmērs ir 0.05% no garantēto noguldījumu vidējā atlikuma noguldījumu piesaistītājā iepriekšējā ceturksnī. Papildus FKTK nosaka katra konkrēta noguldījumu piesaistītāja maksājumam piemērojamo korekcijas koeficientu. Nosakot maksājumam piemērojamo korekcijas koeficientu, FKTK ņem vērā noguldījumu piesaistītāja kapitāla pietiekamības, likviditātes un lielo riska darījumu rādītājus, noguldījumu piesaistītāja kredītportfeļa kvalitāti iepriekšējā kalendārajā gadā, kā arī noguldījumu piesaistītāja komercdarbības plānu un stratēģiju. Noguldījumu piesaistītāji maksājumus par 2016. gadu NGF veica 16.308 milj. eiro apmērā.

FKTK 2016. gadā nodrošināja NGF līdzekļu uzkrāšanu un pārvaldīšanu, un gada beigās NGF kontā Latvijas Bankā bija 133.251 milj. eiro.

FKTK nodrošina NGF uzskaiti, kas ietver finanšu pārskatu sagatavošanā izmantojamo nozīmīgāko FKTK finanšu grāmatvedības principu, kurš atbilst Starptautisko publiskā sektora grāmatvedības

¹² Kopējais noguldītāju skaits 31.12.2016. bija 3 126 147, segto – 2 191 172.

standartu pamatnostādnēm par grāmatvedības un finanšu pārskatu sniegšanu publiskā sektora vienībām, aprakstu. Ar NGF 2016. gada finanšu pārskatiem un neatkarīgu revidentu ziņojumu var iepazīties FKTK mājaslapā <http://www.fktk.lv/lv/statistika/valsts-garantiju-fondi.html>.

NGF ir pirmās kārtas prasījuma tiesības pret likvidējamo banku izmaksāto garantēto atlīdzību apmērā, bet pret likvidējamām vai maksātnespējīgām kooperatīvajām krājaizdevu sabiedrībām – nenodrošināto kreditoru prasījuma tiesības izmaksāto garantēto atlīdzību apmērā.

Garantēto atlīdzību izmaksas AS "TRASTA KOMERCBANKA" noguldītājiem

FKTK 2016. gada martā konstatēja noguldījumu nepieejamību AS "TRASTA KOMERCBANKA" (TKB). Tiesības saņemt garantēto atlīdzību bija **5958** TKB noguldītājiem ar kopīgo noguldījumu apmēru 62.7 milj. eiro. Garantēto atlīdzību izmaksas tika sāktas 8. darba dienā pēc noguldījumu nepieejamības iestāšanās, negaidot likumā noteikto maksimālo dienu skaitu (30 darba dienas). Pēc TKB licences anulēšanas bankai bija pietiekami likvidie aktīvi, lai nodrošinātu visu garantēto atlīdzību klientiem.

95.4% TKB noguldītāju garantiju sistēma noguldījumus sedza 100% apmērā.

FKTK pieņēma lēmumu uzdot garantēto atlīdzību izmaksas veikt TKB no bankas pašas līdzekļiem, ņemot vērā:

a) Noguldījumu garantiju likuma 25. panta noteikumu, ka garantēto atlīdzību no noguldījumu piesaistītāja un noguldījumu garantiju fonda līdzekļiem var izmaksāt ar tā noguldījumu piesaistītāja starpniecību, kuram iestājusies noguldījumu nepieejamība;

3. tabula.

TKB noguldītājiem garantēto atlīdzību (GA) izmaksas nodrošinājums 31.12.2016.

	NOGULDĪTĀJU SKAITS	GA SUMMA (EIRO)	SAŅĒMUŠĪ GA (SKAITS)	GA IZMAKSA (EIRO)	NESAŅĒMTĀS GA ĪPATSVARS, %
TKB	5658	62 717 728	2745	53 505 279	14.7

Apdrošināto aizsardzības fonds

Apdrošināto aizsardzības fonda (AAF) līdzekļus veido apdrošināšanas sabiedrību atskaitījumi 0.1% apmērā no to bruto apdrošināšanas prēmiju kopsummas, kuras saņemtas no fiziskajām personām par likumā norādītajiem apdrošināšanas veidiem. Kopš AAF darbības sākuma tā līdzekļi garantēto atlīdzību izmaksai ir izmantoti 12.3 tūkst. eiro apmērā.

Tā kā 2016. gada beigās AAF līdzekļu apjoms bija pārsniedzis Apdrošināšanas un pārapdrošināšanas likuma 288. pantā noteikto apjomu, FKTK 2016. gadā apturēja iemaksas AAF. 2016. gada beigās AAF bija uzkrāti 18.322 milj. eiro.

Atlīdzības izmaksu apdrošinātāja saistību nepildīšanas gadījumā var saņemt tikai apdrošinājuma ņēmējs, kurš ir fiziska persona:

1) dzīvības apdrošināšanā – 100% apdrošināšanas atlīdzības apmērā, bet ne vairāk kā 14 230 eiro vienam apdrošinājuma ņēmējam, izņemot apdrošināšanu

saistībā ar tirgum piesaistīto dzīvības apdrošināšanas līgumu;

2) pārējos likumā minētajos apdrošināšanas veidos – 50% apdrošināšanas atlīdzības apmērā, bet ne vairāk kā 2850 eiro vienam apdrošinājuma ņēmējam.

Ja AAF nepietiek līdzekļu apdrošināšanas atlīdzības izmaksai saskaņā ar Apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas likumu, FKTK var noslēgt aizdevuma līgumu par trūkstošās summas aizņemšanos no vienas vai vairām bankām vai apdrošinātājiem.

Finanšu instrumentu tirgus klientu (ieguldītāju) aizsardzība

Ieguldītāju aizsardzības sistēmas pamatā ir ieguldītāju aizsardzības likums. Kompensācija vienam ieguldītājam tiek aprēķināta par neatgriezeniski pazudušiem finanšu instrumentiem vai zaudējumiem, ko radījis neizpildīts ieguldījumu pakalpojums.

” Kompensācija vienam ieguldītājam ir 90% no neatgriezeniski pazudušo finanšu instrumentu vērtības vai zaudējumiem, ko radījis neizpildīts ieguldījumu pakalpojums, bet ne vairāk kā 20 000 eiro.

Kompensāciju izmaksu nodrošina FKTK, bet kompensāciju izmaksas uzraudzību veic FKTK Konsultatīvā finanšu un kapitāla tirgus padome.

Līdzekļus kompensāciju izmaksai nodrošina sistēmas dalībnieki jeb juridiskās personas, kas noteiktā kārtībā saņēmušas FKTK atļauju (licenci) ieguldījumu pakalpojumu sniegšanai. Gada laikā šo līdzekļu kopsumma nedrīkst pārsniegt 4% no kopējā sistēmas dalībnieku finanšu instrumentu portfeļa vērtības. Katra sistēmas dalībnieka maksājumus kompensāciju nodrošināšanai nosaka proporcionāli tā daļai kopējā sistēmas dalībnieku finanšu instrumentu portfelī. Ja ar sistēmas dalībnieku maksājumiem nepietiek, lai izmaksātu kompensācijas saskaņā ar ieguldītāju aizsardzības likumu, FKTK ir tiesības ņemt aizņēmumu kompensāciju izmaksai.

Finanšu stabilitātes nodevas administrēšana

Finanšu stabilitātes nodevu maksā Latvijas Republikā reģistrētās bankas un to filiāles dalībvalstīs un ārvalstīs, kā arī dalībvalstīs un ārvalstīs reģistrēto banku filiāles Latvijas Republikā. Saskaņā ar Finanšu stabilitātes nodevas likuma 6. panta pirmo daļu finanšu stabilitātes nodevas administrēšanu veic FKTK.

Pildot šo pienākumu, FKTK 2016. gadā veica ne tikai šīs nodevas nomaksas kontroli, bet arī sadarbībā ar Finanšu ministriju sagatavoja nodevas maksātājiem speciālus finanšu stabilitātes nodevas par 2015. gadu aprēķināšanas noteikumus, kas bija nepieciešami, lai nodrošinātu pāreju no nodevas aprēķināšanas kārtības, kāda bija spēkā līdz 2015. gada 30. jūnijam, uz kārtību, kāda stājās spēkā 2015. gada 1. jūlijā pēc grozījumiem Noguldījumu garantiju likumā, kuri ietekmēja finanšu stabilitātes nodevas aprēķināšanas kārtību.

Ņemot vērā šīs tiesību aktu izmaiņas, finanšu stabilitātes nodeva par 2016. gadu tika iekasēta 8.9 milj. eiro apmērā, kas ir par 118% vairāk nekā par 2014. gadu.

SADARBĪBA

Starptautiskā sadarbība

Starptautiskās sadarbības jomā FKTK prioritāte joprojām ir līdzdarboties norisēs Eiropas reģionā. Ņemot vērā, ka aizvien lielāku nozīmi ieņem dalība VUM un Eiropas finanšu uzraudzības iestādēs, FKTK aktīvu līdzdalību ES Padomes un Eiropas Komisijas komitejās saglabāja tikai pie Latvijas finanšu tirgum būtiskiem projektiem. Tāpat kā citus gadus FKTK turpināja veiksmīgi sadarboties ar uzraudzības iestādēm valstīs, kurām ir pārrobežu sadarbība ar Latviju. 2016. gads iezīmējās ar to, ka noslēdzās sarunas par Latvijas iestāšanos OECD.

2016. gadā notika noslēdzošās sarunas Investīciju komitejā, Korporatīvās pārvaldības komitejā, kā arī OECD Kukuļošanas apkarošanas starptautiskajos biznesa darījumos darba grupā, kur būtiska loma sarunu pabeigšanā bija FKTK paveiktajam darbam un uzņemtajām saistībām.

Līdzdalība ES Padomes un Eiropas Komisijas darbā finanšu pakalpojumu jomā

Pārskata gadā FKTK eksperti aktīvi iesaistījās nacionālo pozīciju izstrādē attiecībā uz finanšu sektora regulējuma jautājumiem, kas tika skatīti ES Padomes Finanšu pakalpojumu un Komerctiesību darba grupās, lai gan klātienē ES Padomes un Eiropas Komisijas

darba grupu sanāsmēs piedalījās galvenokārt to priekšlikumu apspriešanā, kas ir būtiski Latvijas finanšu sektoram, piemēram, kredītiestāžu kapitāla prasību regulas un direktīvas pārskatīšana, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas direktīvas pārskatīšana, Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmas izveide u.c.

2016. gadā ES līmenī tika panākta vienošanās par direktīvu par arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību, kā arī par grozījumiem akcionāru direktīvā. Savukārt kā jaunas iniciatīvas Eiropas Komisija publicē priekšlikumus attiecībā uz grozījumiem kredītiestāžu kapitāla prasību un darbības atjaunošanas un neregulējuma ietvaros, grozījumiem direktīvā par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas vai terorisma finansēšanas novēršanu un grozījumiem regulā par Eiropas riska kapitāla fondiem un regulā par Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondiem, kā arī priekšlikumus regulai par centrālo darījumu partneru atvērēšanas un neregulējuma režīmu.

Attiecībā uz ES priekšlikumiem finanšu pakalpojumu jomā, kas 2016. gada laikā netika noslēgti, plānots, ka līdz 2017. gada beigām ES Padome, Eiropas Parlaments un Eiropas Komisija varētu vieneties par tādiem priekšlikumiem tiesību aktos kā priekšlikums regulai par Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu, priekšlikums attiecībā uz grozījumiem direktīvā par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas vai terorisma finansēšanas novēršanu, priekšlikums regulai par prospektu, kurš jāpublicē, publiski piedāvājot vērtspapīrus vai atļaujot to tirdzniecību, un priekšlikums regulai par naudas tirgus fondiem. Prioritāte būs arī

2016. gada nogalē publicētā priekšlikuma attiecībā uz grozījumiem kredītiestāžu kapitāla prasību ietvarā apstiprināšana.

Kā katru gadu, arī 2017. gadā Eiropas Komisija sadarbībā ar Eiropas uzraudzības iestādēm turpinās apjomīgo darbu pie deleģēto un īstenošanas pasākumu izstrādes (sk. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-reforms-and-their-progress/regulatory-process-financial-services/regulatory-process-financial-services_en).

Dalība Eiropas uzraudzības iestāžu darbā

Eiropas Savienības finanšu un kapitāla tirgus uzraudzības un regulatorās vides noteikšanā piedalās vairākas institūcijas, un katrai no tām ir savi specifiski uzdevumi un mērķi. Eiropas uzraudzības iestādes (Eiropas Banku iestāde (EBI), Eiropas Apdrošināšanas un aroda pensiju iestāde (EAAPI), Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestāde (EVTI) un Eiropas Sistēmisko risku kolēģija (ESRK)) izstrādā tehniskos standartus, vadlīnijas un ieteikumus, lai noteiktu vienādas regulējošās prasības visā Eiropā.

”Tā kā Latvija ir Eiropas Savienības dalībvalsts un daļa no Eiropas finanšu un kapitāla tirgus, arī FKTK aktīvi piedalās visu Eiropas uzraudzības iestāžu darbā. Tikai aktīvi piedaloties un paužot Latvijas interesēm atbilstošu viedokli, ir iespējams panākt, ka Latvijas viedoklis tiek sadzirdēts un mums rodas iespēja ietekmēt Eiropas uzraudzības politikas un prakses veidošanu.

Latvijai kā mazai valstij ir būtiski izteikt viedokli par izstrādājamā regulējuma ietekmi uz maziem finanšu tirgiem un censties panākt, ka tas tiek sabalansēts tādā mērā, lai būtu noderīgs un attīstību veicinošs ne tikai lielajām, bet arī mazajām valstīm. Saistībā ar dažādām jaunām iniciatīvām, tirgus attīstības tendencēm un jauniem produktiem arī Eiropas finanšu uzraudzības iestāžu darbs ir apjomīgs.

Arī 2016. gadā EBI turpināja darbu pie Eiropas banku sektora vienotā noteikumu kopuma (*Single Rulebook*) izveides. EBI fokusējās uz projektu izstrādi maksājumu pakalpojumu jomā, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un teroristu finansēšanas novēršanas jomā, kā arī uz kredītriska ietvara uzlabošanu. Tāpat EBI iesaistījās vienotas izpratnes un piemērošanas veicināšanā par starptautisko finanšu pārskatu standartu Nr. 9. Lai veicinātu uzraudzības

konverģenci, darbs notika pie uzraudzības pārbaudes un novērtējuma procesa pilnveides, kā arī pie jaunā Eiropas krīzes pārvaldības ietvara ieviešanas pilnveides. Papildu informāciju par EBI darbību var iegūt vietnē www.eba.europa.eu.

EAAPI

2016. gadā spēkā stājās normatīvo aktu ietvars, kas tika izveidots, ieviešot *Maksātspējas II* direktīvu. Pirmajā *Maksātspējas II* darbības gadā EAAPI galveno uzmanību pievērsa īstenošanas uzraudzībai, kā arī pārskatu datu kvalitātes pārbaudei, apkopošanai un datu apmaiņas sistēmas ar nacionālajām uzraudzības iestādēm izveidei. Notika darbs pie *PRIP* un apdrošināšanas izplatīšanas direktīvas ieviešanai nepieciešamo tehnisko standartu izstrādes. Tāpat EAAPI pastāvīgi pārraudzīja un novērtēja apdrošināšanas un pensiju nozares stabilitātes riskus, nozares ievainojamību, lai veicinātu vai koordinētu uzraudzības darbību nepieciešamības gadījumā. Tika sagatavoti atbilstoši ziņojumi ESRK. Papildu informāciju par EAAPI darbību var iegūt vietnē <https://eiopa.europa.eu>.

EVTI 2016. gadā turpināja aktīvu darbu pie Eiropas finanšu instrumentu tirgus vienotā noteikumu kopuma pilnveides. EVTI prioritātes bija uzraudzības konverģence, risku novērtēšana, vienotā noteikumu

kopuma izveide un tiešā uzraudzība pār kredītreitingu aģentūrām un darījumu reģistriem. Pārskata gadā turpinājās apjomīgs darbs pie jauno ES direktīvu un regulu (piemēram, par finanšu instrumentu tirgiem, tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, kredītreitingu aģentūrām, centrālajiem vērtspapīru depozitārijiem u.c.) ieviešanas, izstrādājot virkni tehnisko standartu projektu vai sniedzot priekšlikumus par Eiropas Komisijas deleģētajiem aktiem. 2016. gadā turpinājās darbs arī pie diviem apjomīgiem informācijas tehnoloģiju projektiem, lai izveidotu datu bāzi informācijas centralizētai savākšanai un uzturēšanai par ārpusbiržas darījumiem ar atvasinātajiem finanšu instrumentiem, kā arī finanšu instrumentu atsauces datu bāzi. Papildu informāciju par EVTI darbību var iegūt vietnē www.esma.europa.eu.

ESRK pārskata gadā turpināja darbu, kas vērsts uz stabilas makrouzraudzības sistēmas darbību visā ES, identificējot sistēmiskos riskus, kas apdraud ES finanšu sistēmu, un veica pasākumus, lai tos novērstu. Tāpat ESRK analizēja un apkopoja informāciju par dalībvalstu ieviestajiem makroprudenciālajiem instrumentiem. Dalībvalstu paziņojumus par šiem instrumentiem, kā arī citu papildu informāciju par ESRK var skatīt vietnē www.esrb.europa.eu.

21. attēls.

2016. gadā biežāk lietotie termini, sadarbojoties ar Eiropas institūcijām



Sadarbība ar citu valstu uzraudzības iestādēm

Lai nodrošinātu finanšu sektora uzraudzību un stabilitāti, liela nozīme ir sadarbībai ar citu valstu finanšu sektora uzraudzības iestādēm. Veicot ikdienas pienākumus, sadarbība notiek ar to valstu uzraudzības iestādēm, kuru finanšu iestādes ir iesaistītas pārrobežu pakalpojumu sniegšanā. Divpusējās sadarbības un informācijas apmaiņas veicināšanai starp uzraudzības iestādēm tiek noslēgti informācijas apmaiņas un sadarbības līgumi, savukārt ar EEZ valstu finanšu

sektora uzraudzības iestādēm sadarbība un informācijas apmaiņa var notikt bez sadarbības līgumu noslēgšanas. Visi noslēgtie divpusējie un daudzpusējie sadarbības līgumi ir pieejami FKTK mājaslapā.

Lai apmainītos ar informāciju par finanšu sektora attīstības tendencēm un aktualitātēm uzraudzības jautājumos, FKTK vadība turpināja iepriekšējo gadu pieredzi Starptautiskā Valūtas fonda gada sanāksmes laikā organizēt tikšanās ar ASV valsts pārvaldes un finanšu uzraudzības iestāžu pārstāvjiem.

KOMUNIKĀCIJA AR SABIEDRĪBU UN KLIENTU IZGLĪTOŠANA

Turpinot iesākto stratēģisko virzību, lai nodrošinātu atvērtu un proaktīvu pieeju sabiedrības informēšanai par FKTK darbību, funkcijām un lomu, kā arī veicinātu klientu izpratni par finanšu pakalpojumiem un to riskiem, FKTK sniedza plašu informāciju par aktuālajiem jautājumiem. 2016. gadā FKTK dažādos Latvijas medijos ir tikusi minēta 4269 reizes, kas ir par 27% vairāk nekā iepriekšējā gadā (2015. gadā 3360 reizes). FKTK eksperti snieguši vairāk nekā 100 interviju Latvijas un starptautiskajiem plašsaziņas līdzekļiem, kā arī izplatījuši 132 paziņojumus plašsaziņas līdzekļiem par FKTK padomes pieņemtajiem lēmumiem, regulējošo prasību aktualitātēm, finanšu tirgus dalībnieku darbību un citiem jautājumiem.

”Komunikācijas daļa pārskata gadā organizēja trīs mediju pasākumus: banku darbības aktualitātes 2015. gadā; AS ”TRASTA KOMERCBANKA” licences anulēšana; ASV neatkarīgās pārbaudes noslēgums 12 Latvijas bankās, kas orientējas uz starptautisko klientu apkalpošanu.

2016. gadā FKTK organizēja arī plašu mediju kampaņu – ceturto Finanšu izglītības nedēļu.

Ikgadējais SKDS pētījums par Latvijas iedzīvotāju uzticēšanos finanšu institūcijām liecina, ka 2016. gada laikā nedaudz pieaudzis iedzīvotāju informētības līmenis par FKTK kā finanšu uzrauga darbību. 2016. gada laikā palielinājusies arī iedzīvotāju informētība par garantēto

atlīdzību līdz 100 000 eiro, kas pienākas Latvijas kredītiestāžu un krājaizdevu sabiedrību klientiem gadījumā, ja iestājas noguldījumu nepieejamība. Ja 2016. gada sākumā 48.6% iedzīvotāju atzina, ka zina par garantēto atlīdzību, tad 2016. gadā tie bija jau par 13% vairāk (55% respondentu). Jāuzsver, ka iedzīvotāji ar augstāko izglītību un lielākiem ienākumiem ir labāk informēti par garantēto atlīdzību – vairāk nekā 65% respondentu. Uzticēšanos un zināšanu par valsts garantijām pieaugumu, visticamāk, veicinājusi pieredze, ka pēc AS ”TRASTA KOMERCBANKA” licences anulēšanas 2016. gada martā 95.4% TKB noguldītāju garantiju sistēma noguldījumus sedza 100% apmērā.

FKTK turpināja pastāvīgu divvirzienu komunikāciju arī sociālajos tīklos – uzturot oficiālo kontu ”@FKTK_LV” mikroblogošanas vietnē ”Twitter”, kā arī ”Youtube” un ”Slideshare”. 2016. gadā ceturtais Finanšu izglītības nedēļas laikā FKTK izveidoja arī lapu ”FKTK Klientu skola” sociālajā vietnē ”Facebook”, lai informētu un veidotu dialogu ar sabiedrību par finanšu prātības aktuālajiem tematiem.

Iedzīvotājiem FKTK mājaslapā ir pieejams arī interaktīvais rīks BANKU KOMPASS, kurā jebkurš interesents var salīdzināt Latvijas komercbanku galvenos ceturkšņa darbības rādītājus.

2016. gadā nozīmīgākie temati, kuru skaidrošanai Komunikācijas daļa veltījusi visvairāk resursu un/vai guvuši plašāku publicitāti plašsaziņas līdzekļos, bija:

- FKTK vadības maiņa 2016. gada sākumā;
- AS ”TRASTA KOMERCBANKA” licences anulēšana 2016. gada 3. martā un valsts garantētās atlīdzības

izmaksas kārtība bankas noguldītājiem;

- iestāšanās Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā jeb OECD un pozitīva atzinuma nodrošināšana noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā;
- FKTK Atbilstības kontroles departamenta izveide 2016. gada aprīlī;
- Banku klientu anketēšana politiski nozīmīgu personu noskaidrošanai, ņemot vērā izmaiņas Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likumā;
- FKTK piemērotās sankcijas – soda nauda vai brīdinājums – septiņām kredītiestādēm.

Finanšu pratības aktivitātes

Viens no FKTK stratēģiskās darbības prioritārajiem virzieniem ir iedzīvotāju finanšu pratības pakāpeniska veicināšana, nodrošinot nacionālo aktivitāšu koordināciju, pārstāvniecību OECD darba grupā *International Network on Financial Education* (INFE), kā arī pētniecisko darbību šajā jomā.

Finanšu pratības stratēģijas ieviešana

2016. gadā tika vērtēts "Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības stratēģijas 2014–2020" (Stratēģija) ieviešanas otrais jeb 2015. gads.

” Indikatoru analīze parādīja, ka tiek īstenota visu stratēģisko mērķu izpilde, turpinot iepriekš sāktu pozitīvo virzību – mājsaimniecību kopējie uzkrājumi bija palielinājušies, kaut arī ne tik strauji kā iepriekš, sasniedzot 8.6 mljrd. eiro, no jauna bija noslēgti vairāk nekā 9 tūkst. uzkrājošās dzīvības apdrošināšanas līgumu, privāto pensiju plānu dalībnieku skaita pieaugums 2015. gadā bija piecu gadu laikā straujākais, auga arī risku apdrošināšanas prēmiju apmērs uz vienu iedzīvotāju.

Šajā gadā tika sasniegts optimālais (0.9) līdzsvars mājsaimniecību kredītu un noguldījumu attiecībā jeb 99% naudas izteiksmē kredītu kopsumma pret mājsaimniecību noguldījumu kopsummu (100%).

Finanšu izglītības nedēļa 2016

Arī šajā gadā vienlaikus ar *Child and Youth Finance International* rīkoto piekto *Globālo naudas nedēļu* (*Global Money Week*) FKTK kopā ar partneriem rīkoja jau ceturto Finanšu izglītības nedēļu (FIN 2016) Latvijā, lai popularizētu finanšu pratību. FIN 2016 devīze bija "Ceļojums finanšu pratībā 2016", un tās laikā pirmo reizi finanšu pratības talismans – vides objekts krājkase Gudrīte – ceļoja uz diviem Latvijas novadiem – Jelgavu

un Talsiem –, kur FKTK un partneri iedzīvotājiem organizēja pazīstamu novadnieku *Iedvesmas lekcijas* finanšu pratībā, kā arī vietējo ekspertu un pašvaldības diskusijas kopīgu aktivitāšu veicināšanai. Par finanšu pratības partneriem šajā gadā kļuva arī Talsu novada pašvaldība, Jelgavas dome un Zemgales reģiona kompetenču attīstības centrs. Līdztekus partneru aktivitātēm FIN 2016 lekcijas un praktiskās nodarbības Latvijas pamatskolās, vidusskolās un augstskolās notika visu gadu.

KLIENTU SKOLAS attīstība un mūžizglītības aktivitātes

Kopš 2014. gada FKTK izglītojošais vortāls *KLIENTU SKOLA* tiek attīstīts, sagatavojot un izvietojot papildu mācību materiālus sadaļā *Klientu Ābece*, kurā tiek skaidroti visi aktuālie temati un jēdzieni, kas attiecas uz finanšu pratību. 2016. gadā sadaļā pievienoti apmēram 20 jauni skaidrojoši materiāli. Šajā gadā *KLIENTU SKOLA* sniegusi 25 (2015. gadā – 36) izvēstas konsultācijas pa e-pastu. Papildus tam *KLIENTU SKOLA* tika popularizēta arī laikraksta "Latvijas Avīze" FKTK rubrikā, kur sešās publikācijās skatīti temati par negatīvo procentu likmi, *Brexit* ietekmi uz finansēm, kontu reģistru, darījumu atbilstības kontroles pastiprināšanu, e-drošību u.c. 2016. gada nogalē iedibināta jauna *KLIENTU SKOLAS* aktivitāte – regulāras lekcijas Nacionālajā bibliotēkā jeb "Finanšu pratība Gaismas pilī".

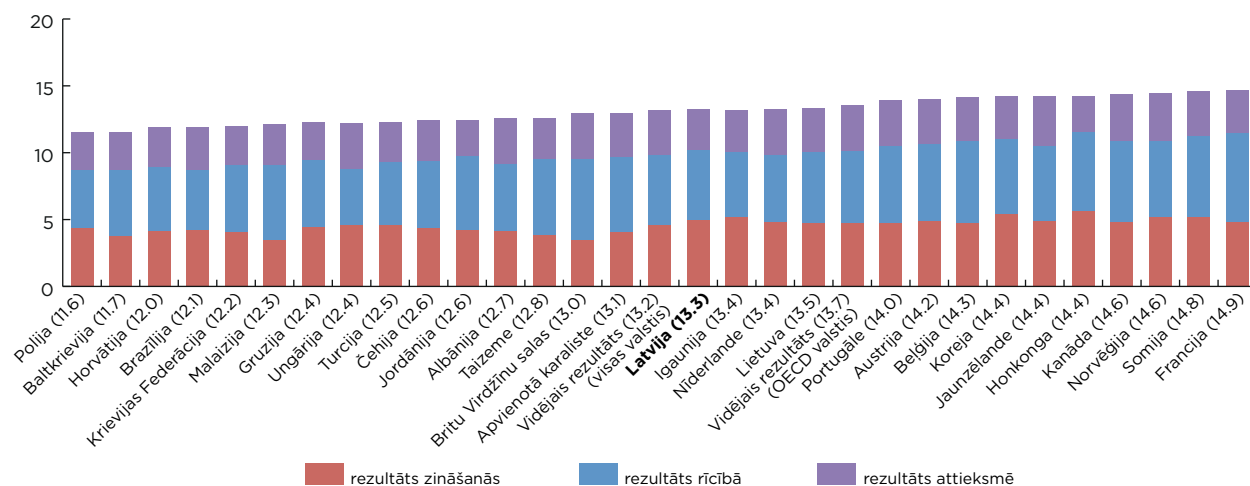
Kā būtisks notikums mūžizglītības veicināšanā attiecībā uz finanšu pratību vērtējams FKTK un partneru darba grupas sagatavotais dokumenta projekts "Pamata

kompetenču standarts finanšu pratībā pieaugušajiem", kas balstīts pasaules attīstīto valstu pieejā sabiedrības finanšu pratības pilnveides jautājumiem – OECD INFE finanšu pratības kompetenču ietvarā (2016). Standartu plānots apstiprināt un publiskot 2017. gada 1. ceturksnī. Arī šajā gadā FKTK eksperti sniedza savu ieguldījumu skolotāju tālākizglītošanā par aktuāliem tematiem gan Banku augstskolas ikgadējā seminārā, gan Latvijas Bankas seminārā ekonomikas un sociālo zinību skolotājiem.

22. attēls.

Finanšu zināšanas, attieksme un rīcība

Kopējais rezultāts: respondenti kārtoti pēc iegūto punktu skaita skalā no 0 līdz 21 punktam



Piezīme: Vidējais rezultāts gan visās valstīs, gan OECD valstīs atspoguļo šajā grupā vidējo aprēķinu, kurā katrai piederīgai valstij šai grupai ir vienlīdz liels svars.

OECD INFE finanšu pratības pētījums

Latvijas finanšu pratības aptaujas (2014, 2015) ir veiktas saskaņā ar OECD metodoloģiju, līdz ar to dati bija iekļaujami OECD pirmajā starptautiskajā iedzīvotāju finanšu pratības pētījumā (30 valstis, 17 – OECD dalībvalstis) 2016. gadā. Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības kopējais vērtējums ir tuvu OECD valstu vidējam vērtējumam līdzās Nīderlandei, Lietuvai un Igaunijai.

Atsevišķi tika vērtētas iedzīvotāju finanšu zināšanas, praktiskā rīcība un attieksme. Tieši finanšu zināšanās Latvijas iedzīvotāji saņēma augstāko vērtējumu, pat virs OECD valstu vidējā kopvērtējuma vienā grupā ar Nīderlandi, Igauniju, Somiju, Honkongu, Koreju, Austriju, Norvēģiju un Jaunzēlandi, kamēr kategorijā – attieksme un praktiskā rīcība – saņēma salīdzinoši zemu vērtējumu. OECD INFE rekomendācija Latvijai un Igaunijai: "Dažās OECD valstīs ar augstāko finanšu zināšanu līmeni, piemēram, Latvijā un Igaunijā, ir salīdzinoši zemāks kopējais finanšu pratības līmenis praktiskās rīcības trūkuma dēļ. Šīm valstīm ir jāmeklē risinājumi finansiālās uzvedības maiņai, lai nostiprinātu iedzīvotāju finanšu pratību."

Pastāvīgajai darba grupai, kas nodrošina nacionālās stratēģijas ieviešanu, turpmāk jāmeklē risinājumi, kā pakāpeniski mainīt sabiedrības attīstībai un ilgtspējai traucējošus uzvedības modeļus finanšu jomā.

Twitter: [@FKTK_LV](https://twitter.com/FKTK_LV)

Youtube: [@FKTKLatvija](https://www.youtube.com/channel/UCFKTKLatvija)

Slideshare: [@FKTK_LV](https://www.slideshare.net/FKTK_LV)

Facebook: [@Klientuskola](https://www.facebook.com/Klientuskola)

Mājaslapa: www.fktk.lv

Izglītojošs vortāls: www.klientuskola.lv

2017. GADA SVARĪGĀKIE UZDEVUMI

Finanšu tirgus dalībnieku uzraudzības īstenošanai svarīgākie 2017. gadam izvirzītie UZDEVUMI UZRAUDZĪBAS JOMĀ

KREDĪTIESTĀŽU UZRAUDZĪBĀ:

- banku stratēģiju, biznesa modeļu un pelnītspējas vērtēšana, fokusējoties uz risku uzņemšanās, ilgtspējas un pelnītspējas līdzsvarošanu;
- atbilstības un risku pārvaldīšanas funkciju stiprināšana, pievēršot uzmanību banku stresa testu veikšanas procesiem un efektivitātei, DAP pilnveidošanai un piemērošanai praksē, pārskatu kvalitātei;
- kredītriska un uzkrājumu pietiekamības novērtēšana, galveno uzmanību pievēršot problemātiskajiem kredītiem (kavētie, pārstrukturētie) un kredītu atgūšanas procesam. Vienlaikus uzraudzības redzeslokā būs 9. Starptautiskā finanšu pārskatu standarta (IFRS 9) ieviešanas pasākumi un banku gatavība tiem.

FINANŠU INSTRUMENTU TIRGUS UZRAUDZĪBĀ:

- ieguldījumu pakalpojumu sniedzēju uzraudzības procesa pilnveidošana atbilstoši jaunajām ES Finanšu instrumentu tirgu direktīvas (MiFID II) un Finanšu instrumentu tirgu regulas (MiFIR) prasībām;
- jaunu informācijas sistēmu (TREM2, FIRDS, TRACE u.c.) ieviešana un esošo sistēmu (piem., Oficiālā obligātās informācijas centralizētās glabāšanas sistēma) pilnveide, lai nodrošinātu aktuālo ES tiesību aktu prasību izpildi un iekļautos vienotā ES finanšu instrumentu tirgus uzraudzības un pārskatāmības infrastruktūrā;

- centrālā vērtspapīru depozitārija pārliecēšanas procesa nodrošināšana atbilstoši ES regulas prasībām. FKTK ir saņēmusi iesniegumu centrālā vērtspapīru depozitārija licences saņemšanai, kas paredz Latvijā reorganizācijas ceļā izveidot kompāniju *Nasdaq CSD SE*, apvienojot akciju sabiedrību "Latvijas Centrālais depozitārijs", AS *Eesti Väärtpaberikeskus* un *Akciné bendrovė "LIETUVOS CENTRINIS VERTYBINIŲ POPIERIŲ DEPOZITORIUMAS"*.

PENSIJU UN IEGULDĪJUMU UZRAUDZĪBAS JOMĀ:

- VFPS likuma grozījumu ietekmes uz VFPS līdzekļu pārvaldītāju darbību analīzes turpināšana (komisijas maksas aprēķina izmaiņas), kā arī Direktīvas par pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (UCITS V) nosacījumu attiecināšanas analīze. 2017. gadā arī IPAS jomā tiks veikts likuma grozījumu ietekmes izvērtējums uz IF darbību, kas saistīta ar UCITS V direktīvas nosacījumu ieviešanu normatīvajos aktos.

ATBILSTĪBAS UZRAUDZĪBAS JOMĀ:

- Atbilstības kontroles departamenta speciālisti sekos līdzi, cik sekmīgi kredītiestādes, kuras koncentrējas uz ārvalstu klientu apkalpošanu, realizē FKTK noteiktos korektīvos pasākumus un kā tiek veikti nepieciešamie pasākumi trūkumu novēršanai pēc 2016. gadā ASV konsultāciju uzņēmumu veiktās neatkarīgās pārbaudes;
- tiks nodrošināta dalība valsts MONEYVAL (FATF) novērtējuma procesā par FATF rekomendāciju izpildi;

Finanšu sektora REGULĒJUMA PILNVEIDOŠANA ir viena no FKTK stratēģiskajām prioritātēm, tāpēc FKTK darba plānā ir iekļauta virkne projektu, kas attiecas faktiski uz visiem FKTK uzraudzībā esošiem finanšu tirgus segmentiem. Saistībā ar plānotajiem jauninājumiem regulējošo prasību jomā FKTK speciālisti 2017. gadā:

- aktīvi iesaistīsies Eiropas Komisijas Kapitāla prasību direktīvas (CRD) un Kapitāla prasību regulas (CRR) grozījumu priekšlikumu izskatīšanā, gatavojot pozīcijas Padomes darba grupas sēdēm, komentārus un priekšlikumus Prezidentūras materiāliem, lai veicinātu tāda regulējuma pieņemšanu, kas sniedz iespēju ņemt vērā Latvijas finanšu sektora specifiku;
- īstenos sagatavošanas pasākumus 9. Starptautiskā finanšu pārskatu standarta ieviešanai, apzinot problemātiskos jautājumus un pamatojoties uz ietekmes izvērtējumu, radīs risinājumus, t.sk. veiks grozījumus normatīvajos aktos;
- iesniegs Makrouzraudzības padomē (MAP) priekšlikumus par makrouzraudzības instrumentu piemērošanu atbilstoši identificētām strukturālo un ciklisko risku izmaiņu tendencēm;
- turpinās darbu pie Direktīvas par apdrošināšanas izplatīšanu prasību ieviešanas Latvijas normatīvajos aktos;
- turpinās darbu pie Direktīvas par arodpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju (AKUI) darbību un uzraudzību prasību ieviešanas Latvijas normatīvajos aktos;

- turpinās darbu pie Finanšu instrumentu tirgu direktīvas (MiFID II) prasību ieviešanas Latvijas normatīvajos aktos;
- piedalīsies savstarpējo aizdevumu kolektīvas finansēšanas platformu darbības normatīvā regulējuma izstrādē;
- turpinās ieviest Latvijas normatīvajos aktos Direktīvas par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū (PSD2) prasības;
- piedalīsies regulācijas smilšukastes (*regulatory sandbox*) risinājuma izstrādē inovatīvu finanšu pakalpojumu attīstības nodrošināšanai un starptautiskai *FinTech* nozares konkurētspējai.
- tiks turpināts darbs pie 4. Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas direktīvas prasību ieviešanas Latvijas normatīvajos aktos;
- tiks turpināts darbs, lai pilnveidotu normatīvo regulējumu un celtu uzraudzības efektivitāti NILLTFN jomā nebanku finanšu institūcijām, ņemot vērā to darbības specifiku un NILLTFN riskus.

Saistībā ar ES plānotajiem RISKU MAZINĀŠANAS PASĀKUMIEM (*Risk reduction measures*) FKTK speciālisti 2017. gadā:

- aktīvi iesaistīsies Eiropas Komisijas Banku atvērēšanas un noregulējuma direktīvas (BRRD) un Vienotā noregulējuma mehānisma regulas (SRMR) grozījumu priekšlikumu izskatīšanā;
- aktīvi iesaistīsies Eiropas Komisijas priekšlikuma nodibināt Eiropas noguldījumu apdrošināšanas sistēmu (*European deposit insurance scheme (EDIS)*) pavadošo dokumentu projektu izskatīšanā;
- gatavot pozīcijas Padomes darba grupas sēdēm, komentārus un priekšlikumus Prezidentūras materiāliem, lai veicinātu tāda regulējuma pieņemšanu, kas sniedz iespēju ņemt vērā Latvijas finanšu sektora specifiku.

FKTK PĀRVALDĪBA UN ORGANIZĀCIJA



PERSONĀLA POLITIKA

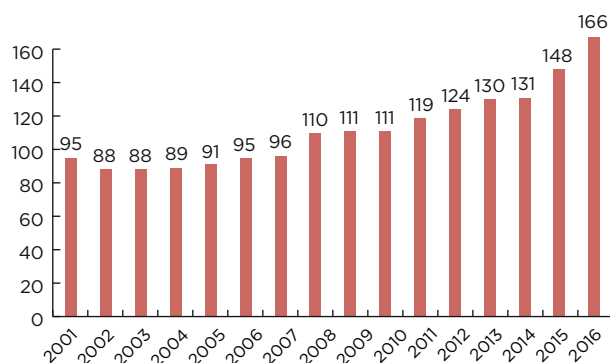
Augsti izglītots un profesionāls personāls ir svarīgākais FKTK resurss, kas nodrošina FKTK mērķu sasniegšanu un tālāku iestādes attīstību.

Personāla skaitliskais sastāvs un izmaiņas

2016. gadā FKTK amata vietu skaits palielinājās līdz 166 amata vietām. Pārskata gadā notika izmaiņas FKTK struktūrā – nolūkā stiprināt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomu, Finanšu integritātes daļas reorganizācijas rezultātā izveidots Atbilstības kontroles departaments ar piecām daļām: Banku uzraudzības daļa, Nebanku uzraudzības daļa, Darījumu uzraudzības daļa, Sankciju un atbilstības kontroles daļa un Normatīvā nodrošinājuma daļa. Savukārt, lai stiprinātu iekšējā audita, stratēģiskās un ikgadējās plānošanas, risku vadības, projektu vadības un iekšējās kontroles funkcijas, iekšējā audita un kvalitātes vadības daļas reorganizācijas rezultātā izveidota Iekšējā audita daļa un Stratēģiskās plānošanas un risku vadības daļa.

23. attēls.

Personāla skaita dinamika (2001–2016)



Vidējais nodarbināto skaits, ieskaitot ilgstošā prombūtnē esošos darbiniekus, 2016. gadā bija 155 darbinieki. 2016. gada 31. decembrī FKTK bija nodarbināti 160 darbinieki, t.sk.:

- 131 (82%) pamatdarbības veicēji un 29 (18%) atbalsta darbinieki;
- 111 (69%) valsts amatpersonas un 49 (31%) darbinieki;
- visi darbinieki bija intelektuālā darba veicēji.

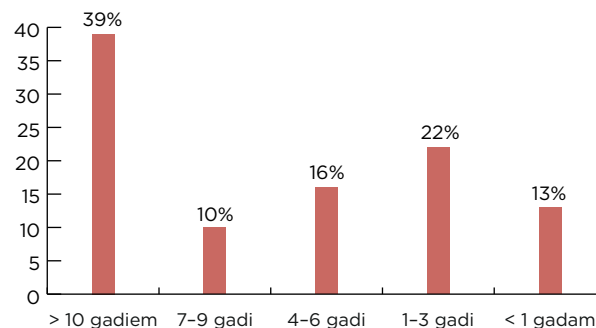
Personāla mainība 2016. gadā bija 3%. Pārskata gadā darbu FKTK sāka 24 darbinieki, t.sk. 20 darbinieki pamatdarbības un četri darbinieki atbalsta funkcijas nodrošināšanai, no kuriem viens darbinieks FKTK pieņemts darbā uz noteiktu laiku – ilgstošu darbinieka prombūtnes laiku (bērna kopšanas atvaļinājums). Pārbaudes laikam beidzoties, saskaņā ar izstrādāto adaptācijas perioda plānu, visi darbinieki saņēma pozitīvu vērtējumu un turpina darbu FKTK. 2016. gadā

FKTK pārtrauca darba attiecības ar 10 darbiniekiem, t.sk. ar vienu darbinieku, kurš bija pieņemts darbā FKTK uz ilgstošu darbinieka prombūtnes laiku (bērna kopšanas atvaļinājums). No deviņiem pastāvīgajiem darbiniekiem, kuri pārtrauca darba attiecības ar FKTK, trīs devās pensijā, pieci izvēlējās veidot karjeru privātajā sektorā, bet viens strādā ārvalstīs.

2016. gadā 87% darbinieku (139) FKTK strādāja ilgāk par vienu gadu, darba attiecībās ar FKTK 15 gadus, t.i., no iestādes izveidošanas brīža (2001. gadā), bija 31% (50) darbinieku, savukārt mazāk par gadu – 13% (21) darbinieku.

24. attēls

Personāla sadalījums pēc FKTK nostrādātā laika (%)

**Dienesta komandējumi**

2016. gadā 94 (57.3%) darbinieki tika norīkoti 440 dienesta komandējumos, t.sk.:

- 73 (44.5%) darbinieki regulāri piedalījās ES institūciju un Eiropas finanšu uzraudzības iestāžu (EBI, EAAP un EVTI) izveidoto darba grupu darbā;
- 9 (5.5%) darbinieki regulāri bija iesaistīti Eiropas Padomes darba grupu norises pasākumos;
- FKTK priekšsēdētājs kā Latvijas Republikas pārstāvis piedalījās Starptautiskā Valūtas fonda un Pasaules Bankas pavasara sanāksmē;
- 2 darbinieki kā eksperti Starptautiskā Valūtas fonda un Pasaules Bankas pavasara un rudens sanāksmju ietvaros tikās ar ASV finanšu uzraudzības iestādēm Vašingtonā un Ņujorkā.

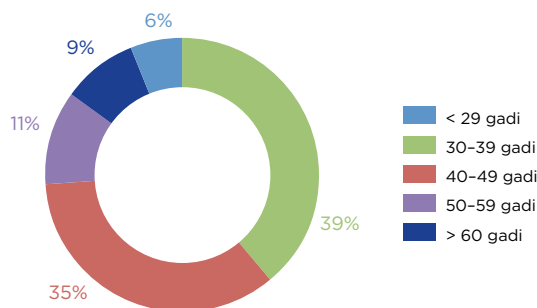
Personāla demogrāfiskais sadalījums un vecuma raksturojums

2016. gadā no visiem FKTK darbiniekiem 72% (115) bija sievietes un 28% (45) vīrieši. Personāla vecuma struktūru 2016. gadā raksturo šādi rādītāji: 6% (10) darbinieku bija vecumā līdz 29 gadiem, 40% (63) – vecumā no 30 līdz 39 gadiem, 35% (56) – vecumā no 40 līdz 49 gadiem un 19% (31) vecāki par 50 gadiem.

FKTK darbinieku vidējais vecums 2016. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, nav mainījies – 42 gadi.

25. attēls

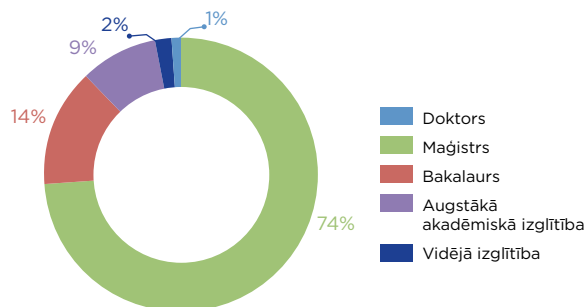
FKTK personāla sadalījums pa vecuma grupām (%)

**Personāla kvalifikācija**

2016. gadā 98% (157) FKTK darbinieku bija augstākā izglītība (t.sk. 74% ir ieguvuši maģistra grādu), bet 2% (3) – vispārējā vidējā vai vidējā profesionālā izglītība.

26. attēls.

Personāla kvalifikācijas paaugstināšana



Lai saskaņā ar FKTK stratēģiju nepārtraukti pilnveidotu FKTK darbības procesus, paaugstinātu darbības efektivitāti un produktivitāti, kā arī veiktu finanšu sektora, jo īpaši banku sektora uzraudzību, 86.3% FKTK darbinieku (138) paaugstināja kvalifikāciju, apmeklējot ar amata pienākumu veikšanu saistītas mācības Latvijā un ārvalstīs. Latvijā tika apmeklēti semināri, kas saistīti ar zināšanu pilnveidi likumdošanas, finanšu analīzes, risku pārvaldības, elektronisko maksājumu, iepirkumu vadības, NILLTFN jautājumos, fizisko personu datu aizsardzības, lietvedības, informācijas tehnoloģiju, prezentācijas un vadības prasmju jautājumos. Lai papildinātu zināšanas banku risku pārvaldības, stresa testu veikšanas metodikas un prakses, apdrošināšanas sektora kapitāla prasību *Maksātspēja II*, banku kapitāla prasību jeb *Bāzeles vienošanos par pašu kapitālu II (Basel Capital Accord II)* un citos ar finanšu uzraudzību saistītos jautājumos, 52 (32.5%) darbinieki apmeklēja seminārus ārvalstīs.

Personāla darba izpildes novērtēšana

2016. gadā saskaņā ar FKTK noteikto kārtību darba izpildes novērtēšanā (DIN) piedalījās 149 darbinieki – 27 struktūrvienību vadītāji (t.sk. trīs padomes locekļi) un 122 speciālisti. Darba izpildē tika vērtēti trīs kritēriji: izvirzīto mērķu sasniegšana, amata pienākumu izpilde un amatam nepieciešamās kompetences.

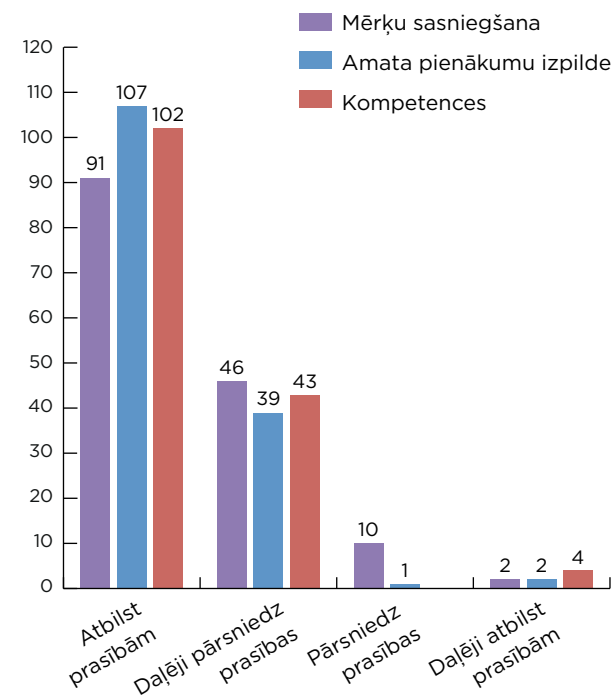
Visu kritēriju kopējo vērtējumu "Atbilst prasībām" saņēma 70% (104) darbinieku, "Daļēji pārsniedz prasības" – 29% (43) darbinieku, bet vērtējumu "Daļēji atbilst prasībām" – 1% (2) darbinieku. 2016. gadā neviens no darbiniekiem nesaņēma visu kritēriju kopējo

vērtējumu "Neatbilst prasībām".

Lielākā daļa darbinieku saņēma vērtējumu "Atbilst prasībām" arī par katru kritēriju atsevišķi – par izvirzīto mērķu sasniegšanu 61% (91) darbinieku, par amata pienākumu izpildi 72% (107) darbinieku un par amatam nepieciešamām kompetencēm 68% (102) darbinieku.

27. attēls.

DIN vērtējums dalījumā pa kritērijiem (skaits)



FKTK STRUKTŪRA





* Padomes loceklis(-e)



FKTK DARBĪBAS FINANSIĀLAIS NODROŠINĀJUMS

FKTK darbība 2016. gadā pilnībā tika finansēta no finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku maksājumiem. FKTK savas darbības nodrošināšanas budžeta ietvaros pārskata gadā pārvaldīja arī NGF un AAF, kā arī administrēja Finanšu stabilitātes nodevas un iemaksas vienotā noregulējuma fondā. NGF un AAF līdzekļi tiek izmantoti tikai to mērķiem, un no NGF un AAF līdzekļiem netiek atskaitīti līdzekļi to administrēšanas nolūkiem FKTK labā.

4. tabula.

FKTK darbības finansiālais nodrošinājums, 2015–2016, eiro

	2015. GADA FAKTISKĀ IZPILDE	2016. GADA FAKTISKĀ IZPILDE ¹³	PĀRSKATA GADA BUDŽETS	PĀRSKATA GADA BUDŽETA IZPILDE, %	FAKTISKĀS IZPILDES ĪPATSVARS KOPSUMMĀ, %
IEŅĒMUMI (+)	8 077 784	8 883 432	9 442 435	94	100
FINANŠU UN KAPITĀLA TIRGUS DALĪBNIEKU MAKSĀJUMI	8 057 039	8 866 355	9 432 435	94	100
AR MONETĀRO FINANŠU IESTĀŽU UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI	6 078 714	6 655 792	7 151 545	93	75
Kredītiestāžu maksājumi	5 860 609	6 369 514	6 974 410		
Krājaizdevu sabiedrību maksājumi	31 889	34 515	33 810		
Maksājumu iestāžu maksājumi	42 231	66 508	40 390		
Elektroniskās naudas iestāžu maksājumi	143 985	185 255	102 935		
AR FINANŠU INSTRUMENTU TIRGUS UN PRIVĀTO PENSIJU FONDU UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI	762 161	803 460	813 150	98	9
Finanšu instrumentu tirgus dalībnieku maksājumi	491 997	528 619	565 250		
Privāto pensiju fondu maksājumi	270 164	274 841	247 900		
AR APDROŠINĀŠANAS UZRAUDZĪBU SAISTĪTIE IEŅĒMUMI	1 216 164	1 407 103	1 467 740	95	16
Dzīvības apdrošināšanas sabiedrību maksājumi	260 602	276 168	260 340		

¹³ Auditētie dati 25.04.2017.

	2015. GADA FAKTISKĀ IZPILDE	2016. GADA FAKTISKĀ IZPILDE ¹³	PĀRSKATA GADA BUDŽETS	PĀRSKATA GADA BUDŽETA IZPILDE, %	FAKTISKĀS IZPILDES ĪPATSVARS KOPSUMMĀ, %
Pārējo apdrošināšanas sabiedrību maksājumi	955 562	1 073 680	1 150 425		
Apdrošināšanas brokeru maksājumi ¹⁴		57 255	56 975		
CITI IEŅĒMUMI	20 745	17 077	10 000	170	
IZDEVUMI (-)	7 438 131	8 615 893	10 157 895	85	100
Darba samaksa, pārējie maksājumi darbiniekiem, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	5 366 083	6 198 352	7 289 760	85	71.9
Darbinieku apdrošināšana	36 857	55 040	54 990	100	0.6
Personāla profesionālā pilnveide	94 024	103 871	159 935	63	1.2
Telekomunikācijas, sakari un informācija	153 077	160 106	167 675	95	1.9
Sabiedrības informēšana, iekšējā un ārējā komunikācija	68 339	51 788	109 220	47	0.6
Uzturēšanas un saimnieciskie izdevumi	676 535	770 706	788 380	98	9
Pakalpojumi uzraudzības nodrošināšanai	11 312	111 758	56 360	187	1.2
Starptautiskā sadarbība	891 929	1 003 316	1 306 485	77	11.8
Kapitālo ieguldījumu nolietojums	139 975	160 956	225 090	72	1.8
REZULTĀTS	639 653	267 539	-715 460		

¹⁴ Apdrošināšanas brokeri atskaitījumus FKTK finansēšanai sāka maksāt no 2016. gada.

FKTK finansēšanas budžets 2016. gadā pieauga par 20%, salīdzinot ar 2015. gadam plānoto, jo 2016. gada laikā FKTK darbu sāka 17 jauni darbinieki, no kuriem deviņi jaunizveidotajā struktūrvienībā – Atbilstības kontroles departaments –, kura funkcija ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas kontrole, kas tika noteikta kā prioritārs valsts līmeņa uzdevums, lai nodrošinātu Latvijas finanšu tirgu uzraudzību atbilstoši attīstītāko valstu standartiem un tādējādi veicinātu Latvijas uzņemšanu OEDC. Minētais uzdevums tika izpildīts, un Latvija kļuva par šīs prestižās vispasaules organizācijas biedri. Budžeta pieauguma segšanai tika palielinātas tirgus dalībnieku iemaksas FKTK finansēšanai, 2016. gada aprīlī veicot FKTK finansēšanas noteikumu grozījumus, vienlaikus saglabājot iemaksu apmēra proporcijas starp galvenajiem tirgus dalībnieku segmentiem, kā arī paredzot FKTK pašfinansējumu 7% apmērā.

2016. gadā 93% no FKTK budžeta ieņēmumu daļas tika plānots segt no tirgus dalībnieku maksājumiem. Savukārt 76% no visiem tirgus dalībnieku maksājumiem nodrošina monetārās finanšu iestādes, 9% finanšu instrumentu tirgus dalībnieki kopā ar pensiju fondu pārvaldniekiem, bet 15% apdrošināšanas tirgus dalībnieki. Vislielāko FKTK finansēšanas maksājumu daļu veic kredītiestādes, proti, 72% saskaņā ar 2016. gada datiem.

Faktiskie FKTK kopējie izdevumi 2016. gadā bija 8 615.9 tūkst. eiro, kas ir par 15% mazāk, nekā tika plānots (10 157.9 tūkst. eiro). Plānotā budžeta neizpildes galvenie iemesli ir vēlāks, nekā plānots, jauno darbinieku darbā pieņemšanas process, kā arī

mazāki starptautiskās sadarbības izdevumi. 2016. gada ieņēmumu pārsniegums pār izdevumiem sasniedz 267.5 tūkst. eiro, un tas tiks novirzīts 2017. gada budžeta finansēšanai, saskaņā ar kuru FKTK pašfinansēšanas daļa ir 5% no izdevumiem jeb 544 tūkst. eiro. Šī pārskata sagatavošanas brīdī izdevumu apmērs un struktūra vēl nav auditēta, tādēļ tas nav galīgs, tomēr auditētie budžeta izpildes rezultāti varētu nebūtiski mainīties.

FKTK darbības nodrošinājuma lielākās izmaksas 2016. gadā veidoja izdevumi FKTK darbinieku atlīdzībām (72%), kas izmaksu īpatsvara apmēra ziņā ir tādi paši kā 2015. gadā.

FKTK darbību nodrošina augsti intelektuāls un kvalificēts finanšu pakalpojumu speciālistu darbs, tādēļ tās darbinieku atalgojuma konkurētspējai 2016. gadā tika pievērsta pastiprināta uzmanība un reformas šajā jomā tiks turpinātas arī nākotnē, vienlaikus meklējot iespējas samazināt izdevumus FKTK darbības kvalitātei mazāk nozīmīgos posteņos.

5. tabula.

FKTK darbinieku atlīdzības struktūra 2016. gadā, eiro

ATLĪDZĪBA	6 198 352
Darba alga un tai pielīdzināmie maksājumi	5 030 627
t.sk. prēmijas	196 019
t.sk. piemaksas	57 608
t.sk. FKTK padomes atalgojums	308 574
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	1 167 724
t.sk. par FKTK padomes atalgojumu veiktās valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	73 062
Darbinieku veselības apdrošināšana	55 040

Tā kā FKTK darbinieku skaits 2016. gadā palielinājās, bija jāpaplašina nomātās biroja telpas, noslēdzot jaunu nomas līgumu par papildu telpu nomu 189.6 m² platībā, kas ir palielinājis uzturēšanas un saimnieciskās izmaksas.

Pārskata gadā FKTK pārstāvēja Latviju astoņās Eiropas un pasaules līmeņa finanšu tirgu uzraudzības un tās koordinācijas organizācijās, kurās par dalību bija jāiemaksā par 10% vairāk nekā 2015. gadā.

6. tabula.

FKTK dalības maksājumi ES un pasaules organizācijās,
2015–2016, eiro

	2015	2016	IZMAIŅAS 2016/2015
Maksājumi ES organizācijās	462 611	502 784	8%
Maksājumi pasaules organizācijās	35 534	46 967	32%
Kopā	498 145	549 751	10%

2016. gadā saglabājās nemainīga intensitāte FKTK darbinieku līdzdalībai Eiropas Centrālās Bankas, Eiropas Komisijas un citu struktūru un organizāciju darbībā, to rīkotajās apmācībās, kā arī uzraudzības procesu pilnveidošanas un koordinācijas darba grupās. Papildus 2016. gada nogalē aktīvu darbību sāka vienotais noregulējuma mehānisms, kas tā valdes personā koordinē Eirozonas noguldījumu garantiju sistēmu darbību un kuras organizatoriskajās struktūrās aktīvi piedalās arī FKTK pārstāvji, tādējādi komandējumu skaits pārskata gadā, tāpat kā 2015. gadā, pārsniedza 600, bet to nodrošināšanas izmaksas 388,5 tūkst. eiro.

FKTK pastāvīgi pilnveido tās darbības tehnisko nodrošinājumu, it īpaši informācijas tehnoloģiju jomā, tādēļ pārskata gadā kapitālajos ieguldījumos tika novirzīti 231.4 tūkst. eiro (pēc naudas plūsmas), no kuriem 73% veidoja tieši ieguldījumi datortehnikā un programmatūrā.

FKTK 2016. gada finanšu pārskats, tās valdījumā esošo NGF un AAF 2016. gada finanšu pārskati un neatkarīgā zvērinātā revidenta ziņojumi par tiem ir pieejami FKTK mājaslapā www.fktk.lv pēc to apstiprināšanas FKTK padomē.



IEKŠĒJAIS AUDITS

Iekšējo auditu FKTK veic Iekšējā audita daļā, kas, novērtējot FKTK pārvaldības, iekšējās kontroles un risku vadības procesu izveidi un darbības efektivitāti, sniedz tās padomei objektīvu un neatkarīgu viedokli par kontroles vidi FKTK. Lai paaugstinātu pārvaldības, iekšējās kontroles un risku vadības, kā arī FKTK procesu darbības efektivitāti, Iekšējā audita daļa sniedz ieteikumus to pilnveidošanai.

” Iekšējā audita daļa 2016. gadā veica gan FKTK plānotus iekšējos auditus, gan iekšējos auditus saskaņā ar Eirosistēmas/Eiropas Centrālo banku sistēmas Iekšējo auditoru komitejas apstiprinātu auditu plānu.

Iekšējie auditi tika plānoti un veikti, izmantojot risku novērtēšanā balstītu pieeju un ņemot vērā FKTK stratēģiju. Par Iekšējā audita rezultātiem tika ziņots FKTK padomei, nodrošinot, ka audita rezultāti nav ietekmēti. Iekšējā audita daļa regulāri seko līdzi sniegto ieteikumu ieviešanas gaitai, lai panāktu, ka būtiskākie ieteikumi tiek izpildīti un kontroles vide tiek atbilstoši uzlabota.

Iekšējā audita daļa, lai nodrošinātu auditu kvalitāti, savā darbībā ievēro Iekšējo auditoru institūta Starptautiskos Iekšējā audita profesionālās prakses pamatprincipus, ētikas kodeksu un vadlīnijas. 2016. gadā tika veikts pašnovērtējums, vai Iekšējais audits atbilst Iekšējā audita profesionālās prakses ietvaram. Iekšējā audita daļa ir izstrādājusi un uztur aktuālu kvalitātes nodrošināšanas un pilnveidošanas programmu. Par Iekšējā audita kvalitāti un rezultātiem ir ziņots FKTK padomei.



www.fktk.lv